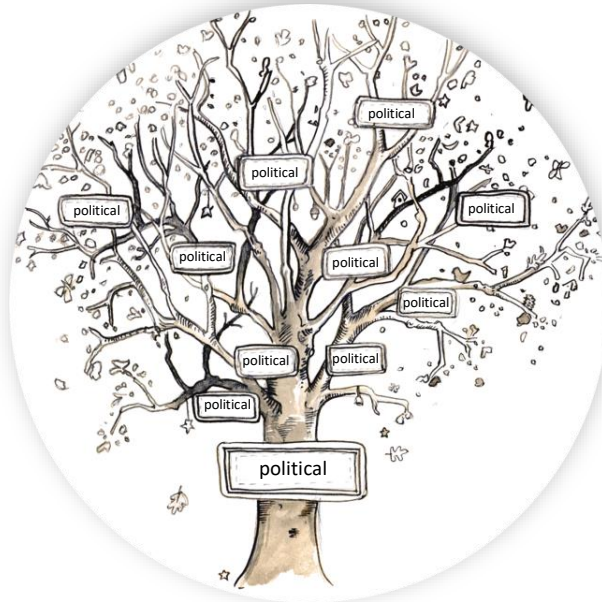


ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΕΣ : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ



ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑ (mec21001)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΣΙΩΚΗΣ ΦΩΤΙΟΣ

*Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στην Οικονομική Επιστήμη*

Μάρτιος 2022

Θεσσαλονίκη

Πρόλογος

Καθώς ολοκληρώνεται ο κύκλος των μεταπτυχιακών μου σπουδών θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους ανθρώπους που μου πρόσφεραν αμέριστη στήριξη και κατάφερα να ολοκληρώσω με επιτυχία τις σπουδές μου.

Καταρχάς , θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου , τον Σιώκη Φώτιο τόσο για την στήριξη και την πολύτιμη βοήθεια του όσο και για την υπέροχη συνεργασία μας καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Οι διορθώσεις και η καθοδήγηση του σε θέματα επιστημονικού ενδιαφέροντος κατέστησαν δυνατή την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας με επιτυχία.

Έπειτα , θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύζυγο μου για την κατανόηση και την ψυχολογική στήριξη που απλόχερα μου παρείχε. Η συμβολή του υπήρξε καθοριστική για την περάτωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Τέλος , δεν θα παρέλειπα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και την αδερφή μου για την αδιάλειπτη ηθική τους στήριξη σε όλες τις δύσκολες στιγμές. Χωρίς αυτούς δεν θα μπορούσα να καταφέρω ό,τι κατάφερα μέχρι σήμερα. Σας ευχαριστώ πολύ όλους μαζί και έναν-έναν ξεχωριστά.

Βουλγαράκη Χαραλαμπία

Μάρτιος 2022

Περίληψη

Οι δημοκρατικοί θεσμοί έχουν διαγράψει μια πορεία ενός και πλέον αιώνα στον δυτικό κόσμο. Τον 21^ο αιώνα το διακύβευμα δεν είναι ο εκδημοκρατισμός του τρόπου άσκησης και οργάνωσης της εξουσίας αλλά ούτε η διεκδίκηση πολιτικών δικαιωμάτων για το σύνολο του ενήλικου πληθυσμού διότι αυτά έχουν πλέον κατοχυρωθεί συνταγματικά. Ωστόσο, το κρίσιμο σήμερα είναι η ποιότητα των δικαιωμάτων και γενικότερα η ποιότητα της θεμελιωμένης σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Το ζήτημα των πολιτικών δυνασκειών κλονίζει την οργανωτική βάση του δημοκρατικού πολιτεύματος που είναι η δημοκρατική αρχή η οποία προϋποθέτει για την ύπαρξη και την ουσιαστική της λειτουργία την ελευθερία και την ισότητα. Η ύπαρξη πολιτικών δυνασκειών υποδηλώνει την ανισότητα τόσο στην κατανομή της πολιτικής εξουσίας όσο και στην πρόσβαση σε αυτήν. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι προνεωτερικά υπολείμματα τα οποία συνδέονται με την κληρονομικότητα της εξουσίας δηλαδή την μετάγγιση της εξουσιαστικής δύναμης από γενιά σε γενιά επισημαίνοντας τις ατέλειες των μετανεωτερικών αντιπροσωπευτικών δημοκρατικών θεσμών.

Στην Βιβλιογραφία ,λοιπόν, εντοπίζεται πλήθος μελετών που εξετάζουν την ύπαρξη πολιτικών δυνασκειών σε διάφορες χώρες του κόσμου για διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Η εν λόγω εργασία θα εξετάσει σε πρώτο επίπεδο την ύπαρξη πολιτικών δυνασκειών για τα μέλη του ελληνικού Κοινοβουλίου χρησιμοποιώντας δεδομένα από τις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις (Ιανουάριος 2015 και Ιούλιος 2019) και σε δεύτερο επίπεδο εάν εντοπίζεται η ύπαρξη πολιτικών δυνασκειών τόσο στους Πρωθυπουργούς της χώρας όσο και στους Αρχηγούς των κοινοβουλευτικά εκπροσωπούμενων πολιτικών κομμάτων κατά την διάρκεια της Μεταπολίτευσης (1975-2019). Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του ζητήματος των πολιτικών δυνασκειών αλλά και η μελέτη των ποιοτικών χαρακτηριστικών των μελών του Ελληνικού Κοινοβουλίου (γυναικεία συμμετοχή , επίπεδο εκπαίδευσης των μελών , επάγγελμα) ώστε να εντοπιστούν τα τρωτά σημεία στην λειτουργία των κοινοβουλευτικών θεσμών σήμερα.

Λέξεις κλειδιά : Πολιτικές δυναστείες , ελληνικό Κοινοβούλιο , ολιγαρχική θεώρηση της Δημοκρατίας .

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	1
Περίληψη.....	2
Εισαγωγή.....	4
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η ολιγαρχική θεώρηση της δημοκρατίας (θεωρία των ελίτ).....	6
Κεφάλαιο 2 : Η ιδιαίτερη αναπτυξιακή πορεία των κοινοβουλευτικών θεσμών στην Ελλάδα.....	9
Κεφάλαιο 3 : Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	11
3.1 Εισαγωγή.....	11
3.2 Βιβλιογραφία για την ύπαρξη πολιτικών δυνασθειών.....	11
3.3 Βιβλιογραφία που συνδέει το φαινόμενο των πολιτικών δυνασθειών με τις κοινωνικά βέλτιστες πολιτικές αποφάσεις , την ποιότητα των δημοκρατικών θεσμών και τον εκλογικό ανταγωνισμό.....	12
Κεφάλαιο 4 : Μεθοδολογία.....	14
4.1 Εισαγωγή.....	14
4.2 Δεδομένα.....	14
4.3 Μεθοδολογία.....	16
4.3.1 Μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων.....	16
4.3.2 Υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης (Logit).....	17
4.3.3 Υπόδειγμα Probit.....	19
4.3.4 Σύγκριση υποδειγμάτων.....	20
Κεφάλαιο 5 : Αποτελέσματα της εμπειρικής ανάλυσης.....	22
5.1 Εισαγωγή.....	22
5.2 Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία.....	22
5.3 Οικονομετρικά αποτελέσματα.....	40
5.4 Σύγκριση αποτελεσμάτων με άλλες μελέτες.....	50
Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα.....	52
Κεφάλαιο 7 : Προτάσεις για επέκταση της έρευνας.....	55
Βιβλιογραφία.....	56
Βιβλία.....	56
Άρθρα.....	57
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	57
Παράρτημα.....	58

Εισαγωγή

Οι δυτικές δημοκρατίες διακήρυσσαν και επιζητούσαν να υιοθετήσουν την πλουραλιστική προσέγγιση κατανομής της εξουσίας. Η πλουραλιστική δημοκρατία¹(η οποία μπορεί να θεωρηθεί εναλλακτική μορφή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και κάθε μορφής πλειοψηφισμού) βασίζεται στον έντονο εκλογικό ανταγωνισμό μεταξύ πολλών πολιτικών κομμάτων και πολλών διαφορετικών υποψηφίων. Οι προϋποθέσεις μιας υγιούς πλουραλιστικής δημοκρατίας είναι πρώτον η ευρεία διάχυση της πολιτικής εξουσίας μεταξύ των ανταγωνιζόμενων ομάδων και η απουσία ελίτ. Δεύτερον , ο υψηλός βαθμός εσωτερικής ανταπόκρισης με τους ηγέτες των ομάδων να είναι υπόλογοι στα μέλη τους. Τρίτον , να υφίστανται η ουδετερότητα της κυβερνητικής μηχανής επαρκώς αποκεντρωμένη ώστε να παρέχει στις ομάδες ποικίλα σημεία πρόσβασης.

Η εμπειρία του δημοκρατικού βίου δείχνει ότι οι συνθήκες αυτές είναι ουτοπικές και πόσο μάλλον ότι οι διακηρύξεις αυτές αποτελούν ασκήσεις επί χάρτου. Η παρουσία ελίτ στο κοινοβουλευτικό σκηνικό είναι συχνή είτε με την μορφή πολιτικών δυναστειών είτε με την μορφή της μειωμένης συμμετοχής των γυναικών στα κοινοβουλευτικά αξιώματα (μόλις 23% των μελών του ελληνικού Κοινοβουλίου είναι γυναίκες έναντι 77% που είναι άντρες στις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015 και 22% έναντι 78% αντίστοιχα για τις εκλογές του Ιουλίου του 2019) είτε με την μορφή συγκεκριμένου εκπαιδευτικού επιπέδου των κοινοβουλευτικών μελών και συγκεκριμένων επαγγελματικών κλάδων που αυτοί ανήκουν (το επάγγελμα του δικηγόρου είναι το πλέον συχνότερο με 16% και 24% έναντι των λοιπών επαγγελμάτων στις εκλογές του 2015 και 2019 αντίστοιχα). Επιπλέον , στο εσωτερικό των πολιτικών κομμάτων πολλές φορές εφαρμόζεται ο άτυπος κανόνας της κομματικής πειθαρχίας ο οποίος επιτάσσει τα κομματικά μέλη (ενίοτε βουλευτές) να υποτάσσονται και να συμμορφώνονται με τις προσταγές του ηγέτη – αρχηγού του κόμματος αντιστρέφοντας την ροή της λογοδοσίας από επάνω προς τα κάτω σε από κάτω προς τα επάνω. Αυτό το φαινόμενο , διαστρεβλώνει τη συμπεριφορά των μελών του κόμματος κάνοντας την κομματική τους ιδιότητα να υπερέχει του βουλευτικού αξιώματος. Ακόμη , η κυβερνητική μηχανή δεν διατηρεί την ουδετερότητα της σε πολλές περιπτώσεις κυρίως λόγω της ανεπαρκούς αποκέντρωσης οπότε δεν μπορούν όλες οι ομάδες να έχουν την ίδια πρόσβαση(συχνός ο χαρακτηρισμός για το ελληνικό κράτος ως το “ κράτος των Αθηνών”).

Η ανισομερής κατανομή της πολιτικής εξουσίας εγείρει συχνά το επιστημονικό ενδιαφέρον και υπάρχει πληθώρα επιστημονικών άρθρων που προσεγγίζουν το ζήτημα είτε θεωρητικά στην βάση της πολιτικής θεωρίας είτε εμπειρικά με την χρήση οικονομετρικών υποδειγμάτων. Δεν είναι τυχαίο ότι ήδη το 1896 ο Mosca² στην εκκίνηση του εκδημοκρατισμού (πρώτο κύμα

¹ Andrew Heywood “Εισαγωγή στην Πολιτική” εκδ ΠΟΛΙΣ σελ.121.

² Andrew Heywood “Εισαγωγή στην Πολιτική” εκδ ΠΟΛΙΣ σελ.122.

εκδημοκρατισμού 1828-1926 σύμφωνα με τον Huntington³) στο βιβλίο του “Elementi di scienza politica” θίγει τις ολιγαρχικές τάσεις που ελλοχεύουν εντός των δημοκρατικών πολιτευμάτων. Συγκεκριμένα , ανέφερε ότι σε όλες τις κοινωνίες εμφανίζονται πάντοτε δυο τάξεις ανθρώπων αυτοί που εξουσιάζουν και αυτοί που εξουσιάζονται. Κατά την άποψη του , οι πόροι ή τα προσόντα που απαιτεί η εξουσία διανέμονται εξ ορισμού άνισα ενώ υπάρχει πάντα μια συνεκτική μειοψηφία η οποία βρίσκεται σε θέση ισχύος και είναι αυτή που κατευθύνει και ελέγχει τις μάζες ακόμη και στα κοινοβουλευτικά δημοκρατικά πολιτεύματα.

Η εν λόγω εργασία εξετάζει την ύπαρξη ελιτίστικων τάσεων στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Το ελληνικό Κοινοβούλιο και γενικότερα η ελληνική περίπτωση είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα από επιστημονική άποψης λόγω της μη γραμμικής πορείας προς την νεωτερικότητα που παρουσιάζει η Ελλάδα. Ξεχωρίζει για τον πρόωρο εκδημοκρατισμό και την ύστερη εκβιομηχάνιση της (Νίκος Μουζέλης⁴) στοιχεία πρόσφορα για φαινόμενα πελατειασμού και εμφάνισης πολιτικών δυναστειών . Συλλέγοντας ,λοιπόν, πληροφορίες για τα μέλη του Ελληνικού Κοινοβουλίου μελετάται η ύπαρξη και το πλήθος των συγγενικών σχέσεων των μελών του κοινοβουλίου με βάση τις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις του 2015 και 2019. Επιπλέον , εξετάζεται για όλη τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης η ύπαρξη και το πλήθος των συγγενικών σχέσεων σε επίπεδο Πρωθυπουργών και Αρχηγών πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία. Ενδιαφέρον συγκεντρώνει και η μελέτη των ποιοτικών χαρακτηριστικών των μελών του Κοινοβουλίου. Συνολικά η μελέτη γίνεται με 652 διαστρωματικά δεδομένα. Η μέθοδος που ακολουθείται είναι OLS, Logit και Probit model. Η διάρθρωση της εργασίας έχει ως εξής : το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ολιγαρχική θεώρηση της δημοκρατίας , το δεύτερο κεφάλαιο απάντα στο ερώτημα γιατί να επιλεχθεί ως αντικείμενο μελέτης το Ελληνικό Κοινοβούλιο , το τρίτο κεφάλαιο αφιερώνεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση του ζητήματος των πολιτικών δυναστειών , το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στη συλλογή των δεδομένων και αναλυτικά στις οικονομετρικές μεθόδους ,το πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα , τα οποία στη συνέχεια συγκρίνονται με εκείνα της βιβλιογραφίας ,στο έκτο κεφάλαιο παραθέτονται τα συμπεράσματα και τέλος στο έβδομο κεφάλαιο γίνονται προτάσεις για επέκταση της έρευνας.

³ Rod Hague & Martin Harrrop “Συγκριτική Πολιτική Και Διακυβέρνηση” εκδ. Εκδόσεις Κριτική σελ.180.

⁴ Νίκος Μουζέλης (2005) “Κοινοβουλευτισμός και Εκβιομηχάνιση στην Ημιπεριφέρεια” εκδ. Θεμελιο.

Κεφάλαιο 1^ο : Η ολιγαρχική θεώρηση της δημοκρατίας (θεωρία των ελίτ)

Μπορεί το κύμα του εκδημοκρατισμού της κρατικής εξουσίας να ξεκίνησε στα μέσα του 19^ο αιώνα συμπαρασύροντας ένα-ένα τα κράτη του δυτικού κόσμου ωστόσο ήδη από τα σπάργανα του ο δημοκρατικός τρόπος διακυβέρνησης έρχεται αντιμέτωπος με τον σκεπτικισμό πολλών θεωρητικών. Η θεωρία των ελίτ αναπτύχθηκε ως κριτική σε θεωρήσεις βασισμένες στην ισότητα όπως ήταν για παράδειγμα η δημοκρατία και ο σοσιαλισμός. Οι θεωρητικοί αυτού του ρεύματος τονίζουν ότι η επικράτηση των ελίτ θεωρείται είτε αναγκαίο κακό είτε επιθυμητό χαρακτηριστικό της κοινωνικής ζωής. Οι κλασικοί εκπρόσωποι αυτή της θεωρίας είναι ο Vilfredo Pareto (1848-1923) , ο Gaetano Mosca (1857-1941) , ο Robert Michels (1876-1936). Γι' αυτούς η δημοκρατία είναι μια ουτοπία ή καλύτερα μια αυταπάτη καθώς πάντοτε υπάρχει μια προνομιούχα μειοψηφία η οποία ασκεί την εξουσία. Η μειοψηφία αυτή είναι η ελίτ η οποία είναι παρούσα ανά τους αιώνες μεταβάλλοντας απλώς το όνομα της.

Συγκεκριμένα , ο Pareto υποστήριξε ότι υπάρχουν δυο είδη ανθρώπων που μπορούν να ασκήσουν εξουσία: οι «αλεπούδες» που είναι εκείνοι που εξουσιάζουν με την πονηριά τους και με αυτό τον τρόπο μπορούν να εξασφαλίζουν την συγκατάθεση των μαζών και τα «λιοντάρια» των οποίων η κυριαρχία επιβάλλεται κατά κανόνα με τον εξαναγκασμό και την βία. Ο Mosca ,επίσης, διακήρυττε ότι όλες οι κοινωνίες εμφανίζουν «δυο τάξεις ανθρώπων αυτούς που εξουσιάζουν και αυτούς που εξουσιάζονται». Ο Michels ,ωστόσο, ανέπτυξε ένα διαφορετικό επιχείρημα το οποίο δεν βασίζεται στα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που ασκούν την εξουσία αλλά βασίζεται στην έμφυτη τάση όλων των οργανώσεων διότι όσο δημοκρατικές και αν δείχνουν η εξουσία πάντοτε συγκεντρώνεται στα χέρια μιας μικρής μερίδας ανθρώπων. Αυτοί είναι που θα κυριαρχήσουν που θα οργανώσουν και θα λάβουν τις καίριες αποφάσεις από το να μείνει η εξουσία στα χέρια μιας απαθούς ιεραρχίας. Αποκάλεσε αυτή την τάση «σιδηρούν νόμο της ολιγαρχίας».

Ενώ οι κλασικοί θεωρητικοί των ελίτ υποστήριζαν με σθένος ότι η δημοκρατία ήταν πάντοτε ένας μύθος , οι νεότεροι τείνουν να υπογραμμίζουν ότι συγκεκριμένα πολιτικά συστήματα είναι εκείνα που απέχουν από το ιδεώδες της δημοκρατίας. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πολυσυζητημένη περιγραφή της εξουσιαστικής δομής των ΗΠΑ από τον Charles Wright Mills.Ο Mills στην "Αριστοκρατία της εξουσίας (1956)" παρουσίαζε την εικόνα μιας Αμερικής κυριαρχούμενης από ένα πλέγμα ηγετικών ομάδων. Οι ηγετικές αυτές ομάδες ήταν οι μεγάλες επιχειρήσεις των ΗΠΑ , οι πολιτικές κλίκες γύρω από τον Πρόεδρο και ο στρατός. Ο συνδυασμός οικονομικής εξουσίας , γραφειοκρατικού ελέγχου και πρόσβασης στις υψηλότερες βαθμίδες της εκτελεστικής εξουσίας, αυτή η ελίτ ήταν σε θέση να λάβει σημαντικές αποφάσεις σε τομείς της άμυνας , εξωτερικής πολιτικής και κεντρικής οικονομικής πολιτικής. Αυτή η περιγραφή απέχει

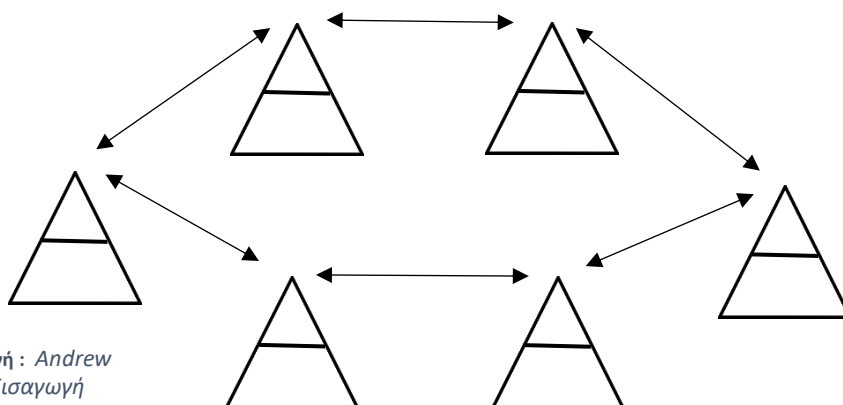
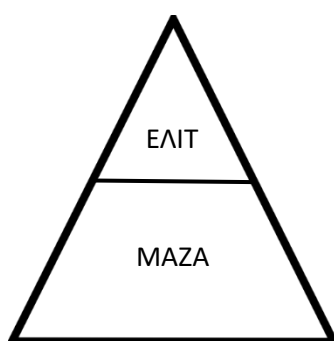
παρασάγγας από την πλουραλιστική αντίληψη μιας ευρείας και ουσιώδης δημοκρατικής διάχυσης εξουσίας.

Βέβαια , το μοντέλο των ελίτ όπως αυτό σκιαγραφείται από τους κλασικούς θεωρητικούς του παρουσιάζει την ελίτ ως μια συνεκτική μειοψηφία που συγκροτείται βάσει κοινών ή επάλληλων συμφερόντων. Ωστόσο , οι πιο πρόσφατες θεωρήσεις των Joseph Schumpeter και Antony Down αναφέρονται στην ανταγωνιστικότητα που αναπτύσσεται μεταξύ των ελίτ. Συγκεκριμένα , ο Schumpeter στο έργο του “Καπιταλισμός , σοσιαλισμός και δημοκρατία”(1942) αναφέρει ότι η εμπειρία του δημοκρατικού βίου δείχνει ότι η δημοκρατία αναλώνεται συλλήβδην στην εκλογική διαδικασία καθαυτή. Άρα , κατέληξε ότι «η δημοκρατία είναι μέθοδος ή καλύτερα ένας θεσμικός διακανονισμός για την λήψη πολιτικών αποφάσεων στον οποίο τα άτομα (εκλογικό σώμα) αποκτούν την εξουσία να αποφασίζουν μέσω των εκλογών». Ωστόσο , το εκλογικό σώμα στην πραγματικότητα μπορεί να αποφασίσει ποια ελίτ θα έχει την εξουσία αλλά δεν μπορεί να αλλάξει το γεγονός ότι η πολιτική εξουσία θα ασκείται από μια ελίτ. Αυτό σημαίνει ότι απλώς το εκλογικό σώμα επιλέγει την ελίτ που θεωρεί ως την πλέον κατάλληλη χωρίς να ξεφεύγει από τον φαύλο κύκλο των ελίτ. Αυτό το μοντέλο του ανταγωνιστικού ελιτισμού εξελίχθηκε από τον Antony Down (1957) στην «οικονομική θεωρία της δημοκρατίας». Ως αποτέλεσμα του εκλογικού ανταγωνισμού δημιουργείται μια εκλογική αγορά στην οποία οι πολιτικοί ενεργούν σαν επιχειρηματίες με στόχο την κυβερνητική εξουσία και οι μεμονωμένοι ψηφοφόροι συμπεριφέρονται σαν καταναλωτές , ψηφίζοντας το κόμμα του οποίου οι πολιτικές είναι πιο κοντά στις προτιμήσεις τους. Ο Downs υποστήριξε ότι ένα σύστημα ανοικτών και ανταγωνιστικών εκλογών εγγυάται τη δημοκρατική τάξη , επειδή αναθέτει την κυβέρνηση στα χέρια του κόμματος εκείνου του οποίου η φιλοσοφία , οι αξίες και οι πολιτικές ανταποκρίνονται περισσότερο στις προτιμήσεις της μεγαλύτερης ομάδας ψηφοφόρων.

Θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι ο ανταγωνιστικός ελιτισμός έχει τουλάχιστον το πλεονέκτημα ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στη λειτουργία του φιλελεύθερου – δημοκρατικού πολιτικού συστήματος. Αυτό σημαίνει ότι από αυτή την πλευρά η δημοκρατία νοείται ως πολιτική μέθοδος δηλαδή ως ένα μέσο λήψης πολιτικών αποφάσεων εξαρτώμενο από τον ανταγωνισμό για τη λαϊκή ψήφο. Όταν το μοντέλο του ανταγωνιστικού ελιτισμού ισχύει το όφελος που προκύπτει είναι ότι αφήνει αρκετά περιθώρια στην πολιτική ηγεσία αναθέτοντας τη λήψη των αποφάσεων στα χέρια των μελών της κοινωνίας με την καλύτερη πληροφόρηση , τα περισσότερα προσόντα και την μεγαλύτερη αφοσίωση στην πολιτική.

Βέβαια, ο ανταγωνιστικός ελιτισμός στην καλύτερη περίπτωση πρέπει να θεωρείται ως ελλιπής μορφή δημοκρατίας διότι όχι μόνο μια ελίτ δεν μπορεί να αντικατασταθεί από μια άλλη αλλά ο ρόλος που επιφυλάσσεται στον λαό είναι ήσσονος σημασίας. Ως εκ τούτου, παρατηρούνται φαινόμενα όπως η απάθεια , η έλλειψη ενδιαφέροντος για τα κοινά ακόμη και η αποξένωση. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του ποσοστού αποχής σε

πολλές δυτικές δημοκρατίες⁵. Συγκεκριμένα, στην ελληνική περίπτωση στις γενικές βουλευτικές εκλογές του Ιανουαρίου 2015 και Ιουλίου 2019 σημειώθηκε ποσοστό αποχής 36,13% και 42,08% αντίστοιχα (δεύτερο μεγαλύτερο της Μεταπολίτευσης). Επιπλέον, η επικράτηση των ελίτ στο πολιτικό σκηνικό οδηγεί στην επαγγελματικοποίηση της πολιτικής και σε φαινόμενα επανειλημμένων επανεκλογών στα αντιπροσωπευτικά αξιώματα. Η κατάσταση αυτή αποτελεί εύφορο έδαφος για την ανάπτυξη πελατειακών δικτύων και φαινομένων διαφθοράς. Είναι ξεκάθαρο λοιπόν ότι σε κάθε περίπτωση ο ελιτισμός σε όποια μορφή και αν εκδηλωθεί οδηγεί στη διάβρωση του δημοκρατικού ιδεώδους γι' αυτό θα ήταν φρόνιμο να υπάρχουν θεσμικές οχυρώσεις δηλαδή δικλίδες ασφαλείας στο θεσμικό πλαίσιο (για παράδειγμα περιορισμός στον αριθμό των θητειών που μπορεί κανείς να διατηρήσει το βουλευτικό ή το πρωθυπουργικό αξίωμα) ώστε να μην επιτρέπεται η ύπαρξη και εν τέλει επικράτηση των ελίτ στο πολιτικό σκηνικό. Η εν λόγω εργασία μέσω της οικονομετρικής μεθόδου θα εξετάσει ουσιαστικά την ύπαρξη ελιτίστικων τάσεων στο ελληνικό Κοινοβούλιο ώστε να γίνει κατανοητή η λειτουργία του ελληνικού πολιτικού συστήματος και να εντοπιστούν τα μελανά σημεία ώστε να γίνει η κατάλληλη θεσμική παρέμβαση στα πλαίσια μια επικείμενης θεσμικής ανανέωσης.



1.Εικόνα, Πηγή : Andrew Heywood "Εισαγωγή στην Πολιτική", Μοντέλα ελίτ.

⁵ 33,3% το ποσοστό αποχής στις Προεδρικές Εκλογές των ΗΠΑ το 2020, 33,8% αποχή στις Γενικές εκλογές της Ισπανίας το 2019, 32,7% ποσοστό αποχής στις Γενικές εκλογές στο Ην. Βασίλειο το 2019 48% το ποσοστό αποχής στην Γαλλία το 2017 για τις Εκλογές επιλογής Προέδρου.

Κεφάλαιο 2 : Η ιδιαίτερη αναπτυξιακή πορεία των κοινοβουλευτικών θεσμών στην Ελλάδα

Στην Βιβλιογραφία εξέχουσα θέση έχει η θεωρία του Παγκόσμιου συστήματος η οποία διατυπώθηκε από τον Immanuel Wallerstein⁶ σύμφωνα με την οποία οι χώρες του κόσμου μπορούν να καταταγούν σε τρεις κατηγορίες. Στα κράτη του κέντρου , στα κράτη της περιφέρειας και στα κράτη της ημιπεριφέρειας. Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε με σκοπό την κατανόηση των αναπτυξιακών προβλημάτων που εμφανίζονται σε διάφορα κράτη του κόσμου είτε σε επίπεδο οικονομίας είτε σε επίπεδο θεσμικού εκσυγχρονισμού. Ουσιαστικά , η θεωρία εξηγεί την υστέρηση που παρατηρείται τόσο σε επίπεδο οικονομίας όσο και θεσμών στα κράτη της περιφέρειας και ημιπεριφέρειας με την σχέση εξάρτησης των χωρών αυτών από τις χώρες του κέντρου.

Βέβαια , τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα θεωρία από τον Νίκο Μουζέλη ο οποίος μελέτησε τις χώρες της ημιπεριφέρειας και τα αναπτυξιακά τους προβλήματα. Στην μελέτη του αναφέρει ότι αυτά πηγάζουν όχι από την εξαρτησιακή σχέση που παρουσιάζουν οι χώρες αυτές με τις χώρες του κέντρου αλλά στην μη γραμμική πορεία προς την νεωτερικότητα. Η δυτική πορεία προς την νεωτερικότητα ήταν επεκτατική και δυναμική. Συγκεκριμένα , διαρθρώνεται ως εξής : φεουδαρχία μετάβαση σε απολυταρχικά καθεστώτα και στη συνέχεια μετάβαση στην καπιταλιστική δημοκρατία. Ωστόσο , οι χώρες της ημιπεριφέρειας παρουσιάζουν πρώιμο Κοινοβουλευτισμός και ύστερη εκβιομηχάνιση. Στις χώρες της ημιπεριφέρειας ανήκει και η Ελλάδα. Χαρακτηριστικά η Ελλάδα εμφανίζει κοινοβουλευτικούς θεσμούς ήδη από τον 19^ο αι και εκβιομηχανίζεται από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Γι' αυτό άλλωστε παρατηρείται η ατροφία στους κοινοβουλευτικούς θεσμούς η οποία είναι έκδηλη στα συστατικά στοιχεία της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας όπως στα πολιτικά κόμματα , στα συμμετοχικά δικαιώματα και στον βαθμό ελευθερίας. Ειδικότερα , στη διάρκεια του ελληνικού κοινοβουλευτικού βίου εντοπίζονται τρεις περίοδοι. Πρώτη περίοδος του ολιγαρχικού κοινοβουλευτισμού έως το 1911. Αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται από ένα πολύ κλειστό οικογενειοκρατικό κοινοβούλιο και από την έλλειψη πολιτικών κομμάτων. Τα πολιτικά κόμματα ήταν το αγγλικό, γαλλικό και ρωσικό κόμμα που είχαν περισσότερο χαρακτηριστικά ενώσεων πολιτών παρά πολιτικών κομμάτων. Ως εκ τούτου , είναι φανερό ότι δεν είχε εμπεδωθεί στη συνείδηση του Έλληνα η συμμετοχική συλλογικότητα. Η δεύτερη περίοδος είναι ο πρετοριανός κοινοβουλευτισμός όπου διαρκεί έως το 1975. Τα χαρακτηριστικά της περιόδου είναι οι παλινδρομήσεις της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας διότι αυτήν την περίοδο καταλύθηκε πολλές φορές και στη συνέχεια αποκαθίσταντο δηλαδή χαρακτηρίζεται από αστάθεια και καχεξία ενώ ο στρατός και το παλάτι

⁶ Immanuel Wallerstein (1974) "The Modern World System Capitalist Agriculture And The Origins Of European World-Economy In The 16th Century", New York & London Academic Press.

⁷αναδεικνύονται ως πυλώνες σταθερότητας. Όσο αφορά το κομματικό φαινόμενο , δημιουργούνται κόμματα με την τυπική έννοια του όρου αλλά το κομματικό φαινόμενο δεν έχει νομιμοποιηθεί σε όλο το ιδεολογικό του φάσμα. Επίσης , και στις δυο προηγούμενες περιόδους εντοπίζεται έντονα τόσο το φαινόμενο της οικογενειοκρατίας όσο και των πελατειακών δικτύων. Το σύστημα πρόσβασης στη πολιτική εξουσία είναι κλειστό και πολλές φορές ανήκει στους εκλεκτούς του παλατιού. Αν και από τον Μεσοπόλεμο και έπειτα το σύστημα ανοίγει σε νέους επαγγελματικούς κλάδους με την ισχνή ανάπτυξη της αστικής τάξης ωστόσο για την εκλογή απαιτούνταν υψηλός βαθμός αναγνωρισιμότητας η οποία επιτυγχάνονταν κυρίως μέσω της κληροδότησης του ήδη υπάρχοντος πολιτικού κεφαλαίου. Από την άλλη , ο πελατειασμός αποτελούσε τον τρόπο συσσωμάτωσης των μαζών στην πολιτική διαδικασία. Υπήρχε ο τοπικός κομματικός πάτρωνας ο οποίος αυτονομούνταν από την ηγεσία του κόμματος και ήταν εξαιρετικά δημοφιλής στην τοπική κοινωνία και γι' αυτό εκλέγονταν. Η εκλογή του δεν γινόταν με όρους συμφέροντος και ιδεολογία αλλά αντιθέτως με όρους πελατειακής εξυπηρέτησης. Το φαινόμενο αυτό υποβοηθούνταν από την δεσμευμένη εντολή του Βουλευτή ο οποίος ήταν εκπρόσωπος των συμφερόντων του τόπου που εκπροσωπούσε. Αυτό σημαίνει ότι πολλές φορές δίσταζε να εκφράσει ελεύθερα την γνώμη του χωρίς κομματικές και ψηφοθηρικές δεσμεύσεις. Τέλος, η τρίτη περίοδος που είναι από το 1975 και έπειτα ξεχωρίζει κυρίως για την νομιμοποίηση του κομματικού φαινομένου σε όλο το ιδεολογικό φάσμα , την συνταγματική κατοχύρωση της αρχής της δεδηλωμένης (100 χρόνια μετά από την διακήρυξη της από τον Χαρίλαο Τρικούπη) και την κατοχύρωση της ελεύθερης εντολής του Βουλευτή. Υπήρχε η απαραίτητη θεσμική ανανέωση και οχύρωση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας κυρίως από εξωθεσμικές παρεμβάσεις⁸.

Συνεπώς , το θεσμικό αυτό παρελθόν είναι μεν εύλογο να επηρεάσει σημαντικά την ποιότητα των μεταπολιτευτικών κοινοβουλευτικών θεσμών και δε να καταστήσει το ελληνικό Κοινοβούλιο ως εξαιρετικά ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης. Πολλά προβλήματα θεσμικού χαρακτήρα , οργάνωσης της ελληνικής γραφειοκρατίας και γενικότερα παθογενειών του ελληνικού κράτους και της ελληνικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας ανάγονται στο παρελθόν και στην αναπτυξιακή αυτή πορεία. Γι' αυτό είναι απαραίτητο οι ιθύνοντες να έχουν γνώση της θεσμικής αναπτυξιακής πορείας της χώρας ώστε οι θεσμικές παρεμβάσεις να γίνονται σε καίρια σημεία για να μην αναπαράγονται οι παθογένειες και οι θεσμικές στρεβλώσεις.

⁷ Ηλίας Νικολακόπουλος (2013) "Η Καχεκτική Δημοκρατία Κόμματα και Εκλογές ,1946 – 1967" εκδ. Πατάκη.

⁸ Γιάννης Βούλγαρης (2008) "Η Ελλάδα της Μεταπολίτευσης 1974-1990" εκδ.Θεμέλιο.

Κεφάλαιο 3 : Βιβλιογραφική ανασκόπηση

3.1 Εισαγωγή

Το ζήτημα των πολιτικών δυνασθειών έχει προσελκύσει κατά καιρούς το επιστημονικό ενδιαφέρον. Ανατρέχοντας κανείς στην σχετική βιβλιογραφία εντοπίζει κυρίως μελέτες εμπειρικές που εξετάζουν το ζήτημα των πολιτικών δυνασθειών καθαυτό και άλλες που εξετάζουν το ζήτημα των πολιτικών δυνασθειών συνδέοντας την επικράτηση των πολιτικών δυνασθειών με τις κοινωνικά βέλτιστες πολιτικές αποφάσεις, την ποιότητα του εκδημοκρατισμού και τον εκλογικό ανταγωνισμό. Αυτή την διάρθρωση θα ακολουθήσει και το τρέχον κεφάλαιο.

3.2 Βιβλιογραφία για την ύπαρξη πολιτικών δυνασθειών

Στην βιβλιογραφία εξέχουσα θέση έχει η μελέτη των Clubok, Wilensky και Berghorn (1969) καθώς ήταν από τους πρώτους που μελέτησαν αυτό το φαινόμενο. Χρησιμοποίησαν βιογραφικά στοιχεία των μελών του Κογκρέσο των ΗΠΑ από το 1789 έως το 1960 για να βρουν το ποσοστό αυτών που ανήκουν σε πολιτικές οικογένειες. Βρήκαν ότι πάνω από το 20% των μελών είχαν έστω ένα συγγενικό πρόσωπο στο διάστημα 1789-1802 και το ποσοστό αυτό φθίνει στο 5% μέχρι το 1960. Υπογράμμισαν ότι αυτή η σημαντική μείωση του μεγέθους των συγγενικών δεσμών των μελών του Κογκρέσο δεν συνδέεται με την αύξηση του πληθυσμού. Οι Brandes Crook and Hibbing (1997) εξέτασαν την επίδραση που θα ασκούσε η άμεση εκλογή των Γερουσιαστών από το εκλογικό σώμα σε διάφορα μεγέθη συμπεριλαμβανομένου και του ποσοστού των Γερουσιαστών οι οποίοι εμφάνιζαν συγγενείς τους στο Κογκρέσο πριν από την εκλογή τους οπότε κατά κάποιο τρόπο το άρθρο αυτό εντάσσεται στην σχετική βιβλιογραφία.

Επίσης, η μελέτη των Dal Bó et al (2009) ξεχωρίζει διότι αποτελεί μια από τις πληρέστερες μελέτες για το Κογκρέσο των ΗΠΑ μέχρι σήμερα. Μελέτησαν, λοιπόν, την ύπαρξη πολιτικών δυνασθειών στο Κογκρέσο των ΗΠΑ με στοιχεία από το 1789 έως 1996. Χρησιμοποίησαν δυο οικονομετρικές μεθόδους και ως βασική μεταβλητή την εμφάνιση συγγενή στο Κογκρέσο μετά την εκλογή. Συγκεκριμένα, η πρώτη μέθοδος ήταν η ασυνεχής παλινδρόμηση (regression discontinuity) όπου χρησιμοποίησαν τα εκλογικά αποτελέσματα ως βοηθητική μεταβλητή για το μέγεθος της θητείας. Βρήκαν ότι τα μέλη του Κογκρέσο τα οποία οριακά κέρδισαν την πρώτη επανεκλογή τους ήταν πιο πιθανό να εμφανίσουν ένα συγγενικό τους πρόσωπο ως μέλος του Κογκρέσο στο μέλλον από εκείνους που οριακά έχασαν την πρώτη επανεκλογή τους. Ως δεύτερη μέθοδο χρησιμοποίησαν τα δυο στάδια OLS και ως βοηθητική μεταβλητή το ποσοστό επανεκλογής του κόμματος στην ίδια πολιτεία την ίδια χρονιά ώστε να διαπιστώσουν εάν η επιτυχής επανεκλογής οφείλεται στο υποψήφιο μέλος του Κογκρέσο ή στην δυναμική του κόμματος. Γενικά, διαπίστωσαν ότι η διατήρηση του νομοθετικού αξιώματος για πάνω από μια θητείες διπλασιάζει την πιθανότητα εμφάνισης συγγενή στο μέλλον ως μέλος του Κογκρέσο. Οπότε κατέληξαν ότι η πολιτική εξουσία είναι αυτοπαραγόμενη και αυτό

σημαίνει ότι «η εξουσία γεννά εξουσία» όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν στο άρθρο τους.

Ακόμη , στο άρθρο «The Dynasty Advantage: Family Ties in Congressional Elections,2010» ο Brian D. Feinstein εξέτασε την εκλογική προέλευση του φαινομένου των πολιτικών δυναστειών στο Κογκρέσο των ΗΠΑ χρησιμοποιώντας δεδομένα από το 1994 έως το 2006. Κατέληξε ότι, οι πολιτικοί δυναστείας έχουν σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τους πολιτικούς που δεν είναι μέλη πολιτικών δυναστειών. Οι πολιτικοί μέλη πολιτικών δυναστειών απολαμβάνουν δυο βασικά πλεονεκτήματα, το πλεονέκτημα του κεφαλαίου(οι πόροι και οι ικανότητες που λαμβάνουν οι απόγονοι από τους προγόνους) και το πλεονέκτημα της αναγνωρισιμότητας. Ενώ, οι υποθέσεις για πλεονεκτήματα τα οποία πηγάζουν από την πολιτική εμπειρία και τις ικανότητες ήταν μη στατιστικά σημαντικές επαληθεύοντας το παραπάνω συμπέρασμα.

Πέρα από την αμερικανική πολιτική σκηνή αντικείμενο μελέτης αποτέλεσαν και λοιπές χώρες του κόσμου. Στο άρθρο «Family Relationships in Mexican Politics: A Preliminary View,1982» ο Camp εστίαζε στον εντοπισμό πολιτικών δυναστειών στους Μεξικανούς προέδρους. Χρησιμοποιώντας δεδομένα από το 1935-1980 έδειξε ότι εντοπίζεται υψηλό ποσοστό Μεξικανών προέδρων που ήταν μέλη πολιτικά ενεργών οικογενειών. Εξήγησε ότι υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους κάποιος μπορεί να εντοπίσει οικογενειακούς δεσμούς μεταξύ των προέδρων του Μεξικό. Πέρα από αυτούς που εντοπίζονται καθολικά , στο Μεξικό, λόγω των ημι-αυταρχικών χαρακτηριστικών του πολιτικού συστήματος, της χρηματοδοτούμενης διαδικασίας στρατολόγησης και των ιδιαιτεροτήτων της πολιτικής του κουλτούρας οι συγγενικοί δεσμοί μεταξύ των Μεξικανών πολιτικών μπορεί να είναι πιο διαδεδομένοι από ότι σε άλλες κοινωνίες.

Τέλος , στην ίδια οπτική βρίσκεται και το πρόσφατο άρθρο των Στράτου Πατρικίου και του Μιχάλη Χατζηκωνσταντίνου (2015) για το ελληνικό κοινοβούλιο. Μελέτησαν περιγραφικά και όχι με την χρήση οικονομετρικού μοντέλου τις εκλογικές αναμετρήσεις από το 2000 έως το 2012 και κατέληξαν ότι η χώρα συμβαδίζει με τον υπόλοιπο δυτικό κόσμο καθώς παρατηρείται συρρίκνωση του φαινομένου των πολιτικών δυναστειών με την πάροδο του χρόνου το οποίο αποτελεί δείγμα πολιτικού εκσυγχρονισμού.

3.3 Βιβλιογραφία που συνδέει το φαινόμενο των πολιτικών δυναστειών με τις κοινωνικά βέλτιστες πολιτικές αποφάσεις , την ποιότητα των δημοκρατικών θεσμών και τον εκλογικό ανταγωνισμό

Οι Laband και Lentz (1985) εξέτασαν το βαθμό που τα μέλη του Κογκρέσο εμφανίζουν πολιτικά ενεργούς πατέρες. Δηλαδή δεν εξέτασαν μόνο τα μέλη του Κογκρέσο που είχαν πατέρα μέλος του Κογκρέσο αλλά εάν είχαν πατέρα ενεργό στην πολιτική με οποιοδήποτε τρόπο. Εκτίμησαν ότι το 10,6% των μελών του Κογκρέσο το 1965 είχαν ενεργά πολιτικούς πατέρες και ότι τα μέλη πολιτικών δυναστειών είναι συνήθως νεότερα και συνήθως αντιμετωπίζουν εύκολους

πολιτικά αντιπάλους. Εάν όμως οι γόνοι πολιτικών δυναστειών ανταγωνίζονται με δύσκολους πολιτικά αντιπάλους αυτοί ξοδεύουν περισσότερα χρήματα στις προεκλογικές διαφημιστικές καμπάνιες από ότι εάν είχαν ως αντίπαλο άτομο το οποίο δεν ήταν μέλος πολιτικής δυναστείας.

Επιπλέον , στο άρθρο «Dynastic Politicians: Theory and Evidence from Japan,2012» των Yasushi Asako, Takeshi Iida, Tetsuya Matsubayashi και Michiko Ueda εξέτασαν για την Ιαπωνία εάν οι πολιτικοί με κληροδοτούμενους πολιτικούς πόρους επηρεάζουν το επίπεδο του εκλογικού ανταγωνισμού και τις πολιτικές αποφάσεις. Το μοντέλο τους συνέδεε τους πολιτικούς δυναστείας και κατά πόσο η ύπαρξη και η επικράτηση τους επηρεάζει το κοινωνικά βέλτιστο. Απέδειξαν ότι οι πολιτικοί δυναστείας έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα εκλογής όμως αποδίδουν λιγότερα οικονομικά οφέλη στην πλειονότητα των ψηφοφόρων. Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικοί δυναστείας απολαμβάνουν το συγκριτικό τους πλεονέκτημα ωστόσο οι εκλογικές περιφέρειες που εκπροσωπούνται από πολιτικούς δυναστείας λαμβάνουν μεγαλύτερη οικονομική βοήθεια χωρίς αυτό να οδηγεί σε βελτίωση των οικονομικών τους. Ως εκ τούτου, οι πολιτικοί δυναστείας είναι αναποτελεσματικοί κοινωνικά διότι αποτρέπουν τους υποψηφίους που δεν είναι μέλη πολιτικής δυναστείας από το να διεκδικήσουν αξιώματα ακόμη και όταν οι ψηφοφόροι επιθυμούν περισσότερο πολιτικούς που να μην είναι μέλη πολιτικών δυναστειών.

Αναλογίες με το προηγούμενο άρθρο εμφανίζει το άρθρο «Political Dynasties and the Quality of Government ,2015» των Arthur Bragança , Claudio Ferraz και Juan Rios που συνέδεε την ύπαρξη πολιτικών δυναστειών με την ποιότητα των δημοκρατικών θεσμών και το είδος των πολιτικών αποφάσεων που λαμβάνουν. Στο άρθρο χρησιμοποιούνταν δεδομένα από τις εκλογικές αναμετρήσεις στη Βραζιλία και εξέτασαν εάν οι πολιτικοί δυναστείας παίρνουν διαφορετικές πολιτικές αποφάσεις και εφαρμόζουν διαφορετικές πολιτικές από αυτούς που δεν είναι μέλη πολιτικών δυναστειών. Βρήκαν ότι οι πολιτικοί μέλη πολιτικών δυναστειών εφαρμόζουν δαπανηρές πολιτικές με επενδύσεις κυρίως στις υποδομές , στην υγεία και την περίθαλψη. Πάραυτα , δεν παρατηρείται καμία βελτίωση σε επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και ποιότητας των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών

Από την άλλη , το άρθρο «Persistence of power, Elites and institutions» των Daron Acemoglu και James A. Robinson (2006) στο οποίο δεν χρησιμοποιήθηκαν εμπειρικά δεδομένα αλλά ένα θεωρητικό μοντέλο έδειξαν ότι ο εκδημοκρατισμός και η διεύρυνση της δύναμης των πολιτών ενδυναμώνει την επικράτηση των ελίτ γιατί επενδύουν περισσότερο στην παροχή πολιτικής δύναμη για να αποφύγουν το κόστος των δημοκρατικών θεσμών.

Κεφάλαιο 4 : Μεθοδολογία

4.1 Εισαγωγή

Από την ανάλυση που προηγήθηκε γίνεται αντιληπτό ότι οι οικογενειακοί δεσμοί είναι εξαιρετικά σημαντικοί για την κατάληψη της πολιτικής εξουσίας από τις παραδοσιακές ήμι-κληρονομικές κοινωνίες μέχρι τις σύγχρονες δημοκρατικές. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί αναλυτικά τόσο ο τρόπος συλλογής των δεδομένων όσο και η οικονομετρική μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί για να εξεταστεί το φαινόμενο των πολιτικών δυναστειών στις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις στην Ελλάδα. Η μελέτη θα πραγματοποιηθεί σε τρία επίπεδα πρώτον σε επίπεδο μελών του ελληνικού κοινοβουλίου σύμφωνα με τα αποτελέσματα των εκλογικών αναμετρήσεων του Ιανουαρίου του 2015 και του Ιουλίου του 2019. Δεύτερον, σε επίπεδο Πρωθυπουργών με διάρκεια μελέτης όλη την Μεταπολίτευση. Τέλος, τρίτον, σε επίπεδο Αρχηγών πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία και πάλι με διάρκεια μελέτης όλη την Μεταπολίτευση.

4.2 Δεδομένα

Στην εμπειρική έρευνα που ακολουθεί τα δεδομένα συλλέχθηκαν κυρίως από την επίσημη βάση δεδομένων της Βουλής⁹ (Hellenic parliament και vouliwatch) τις προσωπικές ιστοσελίδες των μελών του Κοινοβουλίου και από το Wikipedia¹⁰. Οι ιστοσελίδες αυτές βοήθησαν στη συλλογή βασικών βιογραφικών στοιχείων των μελών του Κοινοβουλίου όπως το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, το επάγγελμα, ο τόπος καταγωγής, οι συγγενικές σχέσεις μεταξύ των μελών του Κοινοβουλίου (οι οποίες διαχωρίζονταν ανάλογα με τον βαθμό συγγένειας σε α' βαθμού, β' βαθμού, γ' βαθμού και δ' και λοιπών βαθμών), η συμμετοχή σε αντιπροσωπευτικά συλλογικά όργανα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, η συμμετοχή στη νεολαία του κόμματος, η ύπαρξη συγγενικών προσώπων σε αντιπροσωπευτικά συλλογικά όργανα ΟΤΑ α' και β' βαθμού και η ύπαρξη συγγενικών προσώπων στον κομματικό μηχανισμό. Ακόμη, καταγράφηκαν στοιχεία για τον αριθμό των επανεκλογών των μελών του Κοινοβουλίου και αν αυτοί εντάσσονται σε κόμμα εξουσίας ή όχι¹¹. Κατά αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκε ένα πίνακας στοιχείων για τον κάθε Βουλευτή που εκλέχθηκε στις εκλογικές αναμετρήσεις του 2015 και 2019. Αντίστοιχα, αυτό έγινε και για τους Πρωθυπουργούς και τους Αρχηγούς των κομμάτων. Εξαιρέθηκαν μέλη του Κοινοβουλίου για τους οποίους δεν βρέθηκαν επαρκείς πληροφορίες. Για την εκλογική αναμέτρηση του Ιανουαρίου του 2015 αντιστοιχούν 302 παρατηρήσεις, για την εκλογική αναμέτρηση του Ιουλίου του 2019 παρατηρήσεις ανέρχονται τις 304, για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης είναι 11 παρατηρήσεις και για

⁹ Η επίσημη ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων : <https://www.hellenicparliament.gr/> και <https://vouliwatch.gr/>.

¹⁰

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>.

¹¹ Ως πολιτικά κόμματα εξουσίας λογίστηκαν τα δυο πρώτα πολιτικά κόμματα σε εκλογική δυναμική δηλαδή η ΝΔ και το ΣΥΡΙΖΑ.

τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων 35 αντίστοιχα. Η μελέτη συνολικά διαρθρώνεται με 654 διαστρωματικά δεδομένα. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι επιλέχθηκε η εκλογική αναμέτρηση του Ιανουαρίου του 2015 και όχι του Σεπτεμβρίου του 2015 διότι η εκλογική αναμέτρηση του Σεπτεμβρίου του 2015 έγινε εντός 18 μηνών από την προηγούμενη και πραγματοποιήθηκε όχι με σταυροδοσία αλλά με δεσμευμένους συνδυασμούς (λίστα). Αυτό σημαίνει ότι τα πολιτικά κόμματα ήταν αυτά που καθόριζαν τις λίστες σε κάθε εκλογική περιφέρεια και οι ψηφοφόροι απλώς επέλεγαν πολιτικό κόμμα με την ψήφο τους. Οπότε και το κόμμα καθόριζε σε μεγάλο βαθμό τους υποψηφίους και εν τέλει τους εκλεγμένους και αυτό ίσως να δημιουργούσε στρεβλώσεις σε σχέση με την εκλογική αναμέτρηση του Ιουλίου του 2019 που πραγματοποιήθηκαν με σταυροδοσία.

Επιπλέον, ως αντικείμενο μελέτης χρησιμοποιήθηκαν πέρα από τους Βουλευτές των δυο πρόσφατων εκλογικών αναμετρήσεων και οι Πρωθυπουργοί και Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία διότι ο δε Πρωθυπουργός αποτελεί τον αρχηγό της κυβέρνησης και οι αποφάσεις του καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την διακυβέρνηση της χώρας και οι δε Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία είναι πρόσωπα που εν δυνάμει μπορεί να γίνουν Πρωθυπουργοί αν βέβαια το κόμμα τους εξασφαλίσει την απαραίτητη κοινοβουλευτική πλειοψηφία μέσω των εκλογών. Οπότε η μελέτη αυτή αποσκοπεί και όχι μόνο να εξετάσει τα πρόσωπα που ασκούν την νομοθετική λειτουργία αλλά και να επεκταθεί και κατά κάποιο τρόπο και στα πρόσωπα που ασκούν την εκτελεστική λειτουργία (ή επρόκειτο να την ασκήσουν). Η επιλογή των Πρωθυπουργών έγινε συμπεριλαμβανοντας όλους όσοι διετέλεσαν Πρωθυπουργοί στη διάρκεια της μεταπολίτευσης εκτός των υπηρεσιακών Πρωθυπουργών δηλαδή αυτών που διενεργούν τις εκλογές και είναι ανώτατοι δικαστικοί¹². Ενώ, εξαιρέθηκαν οι Πρωθυπουργοί που δε ήταν μέλη του Κοινοβουλίου δηλαδή δεν ήταν εκλεγμένα πρόσωπα (Ξενοφών Ζολώτας και Λουκάς Παπαδήμος). Αυτό εξηγείται διότι στόχος της έρευνας είναι να εξετάσει κατά πόσο η αναγνωρισιμότητα η οποία προκύπτει μέσα από την οικογενειοκρατία επηρεάζει την ψήφο των ψηφοφόρων οπότε επιλέχθηκαν μόνο τα άτομα που προέκυψαν μέσα από την εκλογική διαδικασία με σταυροδοσία.

Η βασική μεταβλητή του οικονομετρικού υποδείγματος είναι η **Prerelative**. Πρόκειται για μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει τιμή 1 όταν το μέλος του Κοινοβουλίου έχει έστω ένα συγγενικό πρόσωπο πριν από την εκλογή του και 0 όταν δεν έχει κανένα συγγενικό πρόσωπο πριν την εκλογή του. Η χρήση της μεταβλητής **Prerelative** έγινε για τις εκλογικές αναμετρήσεις του 2015 και 2019. Η επιλογή αυτή εξηγείται, πρώτον, διότι το χρονικό εύρος της μελέτης είναι μικρό δηλαδή πρόκειται για μέλη του Κοινοβουλίου από μόλις δυο εκλογικές αναμετρήσεις. Δεύτερον, στις εκλογές του 2012 και μετά παρατηρείται κατάρρευση του μεταπολιτευτικού πολιτικού σκηνικού, ανάδειξη στην εξουσία νέων πολιτικών

¹² Συγκεκριμένα, με βάση το άρθρο 37§3 υπηρεσιακό πρωθυπουργό είναι είτε ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας είτε του Άρειου Πάγου είτε του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

δυνάμεων και ανανέωση του πολιτικού προσωπικού σε μεγάλο βαθμό. Συγκεκριμένα, στις εκλογές του 2015 πρώτο κόμμα σε κοινοβουλευτική δύναμη αναδείχθηκε ένα πολιτικό κόμμα το οποίο στο παρελθόν είχε μειωμένη κοινοβουλευτική παρουσία. Αυτό σημαίνει ότι πολλά μέλη του Κοινοβουλίου είχαν εκλεγεί για πρώτη φορά Βουλευτές οπότε δεν υπάρχει χρονικά η δυνατότητα δημιουργίας οικογενειοκρατικού δικτύου. Ωστόσο, στα υποδείγματα των Πρωθυπουργών και των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία χρησιμοποιείται ως εξαρτημένη μεταβλητή η **Postrelative**. Η **Postrelative** είναι μια ψευδομεταβλητή που παίρνει τιμή 1 όταν το μέλος του Κοινοβουλίου εμφανίσει έστω ένα συγγενικό πρόσωπο μετά από την εκλογή του και 0 όταν δεν έχει κανένα συγγενικό πρόσωπο μετά την εκλογή του. Η χρήση της μεταβλητής αυτής εντοπίζεται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και εφόσον στις δυο αυτές περιπτώσεις το χρονικό εύρος της μελέτης είναι μεγαλύτερο θεωρήθηκε αναγκαία η χρήση της για λόγους σύγκρισης και επέκτασης των συμπερασμάτων. Ακόμη, χρησιμοποιείται η μεταβλητή **Longterm** ως κύρια ανεξάρτητη μεταβλητή των υποδειγμάτων. Η μεταβλητή **Longterm** είναι επίσης μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει τιμή 1 όταν ένα μέλος του Κοινοβουλίου έχει εκλεγεί για πάνω από μια θητείες¹³ και 0 εάν έχει εκλεγεί για μια θητεία. Τέλος, μια ακόμη από τις βασικές μεταβλητές είναι η **More than one relative** που είναι μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει τιμή 1 όταν το συγκεκριμένο πρόσωπο παρουσιάζει πάνω από μια συγγενικές σχέσεις ενώ παίρνει την τιμή 0 όταν παρουσιάζει μια ή καμία.

4.3 Μεθοδολογία

Η μελέτη πραγματοποιείται με συνολικά 654 διαστρωματικά δεδομένα και οι οικονομετρικοί μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων γνωστή ως OLS και οι δυο μέθοδοι με διχοτομημένες παλινδρομούμενες μεταβλητές τα Logit και Probit models.

4.3.1 Μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων

Η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων είναι μια στατιστική μέθοδος η οποία εκτιμά την σχέση μεταξύ μιας εξαρτημένης μεταβλητής και μιας ή πολλών ανεξάρτητων μεταβλητών. Η εκτίμηση της σχέσης αυτή προκύπτει μέσω της ελαχιστοποίησης των τετραγώνων των καταλοίπων μεταξύ της εκτιμώμενης και θεωρητικής τιμής. Βέβαια, η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων στηρίζεται σε ορισμένες υποθέσεις¹⁴ :

- ❖ Το υπόδειγμα παλινδρόμησης θα πρέπει να είναι γραμμικό ως προς τις παραμέτρους ωστόσο μπορεί να μην είναι γραμμικό ως προς τις μεταβλητές.
- ❖ Σταθερές τιμές του παλινδρομητή ή τιμές του παλινδρομητή ανεξάρτητες από τον όρο του σφάλματος.

¹³ Ως θητεία ορίζεται η Βουλευτική Περίοδος όπως αυτή καθορίζεται από το τρέχον συνταγματικό κείμενο και τον Κανονισμό της Βουλής.

¹⁴ Damodar N.Gujarati Dawn C.Porter "Οικονομετρία Αρχές και Εφαρμογές" εκδ Τζιόλα 5^η Έκδοση σελ 46-53.

- ❖ Μηδενική μέση τιμή του διαταρακτικού όρου.
- ❖ Ομοσκεδαστικότητα δηλαδή σταθερή διακύμανση του τυχαίου όρου.
- ❖ Να μην υπάρχει αυτοσυσχέτιση μεταξύ των διαταρακτικών όρων.
- ❖ Ο αριθμός των παρατηρήσεων θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των παραμέτρων.
- ❖ Απουσία ακραίων τιμών.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω υποθέσεις και όταν αυτές τηρούνται σε ένα κλασικό γραμμικό υπόδειγμα τότε σύμφωνα με το θεώρημα των Gauss-Markon οι εκτιμητές των ελαχίστων τετραγώνων είναι BLUE δηλαδή είναι οι καλύτεροι γραμμικοί εκτιμητές, αμερόληπτοι και με την μικρότερη διακύμανση. Όσο αφορά, τα υποδείγματα με διχοτομημένες παλινδρομούμενες μεταβλητές μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων αλλά παραβιάζεται η υπόθεση της κανονικότητας των καταλοίπων δηλαδή η μηδενική μέση τιμή του τυχαίου όρου και η σταθερή του διακύμανση και η πιθανότητα εμφάνισης τιμών των εξαρτημένων μεταβλητών στο διάστημα 0 και 1. Ωστόσο, η μέθοδος OLS χρησιμοποιείται ως πρώτο στάδιο στην ανάλυση μας με υποδείγματα διορθωμένα ως προς την διακύμανση του τυχαίου όρου (διορθωμένα ως προς την ετεροσκεδαστικότητα).

4.3.2 Υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης (Logit)

Το υπόδειγμα αυτό όπως και το Probit εγγυώνται ότι οι εκτιμητές πιθανότητες θα κυμαίνονται μεταξύ του μηδενός και της μονάδας και θα είναι μη γραμμικά συσχετισμένες με τις ερμηνευτικές μεταβλητές. Από τα δυο αυτά υποδείγματα το Logit στηρίζεται στην λογαριθμοποίηση του λόγου πιθανοτήτων.

Έστω μια μεταβλητή Y η οποία είναι διχοτομική και παίρνει την τιμή 1 με πιθανότητα θ και την τιμή 0 με πιθανότητα $1-\theta$. Μια τέτοια τυχαία μεταβλητή έχει μια απλή διακριτή κατανομή πιθανοτήτων (discrete probability distribution) ορισμένη ως ¹⁵

$$\Pr(Y_i, \theta_i) = \theta_i^{Y_i} (1 - \theta_i)^{1 - Y_i} \quad (1)$$

Δοθέντων των αμοιβαίως αποκλειόμενων Y_1, Y_2, \dots, Y_n η συνάρτηση πιθανοφάνειας της (1) είναι προϊόν των οριακών κατανομών των Y_i . Συγκεκριμένα

$$L(Y, \theta) = \prod_{i=1}^n \Pr(Y_i, \theta_i) = \prod_{i=1}^n [\theta_i^{Y_i} (1 - \theta_i)^{1 - Y_i}] \quad (2)$$

Όπου $\theta = (\theta_1, \theta_2, \dots, \theta_n)$

Σε ένα δείγμα παρατηρήσεων οι πρώτες n_1 από τις n παρατηρήσεις αντιστοιχούν σε $Y_1 = Y_2 = \dots = Y_{n_1} = 1$ ενώ το υπόλοιπο των συλλεχθέντων παρατηρήσεων αντιστοιχούν σε $Y_{n_1+1} = Y_{n_1+2} = \dots = Y_n = 0$. Αυτό σημαίνει ότι η (2) θα γίνει

¹⁵ Γεώργιος Χάλκος (2010) "Οικονομετρία Θεωρία, Εφαρμογές & Χρήση Προγραμμάτων σε Η/Υ", εκδ. Gutenberg, 467-469.

$$L(Y, \Theta) = \prod_{i=1}^{n_1} \Theta_i = \prod_{i=n_1+1}^n (1 - \Theta_i) \quad (3)$$

Αν $X_i = (X_{i1}, X_{i2}, \dots, X_{ik})$ το σύνολο των k ερμηνευτικών μεταβλητών X_1, X_2, \dots, X_k για κάθε i τότε το υπόδειγμα της λογιστικής παλινδρόμησης υποθέτει ότι υπάρχει μια ειδική σχέση μεταξύ των Θ_i και των X_{ij} εκφρασμένη ως εξής

$$\Theta_i = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \sum_{j=1}^k \beta_j X_{ij})}} \quad (4)$$

Αντικαθιστώντας την (4) στην (3) παίρνουμε την συνάρτηση πιθανοφάνειας

$$L(Y, \beta) = \frac{\prod_{i=1}^{n_1} e^{(\beta_0 + \sum_{j=1}^k \beta_j X_{ij})}}{\prod_{i=1}^n 1 + e^{(\beta_0 + \sum_{j=1}^k \beta_j X_{ij})}} \quad (5)$$

Οι συντελεστές παλινδρόμησης β_j του προτεινόμενου υποδείγματος ποσοτικοποιούν τη σχέση μεταξύ των ερμηνευτικών μεταβλητών και της εξαρτημένης συμπεριλαμβάνοντας την επονομαζόμενη παράμετρο του λόγου πιθανοτήτων (Odds Ratio, OR). Ως πιθανότητα (Odds) την πιθανότητα να συμβεί κάτι έναντι της πιθανότητας να μην συμβεί. Δηλαδή,

$$\text{Odds}(E | X_1, X_2, \dots, X_k) = \frac{P_i(E)}{1 - P_i(E)} \quad (6)$$

Αντί να μεγιστοποιήσουμε το τετράγωνο των αποκλίσεων όπως σε μια πολλαπλή παλινδρόμηση, η λογιστική παλινδρόμηση μεγιστοποιεί την πιθανοφάνεια ενός γεγονότος να συμβεί.

$$P_i = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \sum_{j=1}^k \beta_j X_{ij})}} \quad (7)$$

Η μορφή του υποδείγματος logit είναι ένας μετασχηματισμός της πιθανότητας $P_i (Y=1)$ η οποία ορίζεται ως ο φυσικός λογάριθμος των odds του γεγονότος $E(Y=1)$. Δηλαδή,

$$\text{Logit}[P_i(Y=1)] = \log_e [\text{odds}(Y=1)] = \log_e \left[\frac{P_i(Y=1)}{1 - P_i(Y=1)} \right] \quad (8)$$

Η μέθοδος αυτή προτιμάται από την πολλαπλή παλινδρόμηση καθώς εκτός του ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι διχοτομική και ασυνεχής, η λογιστική παλινδρόμηση είναι πιο κατάλληλη μονοτονική συνάρτηση για το δείγμα των συλλεχθέντων δεδομένων συγκρινόμενη με το κριτήριο ελαχίστων τετραγώνων της πολλαπλής παλινδρόμησης.

4.3.3 Υπόδειγμα Probit

Η ανάλυση του υποδείγματος probit θα βασιστεί στην άδηλη μεταβλητή (latent variable) I η οποία θα αντικαταστήσει την εξαρτημένη μεταβλητή¹⁶. Έστω ότι

$$I_i = \beta_1 + \beta_2 X_{i2} + \beta_3 X_{i3} + \dots + \varepsilon_i \quad (9)$$

Επειδή για την μεταβλητή I δεν υπάρχουν παρατηρήσεις γι' αυτό η μεταβλητή θεωρείται μη παρατηρούμενη ή άδηλη. Η μεταβλητή I ορίζεται νοητά, με την έννοια ότι ο προσδιορισμός της βασίζεται στη διάκριση μεταξύ επιθυμίας και ικανότητας. Με την εισαγωγή της διχοτομημένης μεταβλητής Y προσδιορίζεται η ακόλουθη σχέση :

- ✓ $Y = 1$ εάν $I > 0$
- ✓ $Y = 0$ εάν $I \leq 0$

Εναλλακτικά η παραπάνω σχέση μπορεί να διατυπωθεί ως εξής :

- ✓ $Y = 1$ εάν $I > I^*$
- ✓ $Y = 0$ εάν $I \leq I^*$

Η μεταβλητή I^* αποκαλείται δείκτης χρησιμότητας και απεικονίζει το επίπεδο χρησιμότητας δηλαδή αντανακλά το βαθμό ικανότητας που αναφέρθηκε παραπάνω. Ο δείκτης χρησιμότητας λαμβάνει τιμές από $-\infty$ και $+\infty$. Το υπόδειγμα probit υποθέτει ότι ο δείκτης χρησιμότητας ακολουθεί την κανονική κατανομή ασυμπτωτικά και άρα $I \sim N(0, \sigma^2)$. Όσο ο δείκτης I^* αυξάνεται και ταυτόχρονα $I > I^*$ έπεται ότι $Y=1$ και όσο ο δείκτης μειώνεται και παράλληλα $I \leq I^*$ συνεπάγεται ότι $Y = 0$. Συνεπώς, η πιθανότητα P_i να έχουμε το αποτέλεσμα $Y=1$ υπολογίζεται ως εξής :

$$P_i = P(Y=1) = P(I > 0) = P[X\beta + \varepsilon > 0] \rightarrow P[\varepsilon > -X\beta] \quad (10)$$

Δοθέντος ότι τα κατάλοιπα ε κατανέμονται κανονικά, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την τυπική κανονική κατανομή για να υπολογίσουμε τις πιθανότητες P_i . Άρα, η σχέση (10) μπορεί να διατυπωθεί :

$$P_i = F(I) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{I=X\beta} e^{-z^2/2} dz \quad (11)$$

Όπου F είναι η αθροιστική κανονική συνάρτηση κατανομής των καταλοίπων και Z συμβολίζει μια τυχαία μεταβλητή που κατανέμεται κανονικά με μέσο μηδέν και διακύμανση σταθερή. Μια εναλλακτική προσέγγιση του υποδείγματος Probit βασίζεται στην ακόλουθη συλλογιστική. Δεδομένου ότι $F(Z)$ είναι η τυποποιημένη αθροιστική κανονική κατανομή, προκύπτουν οι κάτωθι πιθανότητες για $Y=1$ και $Y = 0$.

$$P(Y=1) = P(I > 0) = F(I) \quad (12)$$

¹⁶ Γεώργιος Α. Βαμβούκας (2007) " Σύγχρονη Οικονομετρία Ανάλυση και Εφαρμογές", εκδ.ΟΠΑ ,σελ.423-427.

$$P(Y=0) = P(I \leq 0) = 1 - F(I) \quad (13)$$

Το διάνυσμα των συντελεστών β μπορεί να εκτιμηθεί με την μέθοδο της ΜΛ(Maximum Likelihood), εισάγοντας την κάτωθι λογαριθμική συνάρτηση πιθανοφάνειας L :

$$L = \left[\sum_{i=1}^{\lambda} \log F(I_i) + \sum_{i=\lambda+1}^n \log(1 - F(I_i)) \right] \quad (14)$$

Επειδή η τυπική κανονική κατανομή χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των πιθανοτήτων $P(Y=1)$ και $P(Y=0)$ στην βιβλιογραφία η σχέση (14) αποκαλείται υπόδειγμα Probit. Ο υπολογισμός των συντελεστών β θα προκύψει από την εκτίμηση των μη γραμμικών συναρτήσεων $\partial L / \partial \beta = 0$. Η εκτίμηση των β συντελεστών συμβάλλει ώστε οι τιμές των Y_i να βρίσκονται εντός των ορίων $[0,1]$.

4.3.4 Σύγκριση υποδειγμάτων

Τα υποδείγματα Logit και Probit εξασφαλίζουν ότι οι πιθανότητες θα βρίσκονται μεταξύ 0 και 1 και είναι μη γραμμικά συσχετισμένες με τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Η βασική διαφορά τους είναι ότι η λογιστική κατανομή έχει ελαφρώς μεγαλύτερη ουρά. Δηλαδή, η υπό συνθήκη πιθανότητα P_i προσεγγίζει το 0 ή το 1 με βραδύτερο ρυθμό στο Logit από το Probit¹⁷. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι οι εκτιμητές των δυο υποδειγμάτων δεν είναι άμεσα συγκρίσιμοι μεταξύ τους. Ο λόγος είναι ότι παρόλο που η τυπική λογιστική που είναι η βάση του Logit και η τυπική κανονική κατανομή που είναι η βάση του Probit έχουν και οι δυο μέσες τιμές ίσες με 0, οι διακυμάνσεις όμως είναι διαφορετικές για την τυπική κανονική κατανομή η διακύμανση είναι ίση με την μονάδα και για την λογιστική κατανομή $\pi^2/3$.

¹⁷ Βλέπε διάγραμμα 1.

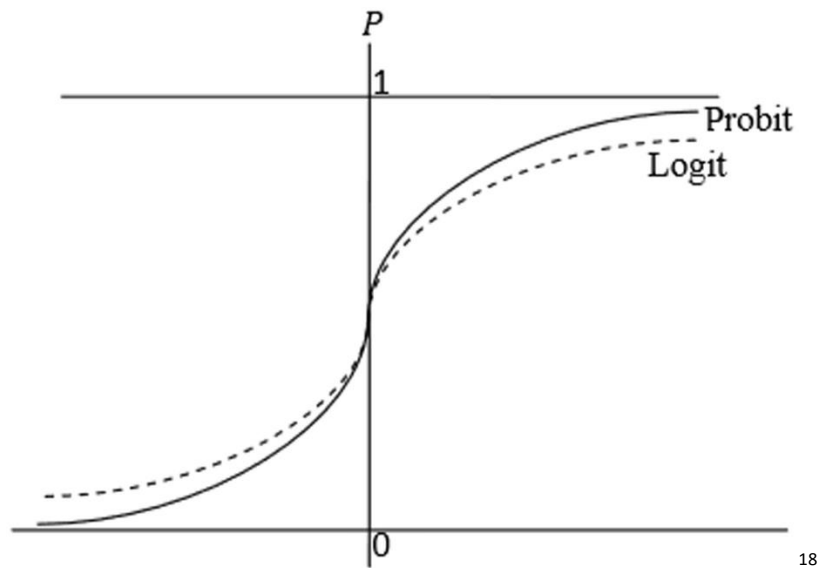


Figure 1 Σωρευτικές κατανομές για Logit Probit.

Τα υποδείγματα αυτά δεν μπορούν να μετασχηματιστούν σε γραμμικά με τους συνήθεις τρόπους και εκτιμώνται ως μη γραμμικά. Συχνά χρησιμοποιείται η μέθοδος της μέγιστης πιθανοφάνειας ενώ και οι ασυμπτωτικοί έλεγχοι του λόγου πιθανοφάνειας (LR) , του Wald και του LM μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο υποθέσεων.

¹⁸Πηγή : Damodar N.Gujarati Dawn C.Porter "Οικονομετρία αρχές και εφαρμογές" εκδ ΤΖΙΟΛΑ 5^η ΕΚΔΟΣΗ σελ538.

Κεφάλαιο 5 : Αποτελέσματα της εμπειρικής ανάλυσης

5.1 Εισαγωγή

Εφόσον προηγήθηκε η αναλυτική παρουσίαση του τρόπου συλλογής των δεδομένων της εμπειρικής έρευνας αλλά και των οικονομετρικών μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν στο τρέχον κεφάλαιο θα παρουσιαστούν σε πρώτη φάση τα περιγραφικά στοιχεία της έρευνας τα οποία θα συνοδεύονται από τα αντίστοιχα διαγράμματα. Έπειτα, θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα οικονομετρικά αποτελέσματα για τις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις, για τους Πρωθυπουργούς και τους Αρχηγούς των κοινοβουλευτικά εκπροσωπούμενων πολιτικών κομμάτων.

5.2 Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία

Όπως έχει αναφερθεί ήδη από την εισαγωγή στόχος της μελέτης είναι να αναδείξει τόσο το ζήτημα των πολιτικών δυνασθειών στο ελληνικό Κοινοβούλιο όσο και το ζήτημα των ποιοτικών χαρακτηριστικών των μελών του Κοινοβουλίου. Στο πλαίσιο αυτό θα αναφερθούν διάφορα στατιστικά στοιχεία. Το πρώτο ζήτημα το οποίο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι το ζήτημα της γυναικείας συμμετοχής. Στις εκλογές του 2015 μόλις το 23% των μελών του ελληνικού Κοινοβουλίου ήταν γυναίκες, στις εκλογές του 2019 ήταν το 22% και όταν κινούμαστε στα ανώτερα αξιώματα όπως στους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων το ποσοστό κυμαίνεται στο 6%¹⁹ και για τους Πρωθυπουργούς δε υπήρξε ποτέ γυναίκα πρωθυπουργός στην Ελλάδα.

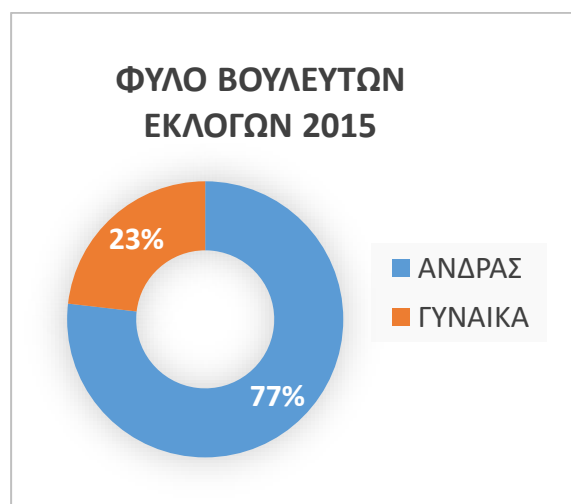


Figure 2 Διαγραμματική απεικόνιση του φύλου των Βουλευτών των εκλογών του 2015.



Figure 3 Διαγραμματική απεικόνιση του φύλου των Βουλευτών των εκλογών του 2019.

¹⁹ Βλέπε διαγράμματα 2 έως 4.

ΦΥΛΟ ΑΡΧΗΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

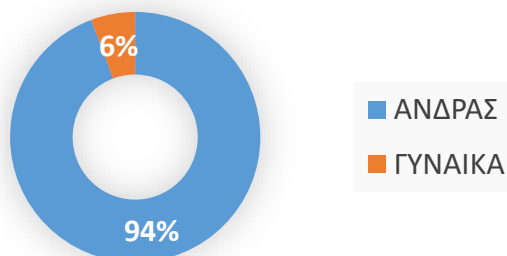


Figure 4 Διαγραμματική απεικόνιση του φύλου των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία.

Είναι φανερό λοιπόν, το έλλειμμα που υπάρχει ως προς την γυναικεία εκπροσώπηση τόσο ως μέλη του Κοινοβουλίου όσο και στα ανώτερα αξιώματα σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι το ελληνικό Κοινοβούλιο και συλλήβδην η ελληνική πολιτική σκηνή είναι ανδροκρατούμενη. Παρά την αύξηση της ποσοστωσης των γυναικών στα ψηφοδέλτια των εθνικών εκλογών συγκεκριμένα στις εκλογές του 2019 από 30% σε 40% εκ του αποτελέσματος φαίνεται πως η γυναικεία συμμετοχή στο Κοινοβούλιο κυμαίνεται σε εξαιρετικά χαμηλά

επίπεδα. Σύμφωνα λοιπόν με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των δυο Φύλων (EIGE)²⁰ που δημοσίευσε η Eurostat η γυναικεία εκπροσώπηση στο ελληνικό Κοινοβούλιο δεν συμβαδίζει με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που είναι περίπου πάνω από 30% καθώς η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα γκρουπ χωρών (Ρουμανία , Κύπρος, Μάλτα) όπου η συμμετοχή των γυναικών κυμαίνεται στο 20% περίπου. Συνεπώς , υπάρχουν σίγουρα περιθώρια για θεσμικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση της γυναικείας συμμετοχής ώστε και η Ελλάδα να εμφανίζει ποσοστά πάνω από 35%(Πορτογαλία και Αυστρία) και 40%(Σουηδία και Φιλανδία) όπως συμβαίνει σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες.

Όσο αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών του Κοινοβουλίου , παρατηρήθηκε ότι μεγάλο μέρος των μελών του Κοινοβουλίου είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εξίσου μεγάλο (και ίσως κάποιες φορές μεγαλύτερο) είναι το μέρος των Βουλευτών που είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος. Το ποσοστό των Βουλευτών με τριτοβάθμια εκπαίδευση κυμαίνεται στο 52% για τις εκλογές του 2015 και 44% για τις εκλογές του 2019 ενώ το ποσοστό για τους κατόχους μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος είναι 41% και 55% για τις αντίστοιχες εκλογικές αναμετρήσεις. Για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων τα ποσοστά κυμαίνονται στα ίδια μεγέθη με παραπάνω ενώ για τους Πρωθυπουργούς τα μεγέθη αυτά αυξάνονται με ποσοστό 64% να είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος και 36% οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης , μόλις το 7% για τις εκλογές του 2015 και 1% για τις εκλογές του 2019 είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης²¹.

²⁰ <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>

²¹ Βλέπε διαγράμματα 5 έως 8.

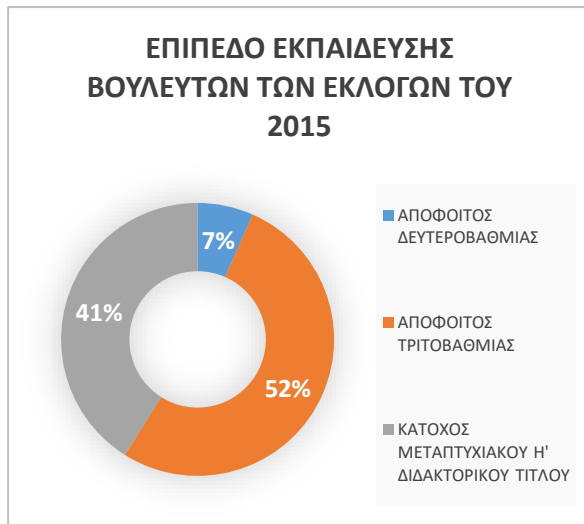


Figure 5 Διαγραμματική απεικόνιση επιπέδου εκπαίδευσης Βουλευτών των εκλογών του 2015.

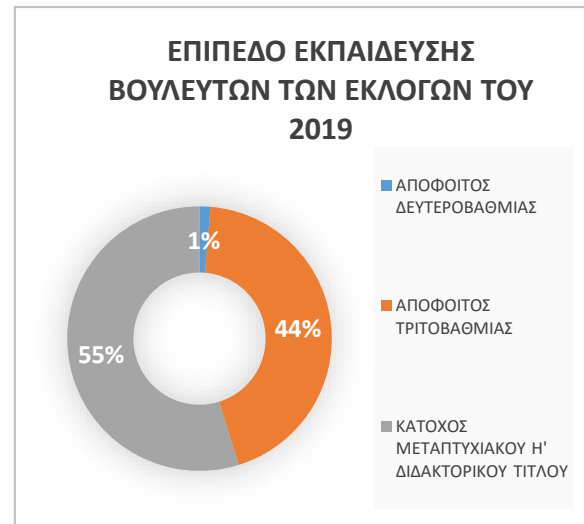


Figure 6 Διαγραμματική απεικόνιση επιπέδου εκπαίδευσης Βουλευτών των εκλογών του 2019.



Figure 7 Διαγραμματική απεικόνιση επιπέδου εκπαίδευσης των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης.

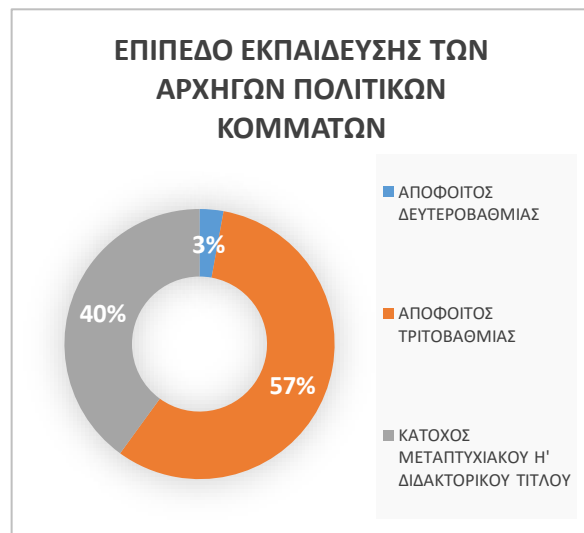


Figure 8 Διαγραμματική απεικόνιση του επιπέδου εκπαίδευσης των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία.

Οι πληροφορίες αυτές για την κοινοβουλευτική σύνθεση μπορεί να έχουν διπλή ανάγνωση. Από την μια, τα μέλη του Κοινοβουλίου (αντίστοιχα των αρχηγών των πολιτικών κομμάτων και των πρωθυπουργών) έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο αυτό σημαίνει ότι έχουν αναπτύξει δεξιότητες και έχουν αποκομίσει γνώσεις κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού τους βίου που πιθανόν να μπορούν να αξιοποιήσουν ως μέλη του Κοινοβουλίου και ως αρχηγοί της Κυβέρνησης της χώρας. Οπότε και αυτό να καθορίζει κατ' επέκταση την ποιότητα των νομοθετημάτων και της διακυβέρνησης της χώρας γενικότερα. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι σε μεγάλο βαθμό το υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι συνέπεια του γενικότερου εκσυγχρονισμού της κοινωνίας και οικονομίας οπότε και επιβάλλεται ως προσόν για την ανταγωνιστικότητα στην σύγχρονη αγορά εργασίας. Από την άλλη, τα χαρακτηριστικά αυτά ίσως αποτελούν δείγματα έλλειψης πλουραλισμού καθώς οι ασκούντες νομοθετική και εκτελεστική εξουσία έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά

τα οποία δεν αποτελούν αντανάκλαση των χαρακτηριστικών της κοινωνίας. Αυτό σημαίνει ότι το Κοινοβούλιο είναι ένα <<κλειστό>> κλαμπ όπου για την <<είσοδο>> δηλαδή την εκλογή απαιτούνται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ως εκ τούτου δεν έχουν πρόσβαση όλες οι κοινωνικές ομάδες. Αν λάβει κανείς υπόψη αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός ότι υψηλή συχνότητα²² εμφανίζουν συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες, ο ισχυρισμός περί ελιτίστικων τάσεων κερδίζει έδαφος. Το επάγγελμα του Δικηγόρου του Ιατρού και του Οικονομολόγου είναι τα πλέον συχνότερα για τους Βουλευτές των εκλογών του 2015, 2019 και για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων. Για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης το πλέον συχνότερο συνεχίζει να είναι το επάγγελμα του Δικηγόρου και ως δεύτερο εμφανίζεται το επάγγελμα του Πανεπιστημιακού.

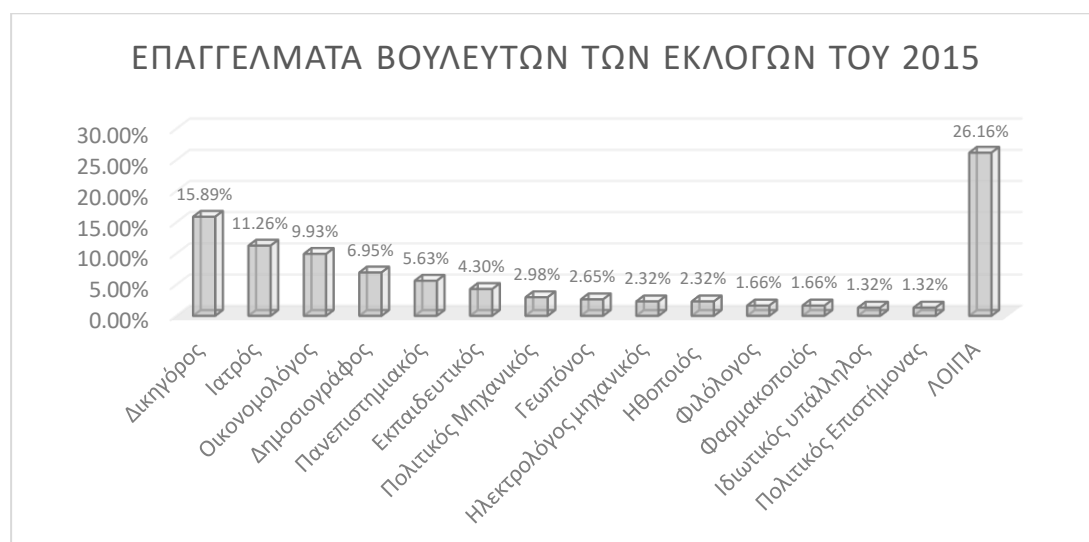


Figure 9 Ποσοστιαία ανάλυση των επαγγελματικών ομάδων των Βουλευτών του 2015.

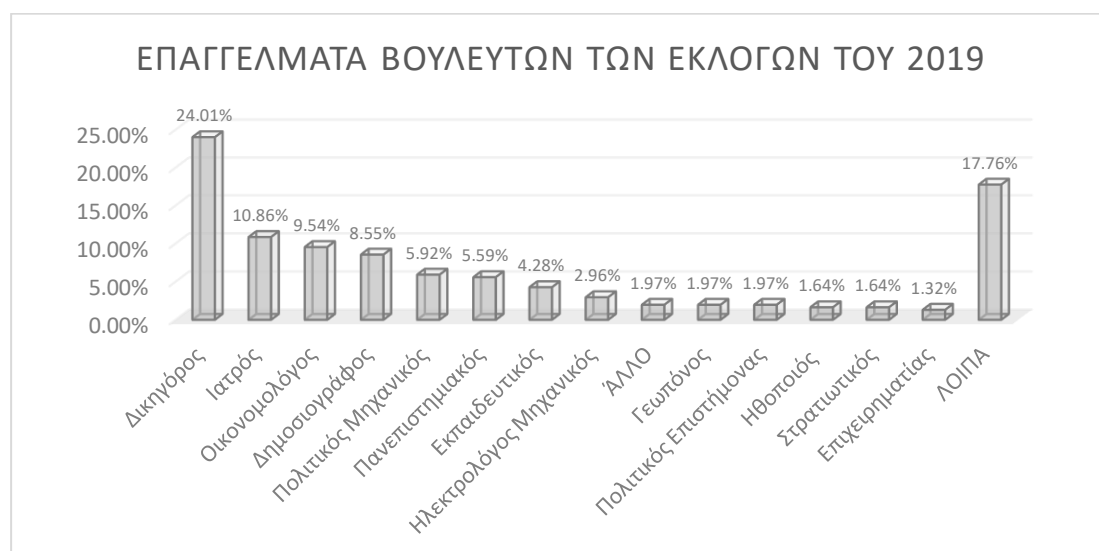


Figure 10 Ποσοστιαία ανάλυση των επαγγελματικών ομάδων των Βουλευτών του 2019.

²² Βλέπε διαγράμματα 9 έως 12 αναλυτική ποσοστιαία ανάλυση.

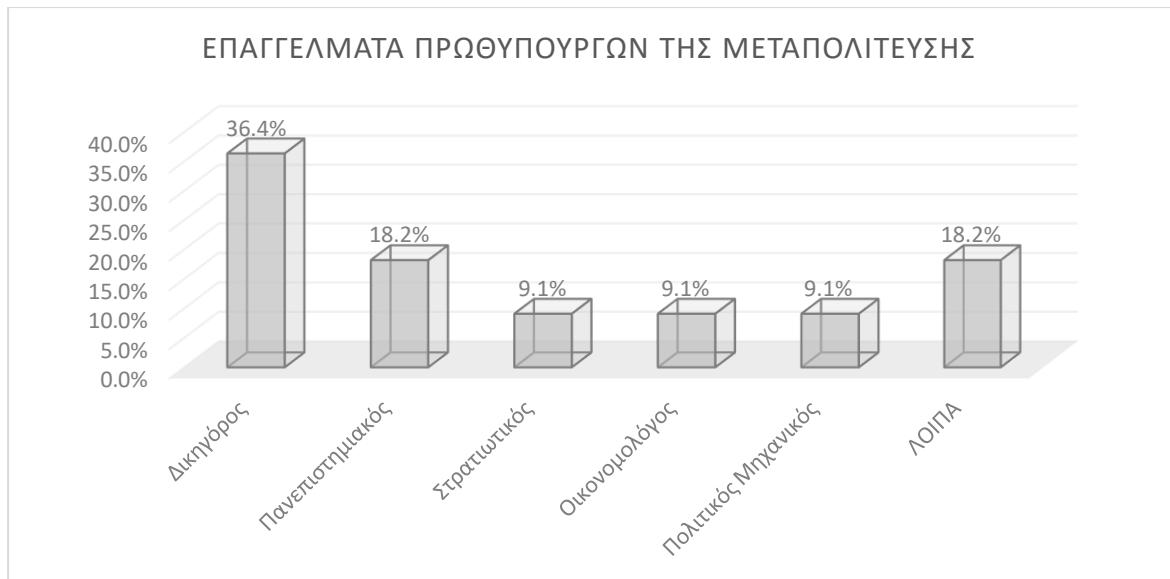


Figure 11 Ποσοστιαία ανάλυση των επαγγελμάτων των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης.

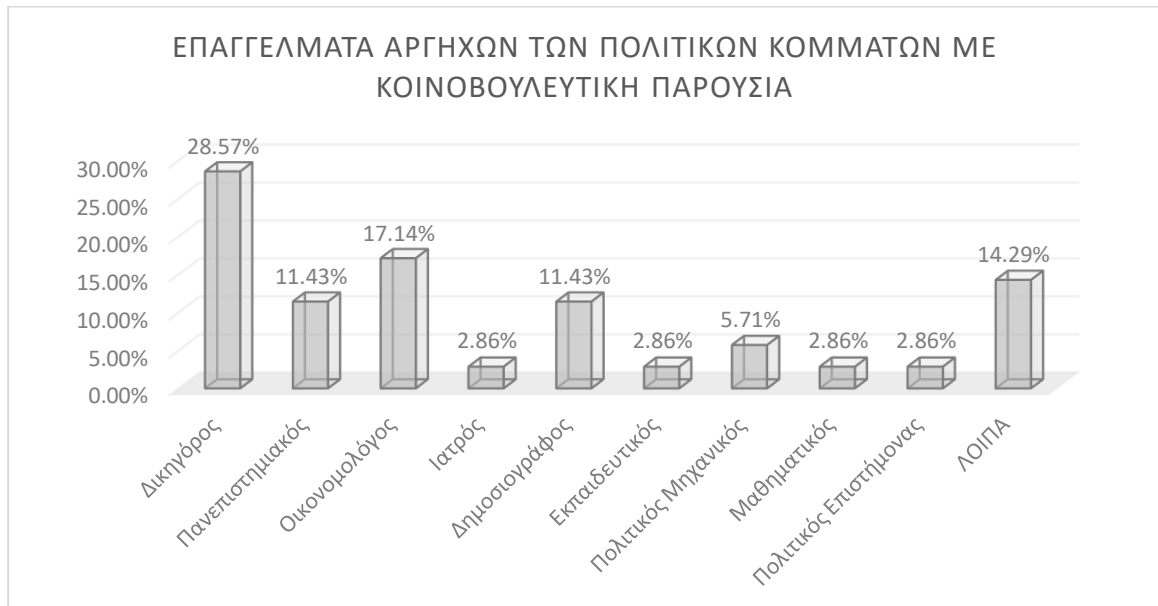


Figure 12 Ποσοστιαία ανάλυση των επαγγελματικών ομάδων των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία.

Άλλο ένα στοιχείο το οποίο χρήζει σχολιασμού είναι ότι το 98% των Βουλευτών στις εκλογές του 2015 και το 97% των Βουλευτών στις εκλογές του 2019 έθεσαν υποψηφιότητα στον τόπο καταγωγής ή διαμονής τους.²³

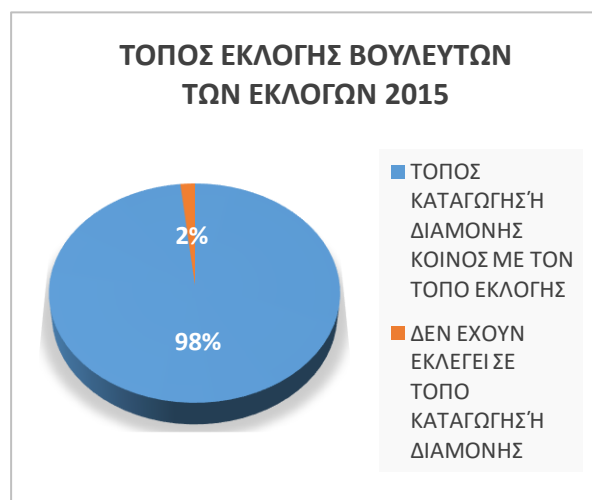


Figure 13 Διαγραμματική απεικόνιση του τόπου καταγωγής ή εκλογής των Βουλευτών από την εκλογική αναμέτρηση του 2015.

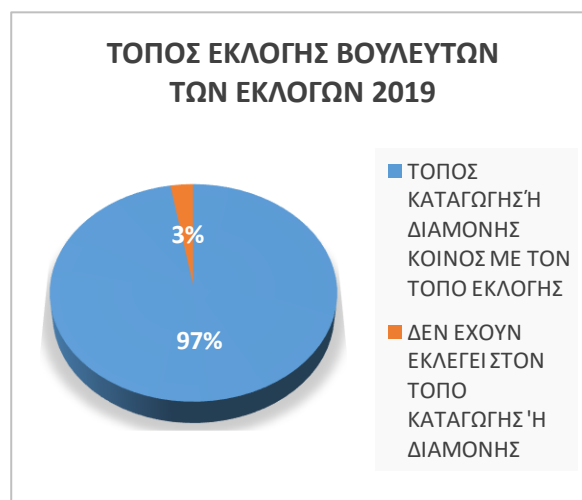


Figure 14 Διαγραμματική απεικόνιση του τόπου καταγωγής ή εκλογής των Βουλευτών από την εκλογική αναμέτρηση του 2019.

Αυτό σημαίνει ότι επιλέγουν να θέσουν υποψηφιότητα σε μια εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι αναγνωρίσιμοι δηλαδή αξιοποιούν το ήδη υπάρχον πολιτικό κεφάλαιο το οποίο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε τοπικό επίπεδο. Αυτό το πολιτικό κεφάλαιο τις περισσότερες φορές έχει δημιουργηθεί μέσα από την υποψηφιότητα και την συμμετοχή στα όργανα της τοπική αυτοδιοίκησης. Χαρακτηριστικό είναι το μέγεθος της τάξης 40% για τους Βουλευτές των εκλογών του 2015 και 41% για του Βουλευτές του 2019. Η πιθανή ερμηνεία πίσω από τα νούμερα αυτά είναι ότι πολλές φορές η εκλογή – συμμετοχή σε όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί ένα είδος επένδυσης για να εξαργυρώσουν τα κέρδη με την υποψηφιότητα στις εθνικές εκλογές δημιουργώντας ένα τοπικό δίκτυο υποστήριξης.

²³ Οι μεγάλες εκλογικές περιφέρειες του νομού Αττικής, Πειραιά και Θεσσαλονίκης λογίζονται ως μια εκλογική περιφέρεια και όχι με βάση τους διαχωρισμούς των εκλογικών περιφερειών όπως αυτές ορίζονται από την εκάστοτε εκλογική νομοθεσία.

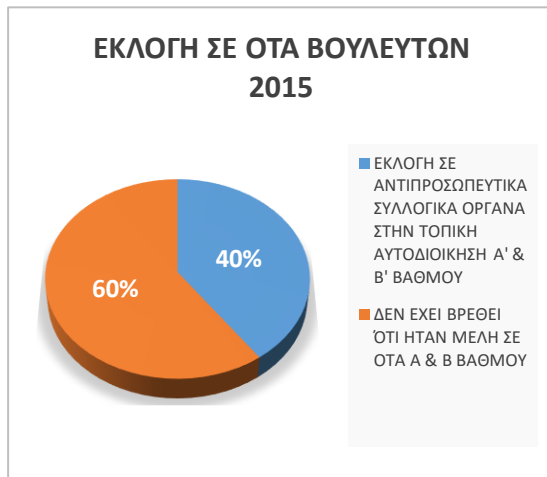


Figure 15 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2015 που ήταν μέλη σε ΟΤΑ Α' & Β' Βαθμού.



Figure 16 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2019 που ήταν μέλη σε ΟΤΑ Α' & Β' Βαθμού.



Figure 17 Διαγραμματική απεικόνιση των αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία που ήταν μέλη σε ΟΤΑ Α' & Β' Βαθμού.

Η άποψη περί τοπικού δικτύου υποστήριξης ενισχύεται αν λάβει κανείς υπόψη του τα ποσοστά επανεκλογών καθώς το 60% των Βουλευτών στις εκλογές του 2015 είχε επανεκλεγεί έστω μια φορά ,το ποσοστό αυτό ανέρχεται το 63% στις εκλογές του 2019²⁴. Επίσης ,το 23% των Βουλευτών του 2015 είχαν διατηρήσει το βουλευτικό αξίωμα για τουλάχιστον τρεις βουλευτικές περιόδους και το ποσοστό αυτό είναι της τάξης του 19% για τους Βουλευτές των εκλογών του 2019. Ενώ , έκπληξη δημιουργεί το γεγονός ότι ανάμεσα στους Βουλευτές του 2019 το 1,32% είχε διατηρήσει το βουλευτικό αξίωμα για 14 βουλευτικές περιόδους²⁵. Για τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων το ποσοστό επανεκλογής κυμαίνεται στο 94% έναντι 6 %²⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι για τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων ως επανεκλογή ορίζονταν εάν έχει επανεκλεγεί Βουλευτής έστω και μια φορά στην διάρκεια της μεταπολίτευσης και όχι εάν έχει επανεκλεγεί από τότε που ανέλαβε

²⁴ Βλέπε διάγραμμα 18 και 19.

²⁵ Βλέπε διάγραμμα 22 και 23.

²⁶ Βλέπε διάγραμμα 20.

την προεδρία του κόμματος. Το 14,29% των αρχηγών των πολιτικών κομμάτων εκλέχθηκαν για δυο βουλευτικές περιόδους και 8,57% για δεκατρείς βουλευτικές περιόδους²⁷. Για τους πρωθυπουργούς από την άλλη, το ποσοστό επανεκλογής υπολογίζεται στο 55% για εκείνους που διατήρησαν το πρωθυπουργικό αξίωμα για πάνω από μια βουλευτικές περιόδους²⁸. Το 36,36% των πρωθυπουργών διατήρησαν το πρωθυπουργικό αξίωμα για δυο βουλευτικές περιόδους και 9,09% για τρεις και τέσσερις βουλευτικές περιόδους²⁹.

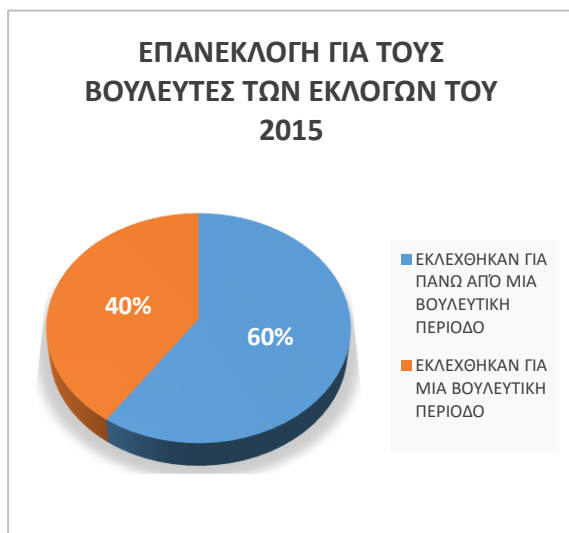


Figure 18 Διαγραμματική απεικόνιση της επανεκλογής των Βουλευτών που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2015.



Figure 19 Διαγραμματική απεικόνιση της επανεκλογής των Βουλευτών που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2019.



Figure 20 Διαγραμματική απεικόνιση της επανεκλογής των αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης.

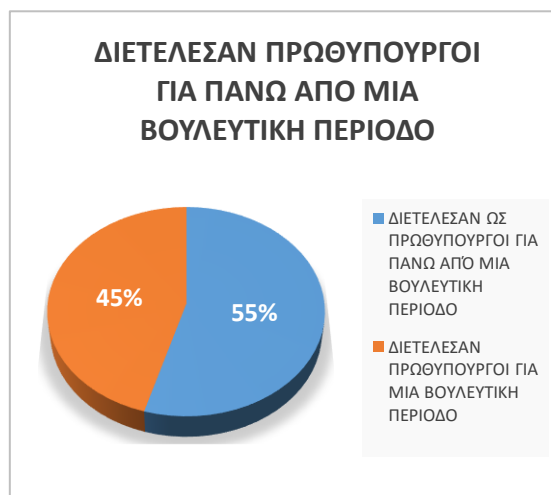


Figure 21 Διαγραμματική απεικόνιση των Πρωθυπουργών που διατήρησαν το πρωθυπουργικό αξίωμα για πάνω από μια βουλευτική περίοδο.

²⁷ Βλέπε διάγραμμα 25.

²⁸ Βλέπε διάγραμμα 21.

²⁹ Βλέπε διάγραμμα 24.

Τα στοιχεία των επανεκλογών είναι σημαντικά και ιδιαίτερα αυξημένα στην περίπτωση της Ελλάδας ίσως διότι δεν υπάρχει κάποιο θεσμικό όριο που να περιορίζει τον αριθμό των επανεκλογών. Γι' αυτό άλλωστε η μεταβλητή Longterm αποτελεί στη συνέχεια τον βασικό παλινδρομητή των εξισώσεων. Αυτό εξηγείται διότι οι περισσότερες επανεκλογές επιτρέπουν στον Βουλευτή να αυξάνει το κεφάλαιο του είτε οικονομικό κεφάλαιο είτε ανθρώπινο κεφάλαιο είτε την αναγνωρισιμότητα του είτε το δίκτυο των επαφών του. Δηλαδή, η μεγαλύτερη παραμονή στην εξουσία σημαίνει πρώτον ενίσχυση του προσωπικού δικτύου – πολιτικού κεφαλαίου του Βουλευτή και δεύτερον βαθύτερη ενσωμάτωση στα κομματικά δίκτυα. Γι' αυτό ο αριθμός των θητειών αποτελεί μέτρο πολιτικής δύναμης και στην υπάρχουσα μελέτη θα συσχετιστεί με την μεταβλητή μέτρο της συνέχισης των πολιτικών δυνασθειών που είναι η μεταβλητή Prerelative.

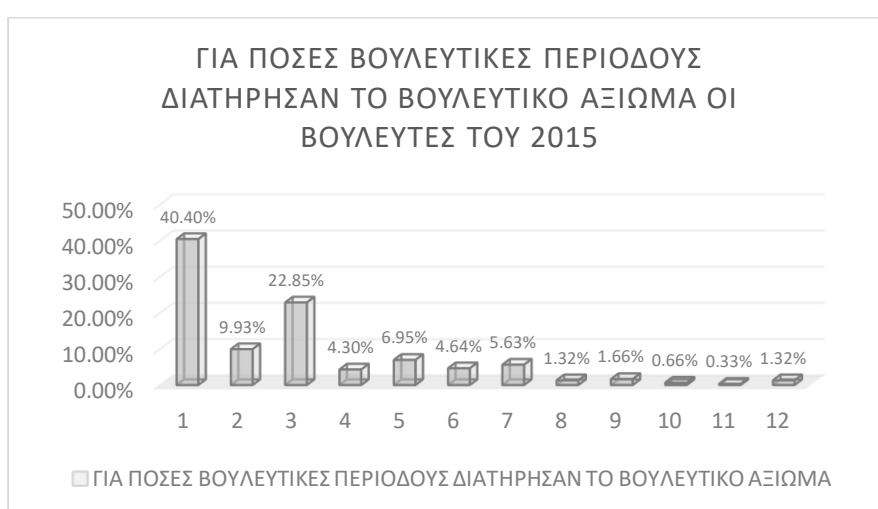


Figure 22 Ποσοστιαία ανάλυση των βουλευτικών περιόδων που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα οι Βουλευτές του 2015.

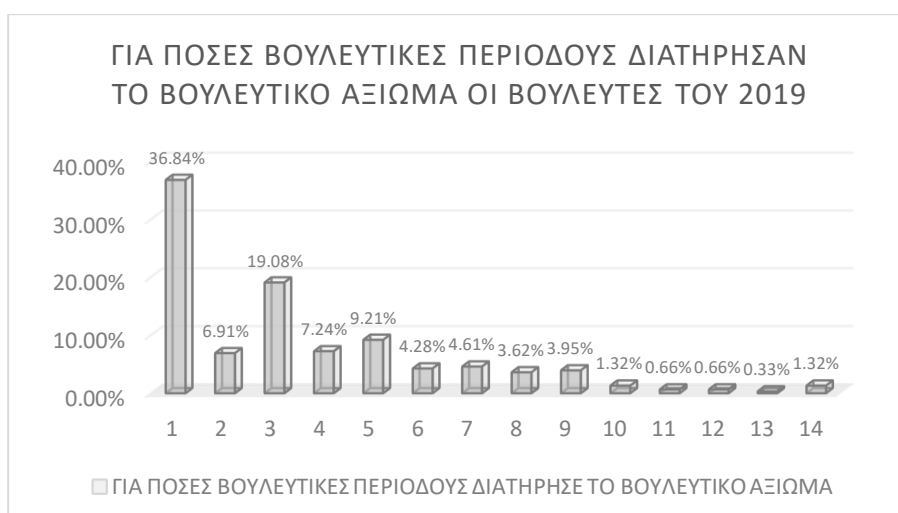


Figure 23 Ποσοστιαία ανάλυση των βουλευτικών περιόδων που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα οι Βουλευτές του 2019.

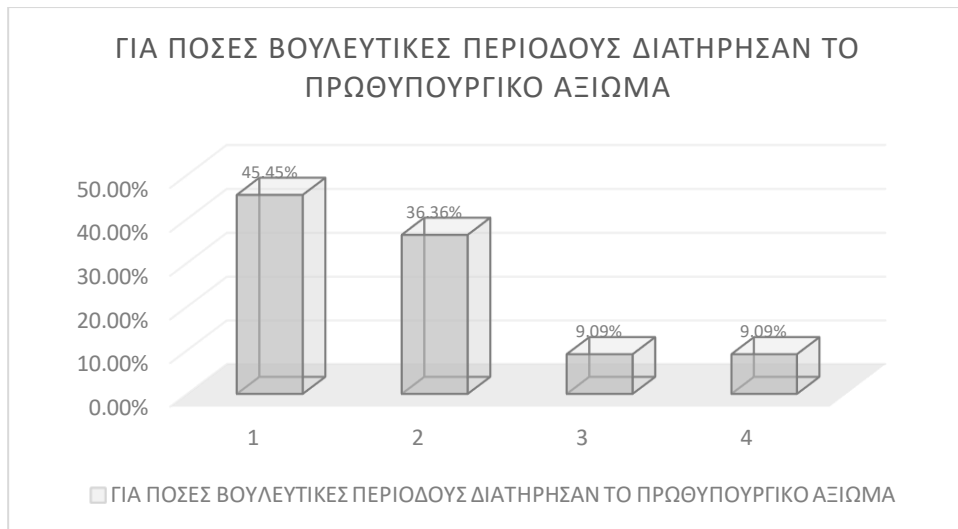


Figure 24 Ποσοστιαία ανάλυση του μεγέθους των βουλευτικών περιόδων που διατήρησαν το πρωθυπουργικό αξίωμα οι Πρωθυπουργοί τη Μεταπολίτευσης .

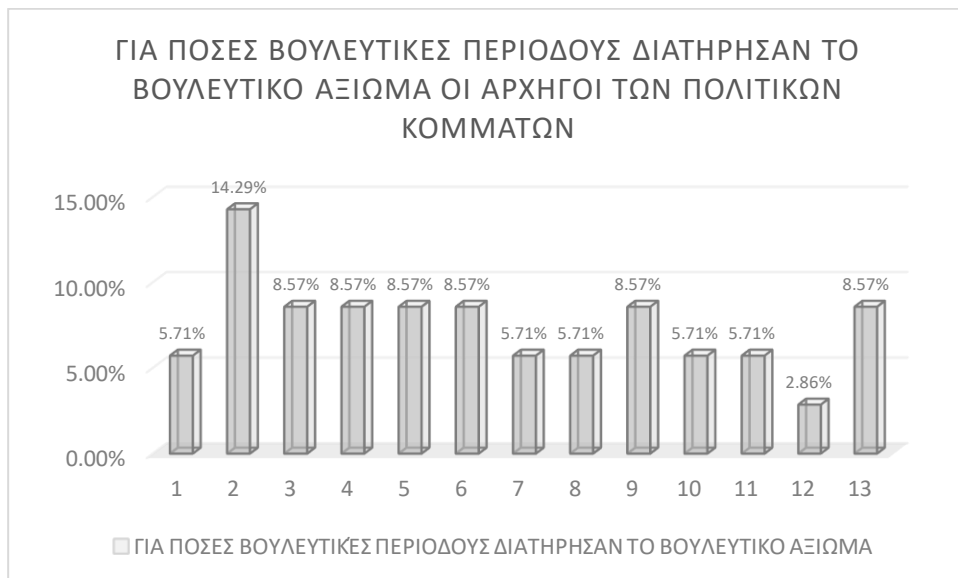


Figure 25 Ποσοστιαία ανάλυση του μεγέθους των βουλευτικών περιόδων που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης.

Βέβαια ,οι τρόποι ανέλιξης στην εξουσία ποικίλουν πέρα από την δημιουργία και ανάπτυξη ενός τοπικού δικτύου υποστήριξης όπως αναφέρθηκε παραπάνω η συμμετοχή σε οργανώσεις νεολαίας που δημιουργεί ο εκάστοτε κομματικός σχηματισμός είναι ένας ακόμη τρόπος. Η ένταξη από νεαρή ηλικία σε κομματικές οργανώσεις νεολαίας δηλώνει πέρα από το αίσθημα και την ανάγκη πολιτικής κοινωνικοποίησης του ατόμου την ήδη διαμορφωμένη κομματική του ταυτότητα. Πολλοί είναι οι νέοι που εντάσσονται σε κομματικές νεολαίες αποκτούν εξέχουσα θέση σε αυτές και μέσω του κομματικού μηχανισμού στη συνέχεια θέτουν υποψηφιότητα ως Βουλευτές ή ακόμη θέτουν υποψηφιότητα ως αρχηγοί των κομμάτων στα οποία ήταν παλαιότερα μέλη στην νεολαία τους. Τα άτομα αυτά έχουν τα απαραίτητα προσόντα καθώς έχουν όχι μόνο καλή γνώση του κομματικού μηχανισμού αλλά και έχουν δημιουργήσει όλα αυτά τα χρόνια ένα δίκτυο

υποστήριξης αυτή την φορά εντός του κόμματος. Οπότε σε αυτή την περίπτωση το όχημα προς την υποψηφιότητα και κατάκτηση του αξιώματος του Βουλευτή, Αρχηγού του κόμματος ή Πρωθυπουργού είναι το ίδιο το κόμμα. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από τα διαγράμματα παρακάτω όπου μεγάλος μέρος των Βουλευτών και αρχηγών πολιτικών κομμάτων ήταν μέλη σε νεολαίες. Στις εκλογές του 2015, 36% των Βουλευτών ήταν μέλη νεολαίας είτε του κόμματος στο οποίο εκλέχθηκαν είτε συναφούς ιδεολογικού χώρου³⁰, 41% το 2019, 40% των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων και 27% των πρωθυπουργών³¹.

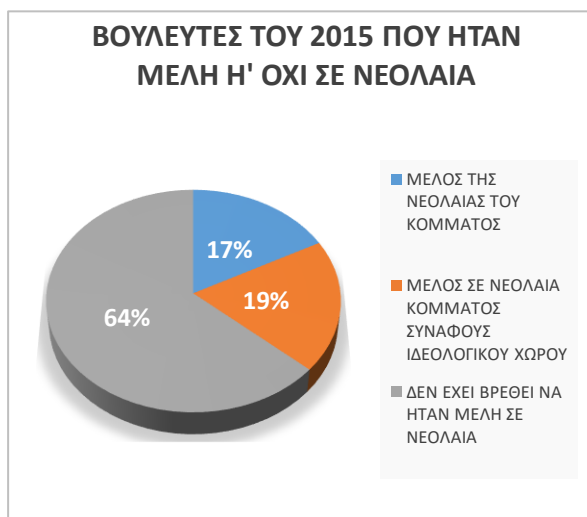


Figure 26 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2015 που ήταν μέλη σε νεολαία του κόμματος ή όχι.

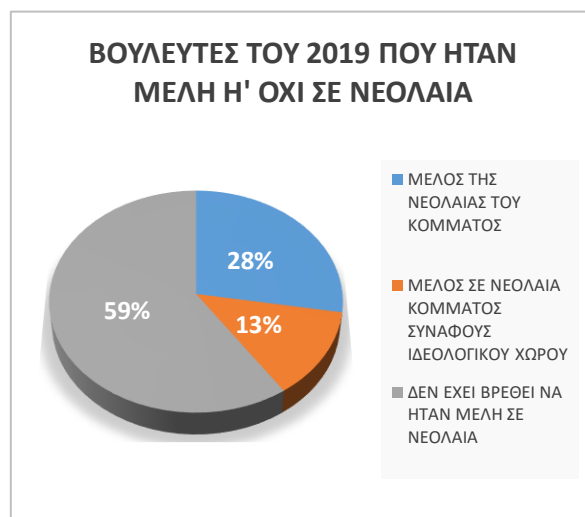


Figure 27 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2019 που ήταν μέλη σε νεολαία του κόμματος ή όχι.

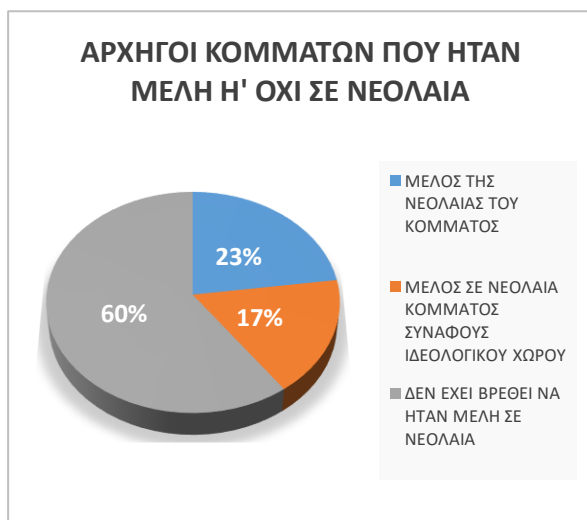


Figure 28 Διαγραμματική απεικόνιση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία που ήταν μέλη σε νεολαία του κόμματος ή όχι.



Figure 29 Διαγραμματική απεικόνιση των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης που ήταν μέλη ή όχι σε νεολαία του κόμματος.

³⁰ Ο διαχωρισμός αυτός έγινε διότι πολλά από τα πολιτικά κόμματα που αναδείχθηκαν στις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις είτε είναι νεοσύστατα είτε δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια οπότε στις νεολαία τους δεν μπορούσαν να βρισκονται οι εν ενεργεία Βουλευτές. Ως συναφής ιδεολογικός χώρος λογίζεται για τον ΣΥΡΙΖΑ και ΜΕΡΑ25 η νεολαία του ΚΚΕ, για τους ΑΝΕΛ και την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ η νεολαία της ΝΔ και για το ΚΙΝΑΛ η νεολαία του ΠΑΣΟΚ.

³¹ Βλέπε διαγράμματα 26 έως 29.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η βασική παλινδρομούμενη μεταβλητή είναι η Prerelative η οποία αντιστοιχεί σε 1 όταν ο Βουλευτής παρουσιάζει συγγενικό δεσμό πριν την εκλογή του. Για τους Βουλευτές του 2015 οι συγγενικοί δεσμοί που αυτοί παρουσιάζουν πριν την εκλογή ανέρχονται στο 13% και για τους Βουλευτές που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2019 το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 17%³². Από αυτές τις συγγενικές σχέσεις για τους Βουλευτές των εκλογών του 2015 το 7,95% έχουν τουλάχιστον μια συγγενική σχέση πρώτου βαθμού , το 2,32% έχουν τουλάχιστον μια συγγενική σχέση δευτέρου βαθμού , το 6,29% μια τουλάχιστον τρίτου βαθμού και το 2,65% μια τετάρτου και πλέον βαθμού³³. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τους Βουλευτές του 2019 είναι 11,18% , 1,97% 5,92% , 3,95%.³⁴ Από το σύνολο των συγγενικών δεσμών αυτές με την μεγαλύτερη συχνότητα είναι του πρώτου βαθμού δηλαδή γονείς-παιδιά , σύζυγοι, πεθερός-πεθερά. Ωστόσο, αξιοσημείωτο είναι ότι το από το 13% των συγγενικών σχέσεων για τους Βουλευτές του 2015 το 5%³⁵ είναι συγγενικές σχέσεις πολλαπλών δεσμών και για τους Βουλευτές του 2019 από το 17% το 4%³⁶ είναι πάλι είναι συγγενικές σχέσεις πολλαπλών δεσμών. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι υπάρχουν πολιτικά ενεργές οικογένειες που πολλά από τα μέλη τους δραστηριοποιούνται στην πολιτική δημιουργώντας ένα ισχυρό οικογενειοκρατικό δίκτυο.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2015 ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΒΡΕΘΗΚΕ Η'ΟΧΙ ΕΣΤΩ ΜΙΑ ΣΥΓΓΕΝΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

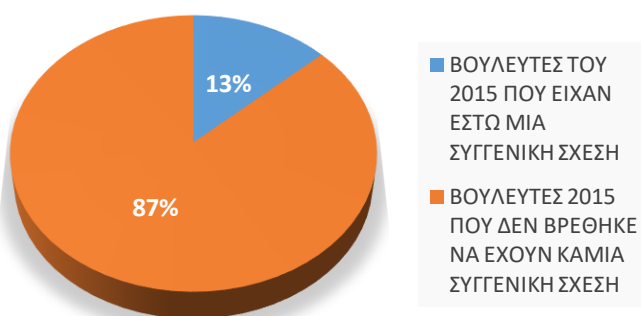


Figure 30 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2015 για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση πριν την εκλογή.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2019 ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΒΡΕΘΗΚΕ Η'ΟΧΙ ΕΣΤΩ ΜΙΑ ΣΥΓΓΕΝΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

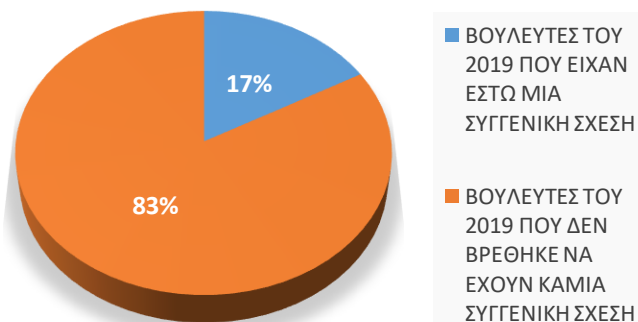


Figure 31 Διαγραμματική απεικόνιση των Βουλευτών του 2019 για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση πριν την εκλογή.

³² Βλέπε διάγραμμα 30 και 31.

³³ Βλέπε διάγραμμα 32.

³⁴ Βλέπε διάγραμμα 33.

³⁵ Βλέπε διάγραμμα 34.

³⁶ Βλέπε διάγραμμα 35.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2015

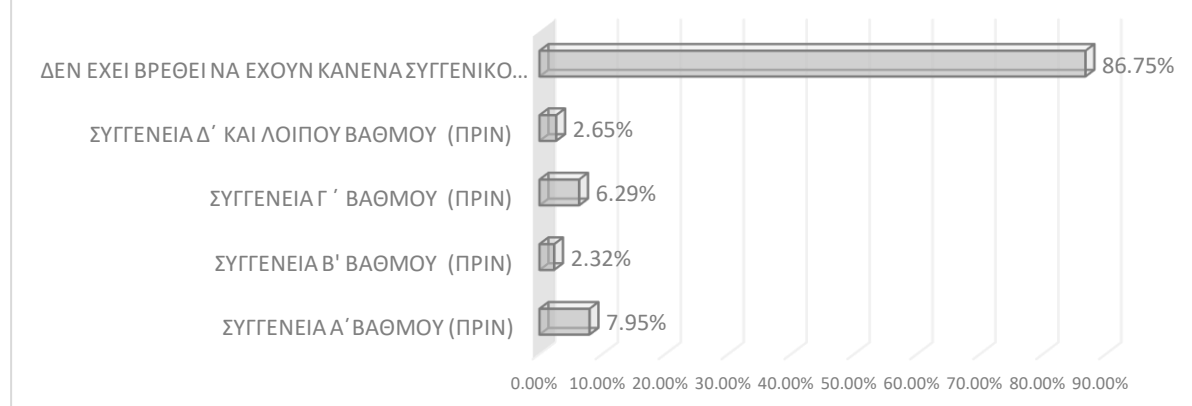


Figure 32 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Βουλευτών του 2015 με βάση τον βαθμό συγγένειας.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2019

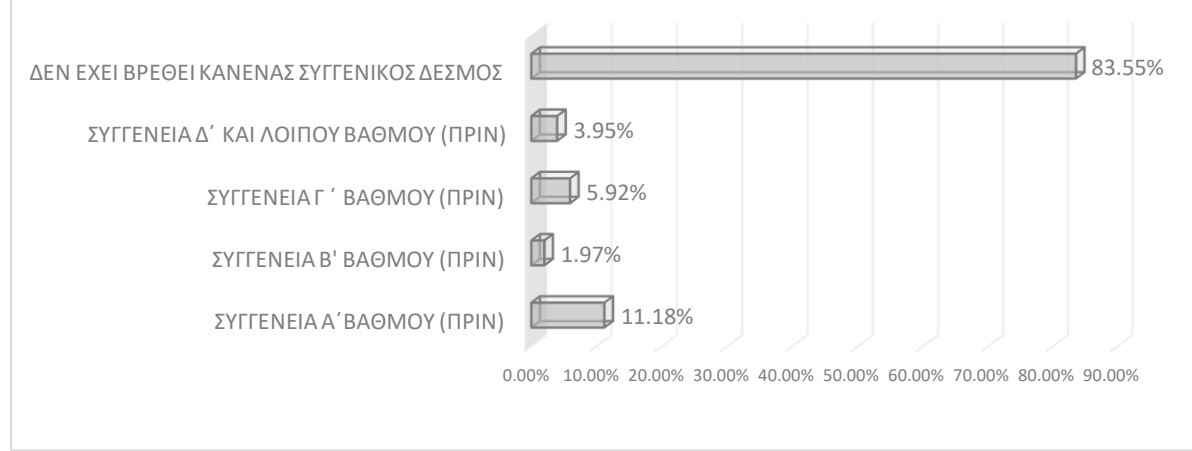


Figure 33 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Βουλευτών του 2019 με βάση τον βαθμό συγγένειας.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2015

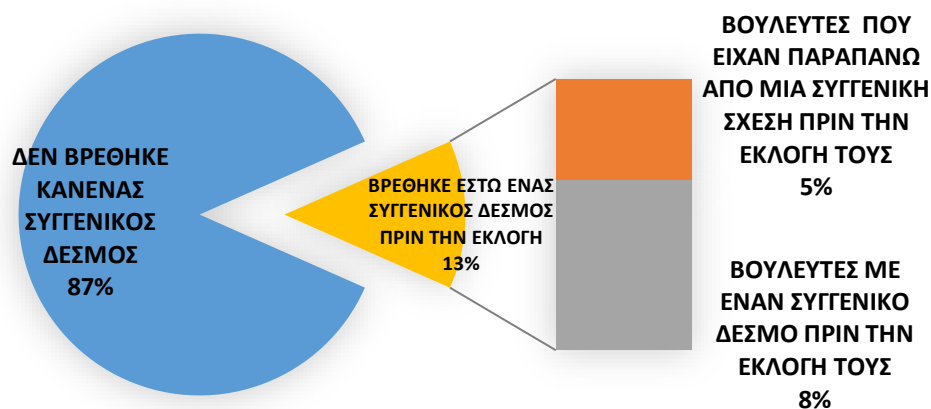


Figure 34 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Βουλευτών του 2015 και εμφάνιση των πολλαπλών συγγενικών σχέσεων.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ 2019

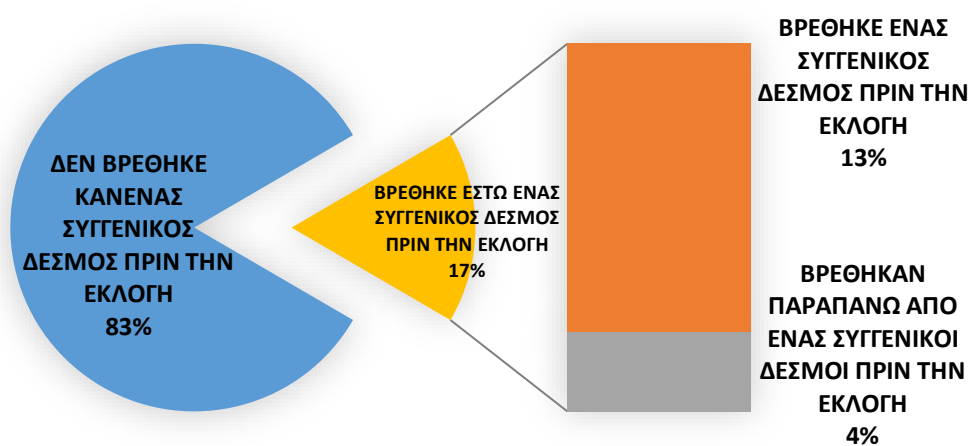


Figure 35 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Βουλευτών του 2019 πριν την εκλογή τους και εμφάνιση των πολλαπλών συγγενικών σχέσεων.

Ενώ όταν το αντικείμενο μελέτης είναι οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης 49% αυτών έχουν έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους και 29% έχουν έστω μια συγγενική σχέση μετά την εκλογή τους³⁷. Με μεγαλύτερη συχνότητα εμφανίζονται οι συγγενικές σχέσεις πρώτου βαθμού πριν από την εκλογή και μετά την εκλογή οι τετάρτου και λοιπού βαθμού δηλαδή οι

³⁷ Βλέπε διαγράμματα 36 έως 37.

σχέσεις ξαδέρφια, θείοι και θείες των γονέων, προ-προ-παππούδες, προ-προ-γιαγιάδες και τρισέγγονα³⁸. Βέβαια, όσο αφορά την πολλαπλότητα των συγγενικών δεσμών στην περίπτωση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων από το 49% των συγγενικών σχέσεων που βρέθηκαν πριν την εκλογή το 31% ³⁹ αφορά συγγενικές σχέσεις με πολλαπλού δεσμούς επιβεβαιώνοντας το γεγονός των πολιτικά ενεργών οικογενειών στον ελληνικό πολιτικό βίο. Αξιοσημείωτο είναι το ποσοστό αυτό είναι αρκετά μεγαλύτερο από το προηγούμενο των Βουλευτών του 2015 και 2019.

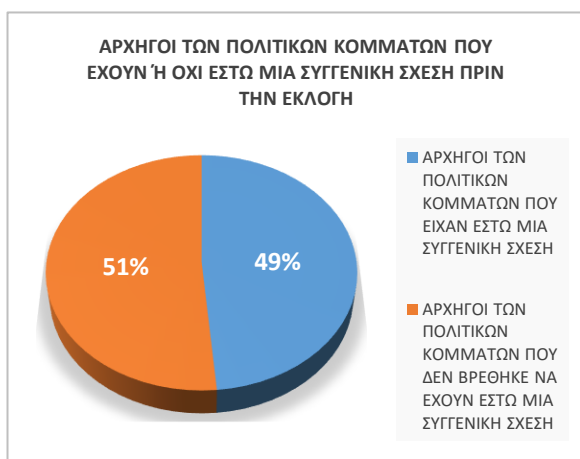


Figure 36 Διαγραμματική απεικόνιση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση πριν την εκλογή.

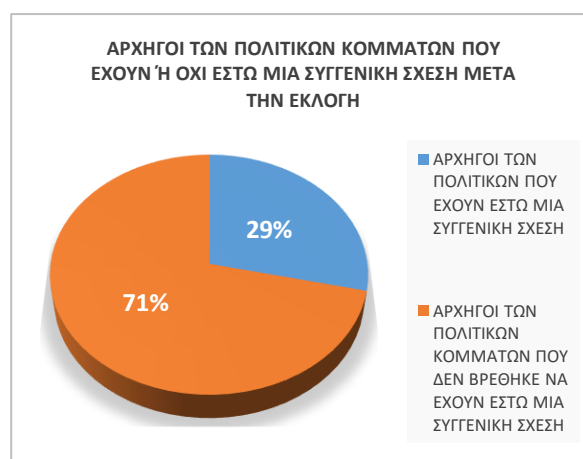


Figure 37 Διαγραμματική απεικόνιση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση μετά την εκλογή.

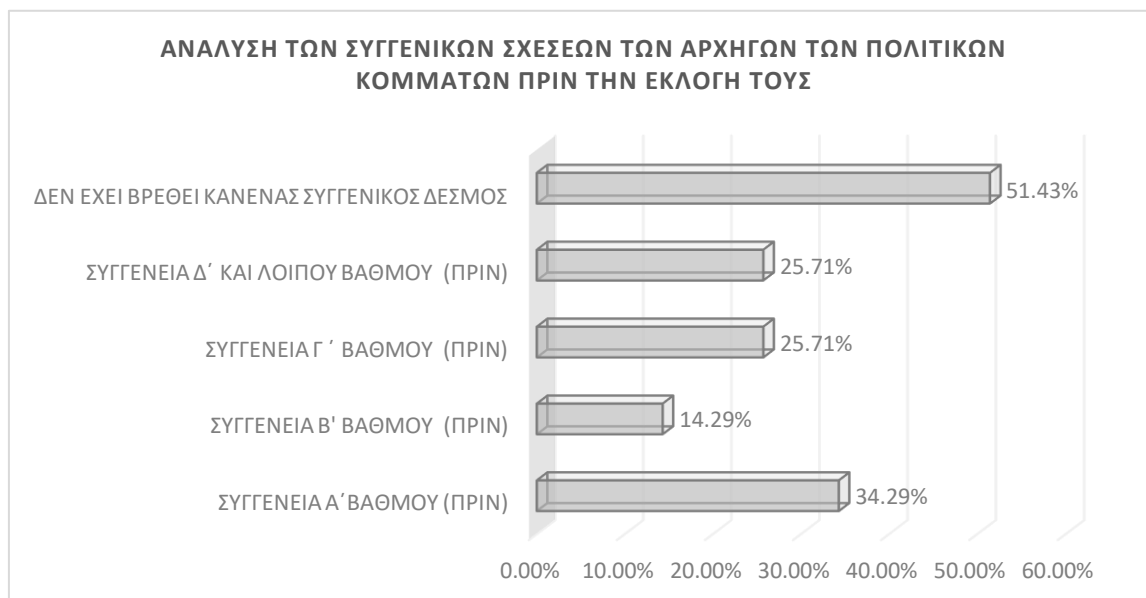


Figure 38 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης πριν την εκλογή τους με βάση τον βαθμό συγγένειας.

³⁸ Βλέπε διαγράμματα 38 και 39.

³⁹ Βλέπε διάγραμμα 40.

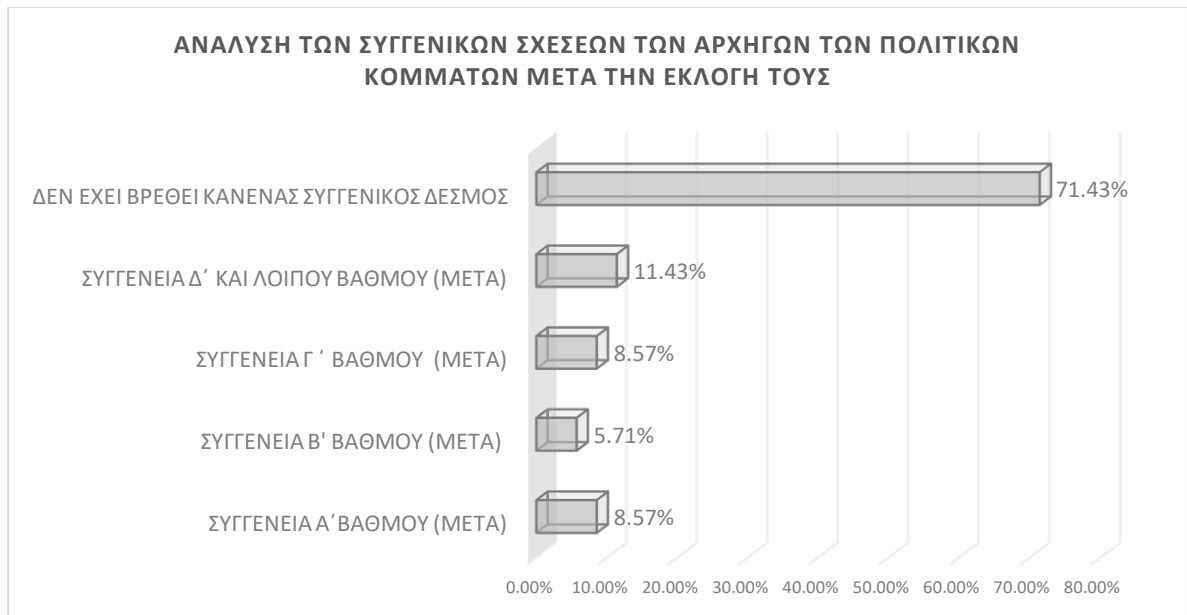


Figure 39 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης μετά την εκλογή τους με βάση τον βαθμό συγγένειας.

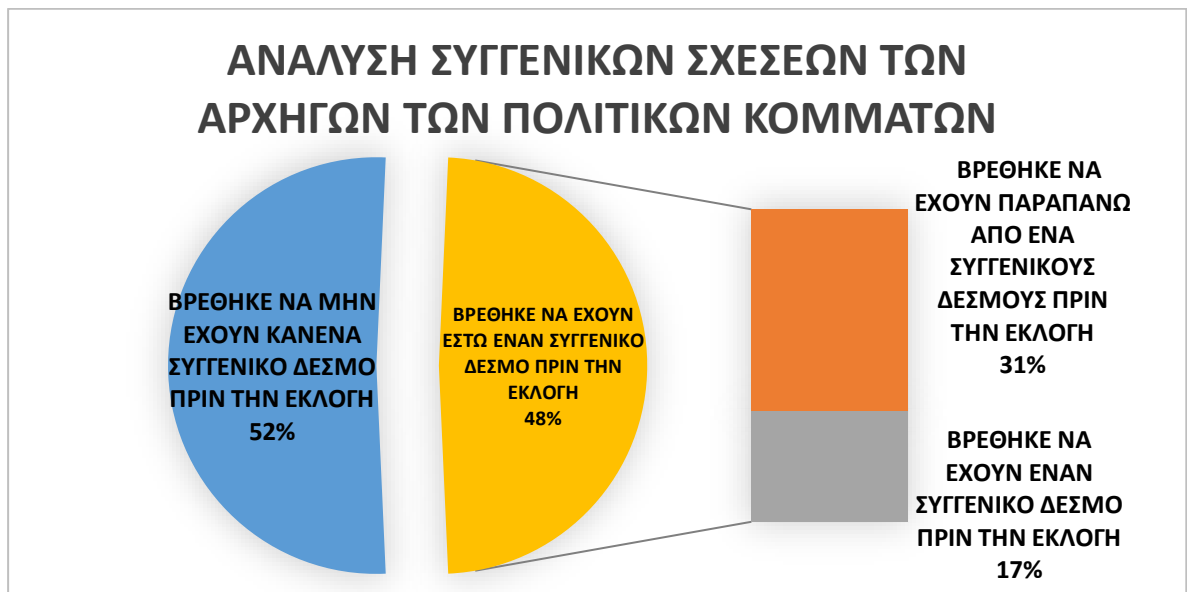


Figure 40 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης πριν την εκλογή και εμφάνιση των πολλαπλών συγγενικών σχέσεων.

Τέλος, οι Πρωθυπουργοί της Μεταπολίτευσης εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό των συγγενικών σχέσεων και πριν και μετά την εκλογή τους. Συγκεκριμένα το 82% των Πρωθυπουργών εμφανίζουν έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους και 64% αυτών μετά την εκλογή τους⁴⁰. Ωστόσο, στην περίπτωση των Πρωθυπουργών πριν την εκλογή εμφανίζονται ως πρώτες σε συχνότητα οι συγγενικές σχέσεις τρίτου (προ-παππούδες, προ-γιαγιάδες, δισέγγονα ανίψια, θείοι,

⁴⁰ Βλέπε διαγράμματα 41 και 42.

θείες) και τέταρτου βαθμού όπως και μετά την εκλογή⁴¹. Όμως όπως και στην περίπτωση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων υψηλό είναι το ποσοστό των πολλαπλών συγγενικών σχέσεων. Από το 82% των συγγενικών σχέσεων που βρέθηκαν πριν την εκλογή τους το 64% ήταν και πάλι συγγενικές σχέσεις πολλαπλών συγγενικών δεσμών⁴².

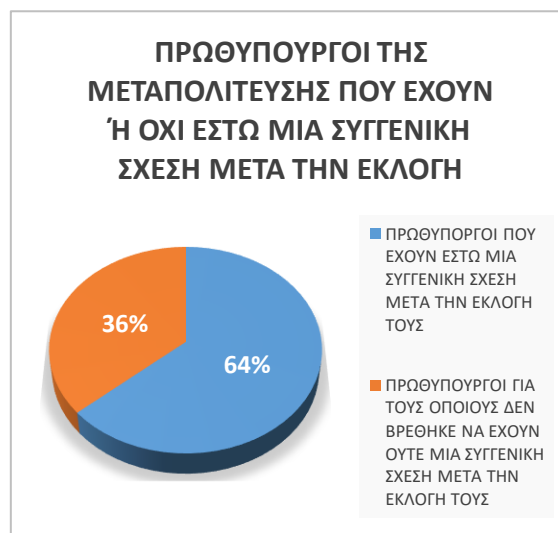


Figure 41 Διαγραμματική απεικόνιση των Πρωθυπουργών για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους.

Figure 42 Διαγραμματική απεικόνιση των Πρωθυπουργών για τους οποίους βρέθηκε ή όχι συγγενική σχέση μετά την εκλογή τους.

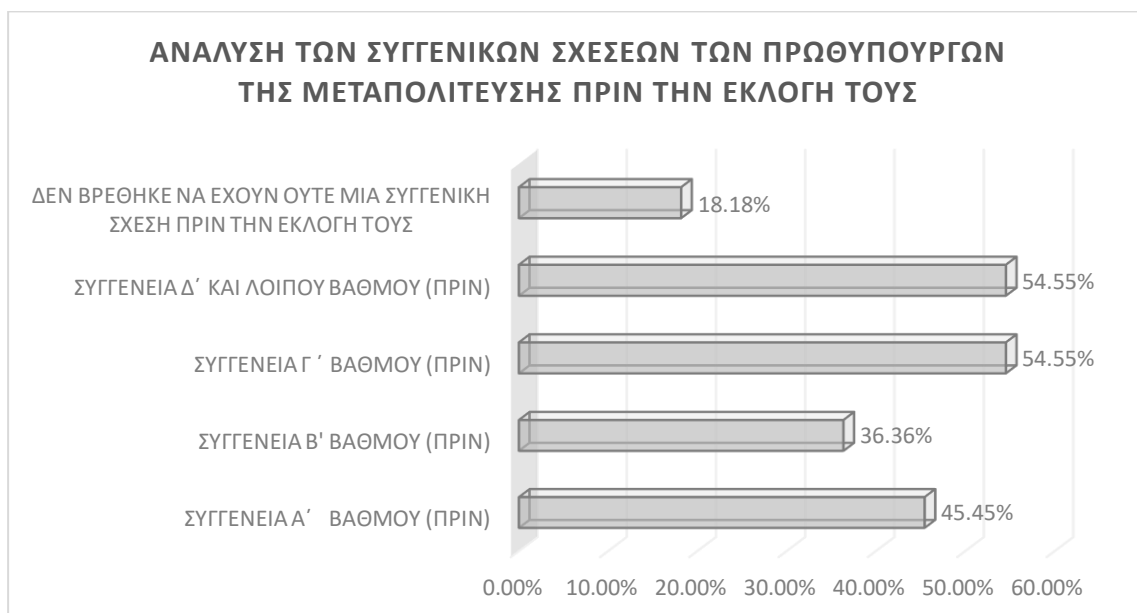


Figure 43 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης πριν την εκλογή τους με βάση τον βαθμό συγγένειας.

⁴¹ Βλέπε διαγράμματα 43 και 44.

⁴² Βλέπε διάγραμμα 45.

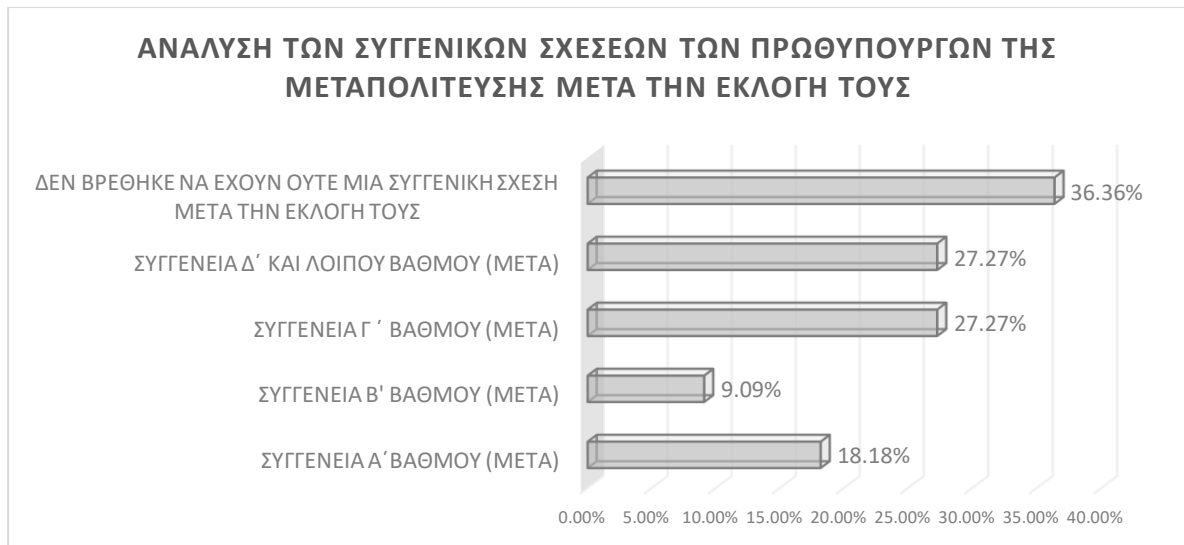


Figure 44 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης μετά την εκλογή τους με βάση τον βαθμό συγγένειας.



Figure 45 Ποσοστιαία ανάλυση των συγγενικών σχέσεων των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης πριν την εκλογή τους και εμφάνιση των πολλαπλών συγγενικών σχέσεων.

Τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύουν ότι μεγάλο μέρος των μελών του Κοινοβουλίου εμφανίζουν συγγενικές σχέσεις με άλλα μέλη του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους και σε μεγαλύτερο βαθμό οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης και οι Πρωθυπουργοί εμφανίζουν συγγενικές σχέσεις πριν και μετά την εκλογή τους με άλλα μέλη του Κοινοβουλίου ενώ αξιόλογο είναι το ποσοστό των πολλαπλών συγγενικών δεσμών αποδεικνύοντας ότι υπάρχουν αρκετές ενεργές πολιτικά οικογένειες γεγονός που ενισχύει τόσο την οικογενειοκρατία όσο το φαινόμενο της επαγγελματικοποίησης της πολιτικής.

5.3 Οικονομετρικά αποτελέσματα

Αφού προηγήθηκε η αναλυτική παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων της βάσης δεδομένων που δημιουργήθηκε στην συνέχεια θα παρουσιαστούν τα οικονομετρικά αποτελέσματα. Τα προγράμματα οικονομετρικών αναλύσεων που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή των οικονομετρικών αποτελεσμάτων είναι το *enviews* και το *gretl*.

Η συλλογιστική των υποδειγμάτων που δημιουργήθηκαν ξεκινά από το γεγονός ότι η διακύμανση της πολιτικής δύναμης των Βουλευτών (αντίστοιχα Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων και Πρωθυπουργών) μετριέται από το μέγεθος των θητειών δεδομένου ότι η μεγαλύτερη σε διάρκεια θητεία μέσω των επαναλαμβανόμενων θητειών συνδέεται με μεγαλύτερη πολιτική δύναμη όπως ρητά αναφέρθηκε παραπάνω. Ως εκ τούτου, το μέτρο πολιτικής δύναμης στην παρούσα μελέτη είναι η μεταβλητή *Longterm*, δηλαδή εάν ο Βουλευτής έχει διατηρήσει το αξίωμα του για πάνω από μια βουλευτικές περιόδους. Αντίστοιχα, το μέτρο εντοπισμού πολιτικής δυναστείας είναι η ύπαρξη τουλάχιστον ενός συγγενικού δεσμού του Βουλευτή με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή του (η μεταβλητή *Prerelative*). Συνεπώς, εξετάζεται η σχέση μεταξύ του μεγέθους των θητειών – επανεκλογών με την πιθανότητα ο Βουλευτής να έχει έστω ένα συγγενικό πρόσωπο που να είναι μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή του δηλαδή την πιθανότητα να συνεχιστεί αυτό το οικογενειοκρατικό δίκτυο. Ομοίως, για την περίπτωση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία και για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης μελετάται η σχέση μεταξύ του μεγέθους των θητειών – επανεκλογών με την πιθανότητα να εμφανίσει έστω ένα συγγενικό πρόσωπο ως μέλος του Κοινοβουλίου μετά την εκλογή (μεταβλητή *Postrelative*) δηλαδή την πιθανότητα δημιουργίας ενός νέου οικογενειοκρατικού δικτύου. Οι σχέσεις αυτές θα εξεταστούν αρχικά με OLS και έπειτα με τα μοντέλα διχοτομημένων παλινδρομούμενων μεταβλητών (*Logit & Probit*). Συγκεκριμένα, οι εξισώσεις θα είναι :

$$\text{➤ } Prerelative_i = \alpha_1 + \alpha_2 Longterm_i + \varepsilon_i \quad (15)$$

$$\text{➤ } Prerelative_i = \alpha_1 + \alpha_2 Longterm_i + \alpha_3 X_i + \varepsilon_i \quad (16)$$

$$\text{➤ } Postrelative_i = \alpha_1 + \alpha_2 Longterm_i + \varepsilon_i \quad (17)$$

$$\text{➤ } Postrelative_i = \alpha_1 + \alpha_2 Longterm_i + \alpha_3 X_i + \varepsilon_i \quad (18)$$

Η μεταβλητή X_i είναι ένα διάνυσμα που περιλαμβάνει τα προσωπικά χαρακτηριστικά κάθε i όπως φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, τόπος εκλογής, μέλος σε νεολαία κόμματος και εκλογή στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Αναλυτικά, στη στήλη (1) του πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την εξίσωση 15. Το μοντέλο είναι συνολικά στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητα 5% και επιμέρους ο σταθερός όρος σε 1% και ο συντελεστής της *Longterm* σε 5% στατιστική σημαντικότητα. Φαίνεται ότι 7,37% των Βουλευτών που είχαν διατηρήσει το βουλευτικό αξίωμα για μόνο μια βουλευτική περίοδο είχαν

έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους ενώ 9,8% των Βουλευτών που είχαν διατηρήσει το βουλευτικό αξίωμα για πάνω από μια βουλευτικές περιόδους είχαν έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους. Συνεπώς, 17,22% των Βουλευτών που εκλέχθηκαν το 2015 ανεξαρτήτως θητειών εάν δηλαδή είχαν ή δεν είχαν επανεκλεγεί παρουσίαζαν έστω ένα συγγενικό δεσμό πριν την εκλογή τους. Στη στήλη (2) παλινδρομείται το εκτεταμένο μοντέλο της προηγούμενης. Με βάση την p -τιμή ($0,000562 < 0,01$) το μοντέλο παραμένει στατιστικά σημαντικό σε όλα τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας όπως και η μεταβλητή Longterm (p -τιμή $0,0009 < 0,01$). Όμως, κανένα από τα επιμέρους προσωπικά χαρακτηριστικά δεν είναι στατιστικά σημαντικά πέρα από την εκλογή στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ο συντελεστής (municipal) είναι στατιστικά σημαντικός και αυτός σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και η ερμηνεία του μεγέθους του είναι ότι φθίνει κατά 10,21% το ποσοστό των Βουλευτών που ήταν μέλη στα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης και ταυτόχρονα παρουσίαζαν έστω ένα συγγενικό δεσμό πριν την εκλογή τους. Αυτό σημαίνει ότι η εκλογή σε όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης συσχετίζεται αρνητικά με τον εντοπισμό συγγενικής σχέσης πριν την εκλογή στο Κοινοβούλιο. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι Βουλευτές που διαθέτουν ένα ήδη ανεπτυγμένο δίκτυο υποστήριξης μέσω της κληροδότησης του ήδη υπάρχοντος πολιτικού κεφαλαίου των συγγενών τους δεν στρέφονται συχνά στην τοπική αυτοδιοίκηση ως μέσο για να αποκομίσουν την αναγκαία αναγνωρισιμότητα ώστε να εκλεχθούν στην συνέχεια Βουλευτές.

Οι στήλες 3 έως 6 στις οποίες απεικονίζονται τα αποτελέσματα από τα μοντέλα Logit και Probit επιβεβαιώνουν ότι τα αποτελέσματα των δυο προηγούμενων στηλών. Τα μοντέλα εξακολουθούν να είναι στατιστικά σημαντικά συνολικά (p -τιμή $0,010475 < 0,05$, $0,000776 < 0,01$, $0,010475 < 0,05$, $0,00085 < 0,05$) όπως και ο συντελεστής της κύριας μεταβλητής Longterm ($0,0160 < 0,05$, $0,02960 < 0,05$, $0,0128 < 0,05$, $0,0216 < 0,05$). Συγκεκριμένα, στην στήλη 3 ο προσαρμοσμένος λόγος πιθανοτήτων για τον συντελεστή της Longterm ο οποίος υπολογίζεται με την χρήση του αντιλογαρίθμου⁴³ $e^{0,960204}$ είναι 2,612229313 που σημαίνει ότι η πιθανότητα εμφάνισης συγγενικής σχέσης πριν την εκλογή είναι 2,61 φορές υψηλότερη για τους Βουλευτές που ήταν Βουλευτές για πάνω από μια βουλευτική περίοδο από εκείνους που είχαν διατηρήσει το βουλευτικό αξίωμα για μόνο μια βουλευτική περίοδο. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε διάστημα εμπιστοσύνης 95%⁴⁴ η μικρότερη τιμή του συντελεστή δείχνει πιθανότητα 1,19 φορές υψηλότερη να έχουν ένα συγγενικό πρόσωπο πριν την εκλογή τους οι Βουλευτές που επανεκλέγονται και η μεγαλύτερη τιμή του συντελεστή δείχνει την πιθανότητα αυτή έως και 5,74 φορές υψηλότερη. Αντίστοιχα, στην στήλη 4 υπολογίζεται ο αντιλογαρίθμος $e^{0,929817}$ του συντελεστή με τιμή 2,534045404 και άρα η πιθανότητα εμφάνισης συγγενικής σχέσης πριν την εκλογή είναι 2,5 φορές υψηλότερη από εκείνους που ήταν Βουλευτές για μόνο μια περίοδο (σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% η μικρότερη τιμή του συντελεστή δείχνει

⁴³ Damodar N. Gujarati & Dawn C. Porter (2013) "Οικονομετρία Αρχές και Εφαρμογές", μτφρ Παύλος Γκάσης ΕΚΔ. ΤΖΙΟΛΑ, σελ 529-531.

⁴⁴ Βλέπε παράρτημα εικόνα 7.

1,09 φορές υψηλότερη και η υψηλότερη δείχνει μέχρι και 5,87 φορές υψηλότερη πιθανότητα⁴⁵). Δηλαδή, αυτοί που εμφανίζουν επαναληπτικότητα στην εκλογή τους είναι 2,5 φορές πιο πιθανό να αποτελούν μέλη πολιτικής δυναστείας και μέσα από την επαναληπτικότητα της εκλογής να συνεχίζουν το οικογενειακό τους δίκτυο. Επίσης, στα μοντέλα διχοτομημένων παλινδρομούμενων μεταβλητών στην στήλη 4 και 6 ο συντελεστής της εκλογής στην τοπική αυτοδιοίκηση παραμένει στατιστικά σημαντικός και αρνητικός. Υπολογίζοντας τον προσαρμοσμένο λόγο πιθανοτήτων με την χρήση του αντιλογαρίθμου $e^{-1.285835}$ είναι 0,2764196769 που σημαίνει ότι μόνο το ένα τέταρτο αυτών που είχαν εκλεγεί στην τοπική αυτοδιοίκηση είχαν έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους στις εθνικές εκλογές(σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% η μικρότερη τιμή του συντελεστή δείχνει 0,11 φορές υψηλότερη πιθανότητα και η μεγαλύτερη τιμή του συντελεστή και 0,67 φορές υψηλότερη πιθανότητα⁴⁶). Παράλληλα, προέκυψε ως στατιστικά σημαντικός και ο συντελεστής κατοχής μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος(postgraduate and PhD). Και πάλι με την χρήση του του αντιλογαρίθμου του 0,823272 που είναι 2,27794108 συμπεραίνουμε ότι οι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού έχουν 2,28 φορές υψηλότερη πιθανότητα να έχουν ένα συγγενή τους ως μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους από εκείνους που δεν έχουν μεταπτυχιακό και διδακτορικό(σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% η χαμηλότερη τιμή του συντελεστή δείχνει 1,09 φορές υψηλότερη πιθανότητα και η μεγαλύτερη τιμή του συντελεστή δείχνει έως και 4,7 φορές υψηλότερη πιθανότητα⁴⁷). Ανάλογα, με την τις στήλες 3 και 4 είναι τα αποτελέσματα στις στήλες 5 και 6 αποδεικνύοντας πως τα αποτελέσματα είναι ισχυρά και συνεπή. Βέβαια, όπως έχει ήδη σημειωθεί οι συντελεστές δεν είναι απευθείας συγκρίσιμοι μεταξύ τους ωστόσο είναι φανερό ότι υπάρχει ομοιότητα στα αποτελέσματα μεταξύ των δυο μοντέλων.

⁴⁵ Βλέπε παράρτημα εικόνα 10.

⁴⁶ Βλέπε παράρτημα εικόνα 10.

⁴⁷ Βλέπε παράρτημα εικόνα 10.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΛΕΧΘΗΚΑΝ ΤΟ 2015						
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ PRERELATIVE						
	1	2	3	4	5	6
	OLS	OLS	LOGIT	LOGIT	PROBIT	PROBIT
C	0,0737705***	0,155248	-2,530163***	-1,212933	-1,448272***	-0,668587
LONGTERM	0,0984517**	0,0838915***	0,960204**	0,929817**	0,502852**	0,507697**
FEMALE		0,0357476		0,269306		0,150304
POSTGRADUATE and PhD		0,0149491		0,823272***		0,423982**
ELECTION PLACE		-0,0294609		-1,445317		-0,810997
MEMBER OF A PARTY'S YOUTH		-0,0143206		0,037329		0,013155
RULING PARTY		-0,0305134		0,022555		-0,023768
MUNICIPAL		-0,102182***		-1,285835***		-0,676314***
R² / McFadden R-squared	0,017571	0,086489	0,027744	0,108932	0,027744	0,107953
P-value	0,021213**	0,000562***	0,010475**	0,000776***	0,010475**	0,00085***
Akaike info criterion	1356,607	1304,410	0,773585	0,758796	0,773585	0,759569
Schwarz criterion	1364,028	1333,770	0,798157	0,860034	0,798157	0,860807
Hannan-Quinn criter.	1359,577	1316,173	0,783417	0,799357	0,783417	0,80013

Πίνακας 1 Πίνακας οικονομετρικών αποτελεσμάτων για τους Βουλευτές που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2015. ***, **, * επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5%, 10% αντίστοιχα.

Στον επόμενο πίνακα , απεικονίζονται τα οικονομετρικά αποτελέσματα για τους Βουλευτές που εκλέχθηκαν στις εκλογές του 2019. Τα μοντέλα σε όλες τις στήλες του πίνακα είναι στατιστικά σημαντικά σε όλα τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας ($0,003456 < 0,01$, $0,003462 < 0,01$, $0,002079 < 0,01$, $0,002772 < 0,01$, $0,002079 < 0,01$, $0,004124 < 0,01$) όπως και η επιμέρους βασική μεταβλητή των υποδειγμάτων ($0,00035 < 0,01$, $0,0008 < 0,01$, $0,0045 < 0,01$, $0,0014 < 0,01$, $0,0030 < 0,01$, $0,0014 < 0,01$). Συγκεκριμένα, στη πρώτη στήλη του πίνακα φαίνεται ότι το 8,03% των Βουλευτών του 2019 που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα για μόνο μια βουλευτική περίοδο είχαν έστω μια συγγενική σχέση πριν από την εκλογή τους. Ενώ το 13,8% εκείνων που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα για παραπάνω από μια βουλευτική περίοδο είχαν τουλάχιστον μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου. Στην στήλη 2 βρίσκεται η εκτεταμένη μορφή του μοντέλου ο συντελεστής της μεταβλητής Longterm είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και δηλώνει ότι 15,8% των Βουλευτών του 2019 που είχαν το βουλευτικό αξίωμα για πάνω από μια βουλευτική περίοδο είχαν έστω μια συγγενική σχέση με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους. Επίσης , όπως και την περίπτωση των δεδομένων του 2015 κανένα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά δεν είναι στατιστικά σημαντικό πέρα από τον συντελεστή για τους κατόχους μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος όπου 11,04% αυτών είχαν έστω μια συγγενική σχέση με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους.

Στις στήλες 3 έως 6 τα μοντέλα Logit και Probit επιβεβαιώνουν και πάλι ότι οι εκτιμήσεις των συντελεστών με OLS είναι συνεπείς. Από την εκτίμηση του μοντέλου στην στήλη 3 με βάση τον προσαρμοσμένο λόγο πιθανοτήτων που γίνεται με την χρήση του αντιλογαρίθμου $e^{1,109104}$ φαίνεται ότι οι Βουλευτές που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα για πάνω από μια περιόδους είχαν 3,03 υψηλότερη πιθανότητα να έχουν έστω ένα συγγενικό πρόσωπο πριν την εκλογή τους από εκείνους που ήταν Βουλευτές για μόνο μια βουλευτική περίοδο (σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% με βάση τη χαμηλότερη τιμή του συντελεστή η πιθανότητα είναι 1,40 φορές υψηλότερη για τους Βουλευτές που επανεκλέγονται και φτάνει έως και 6,5 φορές με βάση την μεγαλύτερη τιμή του συντελεστή⁴⁸). Στην στήλη 4 που βρίσκεται το επαυξημένο μοντέλο της προηγούμενης στήλης , ο συντελεστής της Longterm αυξάνεται ως εκ τούτου και ο προσαρμοσμένος λόγος πιθανοτήτων όπου δείχνει η πιθανότητα να είναι 3,8 φορές μεγαλύτερη για τους Βουλευτές που ήταν Βουλευτές για πάνω από μια περίοδο να έχουν έστω ένα συγγενικό πρόσωπο πριν την εκλογή τους από εκείνους που ήταν Βουλευτές μόνο για μια περίοδο (σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% η χαμηλότερη τιμή του συντελεστή διαμορφώνει την πιθανότητα ως 1,65 φορές υψηλότερη για τους Βουλευτές που επανεκλέγονται και με βάση την μεγαλύτερη τιμή η πιθανότητα φτάνει έως και 8,7 φορές υψηλότερη⁴⁹). Επιπλέον , ο συντελεστής του μεταπτυχιακού και

⁴⁸ Βλέπε παράρτημα εικόνα 17.

⁴⁹ Βλέπε παράρτημα εικόνα 20.

διδακτορικού διπλώματος είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% ($0,0192 < 0,05$) και δείχνει ότι οι Βουλευτές που είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού έχουν 2,29 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να είχαν συγγενικό δεσμό με μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους από εκείνους που δεν κατέχουν κάποιο ανάλογο τίτλο σπουδών (σε διάστημα εμπιστοσύνης 95% με βάση την χαμηλότερη τιμή του συντελεστή η πιθανότητα διαμορφώνεται σε 1,14 φορές υψηλότερη για τους κατόχους μεταπτυχιακού και διδακτορικού και φτάνει έως και 4,6 με βάση την υψηλότερη τιμή του συντελεστή⁵⁰). Τα αποτελέσματα στις στήλες 5 και 6 από το μοντέλο Probit είναι αντίστοιχα. Συνεπώς, και για τα δεδομένα του 2019 φαίνεται ότι τα αποτελέσματα είναι ισχυρά και συνεπή.

⁵⁰ Βλέπε παράρτημα εικόνα 20.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΛΕΧΘΗΚΑΝ ΤΟ 2019						
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ PRERELATIVE						
	1	2	3	4	5	6
	OLS	OLS	LOGIT	LOGIT	PROBIT	PROBIT
C	0,0803571***	0,202086	-2,437504***	-1,883180**	-1,402673***	-1,025440**
LONGTERM	0,138393***	0,158719***	1,109104***	1,336430***	0,594252***	0,676911***
FEMALE		0,003711		0,081548		0,031639
POSTGRADUATE and PhD		0,110492**		0,830331**		0,439998**
ELECTION PLACE		-0,123302		-0,63094		-0,410484
MEMBER OF A PARTY'S YOUTH		-0,047733		-0,499496		-0,249377
RULING PARTY		-0,032406		-0,309028		-0,140857
MUNICIPAL		-0,066659		-0,488161		-0,23224
R² / McFadden R-squared	0,027953	0,071385	0,035348	0,083572	0,035348	0,079703
P-value	0,003459***	0,003462***	0,002079***	0,002772***	0,002079***	0,004124***
Akaike info criterion	1304,955	0,9132	0,866928	0,875708	0,866928	0,879174
Schwarz criterion	1312,389	1,013933	0,891441	0,976693	0,891441	0,980158
Hannan-Quinn criter.	1307,929	0,953549	0,876735	0,916163	0,876735	0,919629

Πίνακας 2 Πίνακας οικονομετρικών αποτελεσμάτων για τους Βουλευτές που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2019. ***, **, * επίπεδο σημαντικότητας 1%, 5% και 10%.

Συνολικά , από τους δυο παραπάνω πίνακες και τα δεδομένα των εκλογικών αναμετρήσεων του 2015 και 2019 τα συμπεράσματα που εξάγει κανείς είναι ότι τα μοντέλα και στις δυο περιπτώσεις είναι στατιστικά σημαντικά όπως και οι τρεις οικονομετρικές μέθοδοι εξήγαγαν παρόμοια αποτελέσματα. Αυτό αφενός δηλώνει ότι τα αποτελέσματα είναι ισχυρά και συνεπή και αφετέρου ότι τα μοντέλα δεν πάσχουν από κάποιο σφάλμα. Η βασική μεταβλητή των δυο υποδειγμάτων είναι στατιστικά σημαντική αποδεικνύοντας πως η επαναληπτικότητα στην εκλογή δημιουργεί πολιτική δύναμη και εξυπηρετεί την συνέχιση του δικτύου των πολιτικών δυνασθειών. Επιπροσθέτως , κανένα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά δεν ήταν στατιστικά σημαντικό πέρα από την κατοχή μεταπτυχιακού και διδακτορικού καθώς και η εκλογή στην τοπική αυτοδιοίκηση αλλά με αρνητικό συντελεστή για τα δεδομένα του 2015. Τούτο εν μέρει δείχνει ότι η εκλογή δεν οφείλεται σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ταλέντα του υποψηφίου αλλά στην αναγνωρισιμότητα και γενικότερα στο κληροδοτούμενο πολιτικό κεφάλαιο που του παρέχει το οικογενειακό δίκτυο υποστήριξης του. Ενώ , ο αρνητικός συντελεστής της μεταβλητής για την εκλογή στην τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να ερμηνευτεί και πάλι μέσω της ισχύς του οικογενειακού δικτύου υποστήριξη το οποίο εξασφαλίζει την εκλογή-είσοδο στο Κοινοβούλιο χωρίς να είναι απαραίτητη η προηγούμενη θητεία στον τοπικό πολιτικό στίβο.

Ωστόσο , στην περίπτωση των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων και των Πρωθυπουργών η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. Παρά τα αυξημένα ποσοστά επανεκλογή και συγγενικών σχέσεων τόσο πριν όσο και μετά την εκλογή τους όπως αναλυτικά παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα, τα οικονομετρικά υποδείγματα είναι μη στατιστικά σημαντικά όπως και οι επιμέρους μεταβλητές⁵¹. Σε αυτό οφείλεται το γεγονός ότι αυτοί οι συντελεστές δεν είναι σημαντικοί και δεν εκφράζουν μέρος της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής που είναι η ύπαρξη έστω μιας συγγενικής σχέσης μετά την εκλογή και επιπλέον το μικρό μέγεθος του δείγματος είναι πιθανόν να επηρεάζει τα αποτελέσματα καθώς αυξήθηκε η χρονική διάρκεια αλλά οι παρατηρήσεις εξακολουθούσαν να είναι λίγες. Πάραυτα , από την ένδειξη της μη στατιστικής σημαντικότητας το συμπέρασμα που εξάγουμε είναι ότι το μέγεθος της θητείας και τα ιδιαίτερα προσωπικά χαρακτηριστικά δεν επηρεάζουν και δεν εξηγούν μέρος της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής. Συνεπώς , υπάρχουν άλλοι παράγοντες στους οποίους οφείλονται το υψηλό μέγεθος των επανεκλογών και των ποσοστών των συγγενικών σχέσεων.

⁵¹ Βλέπε πίνακα 3 και 4.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ						
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ <i>POSTRELATIVE</i>						
	1	2	3	4	5	6
	OLS	OLS	LOGIT	LOGIT	PROBIT	PROBIT
C	0,25	0,129384	-1,098612	-1,733769	-0,67449	-1,100627
LONGTERM	0,040323	0,14899	0,204794	0,703864	0,122047	0,464947
FEMALE		-0,124313				
POSTGRADUATE and PhD		0,232739		1,161539		0,730005
ELECTION PLACE						
MEMBER OF A PARTY'S YOUTH		-0,092369		-0,550265		-0,330707
RULING PARTY						
MUNICIPAL		-0,123384		-0,792245		-0,502882
R² / McFadden R-squared	0,000806	0,108297	0,00069	0,087801	0,00069	0,091688
P-value	0,871356	0,624743	0,865025	0,45148	0,865025	0,428121
Akaike info criterion	1,362121	1,476877	1,309999	1,377196	1,309999	1,372545
Schwarz criterion	1,450998	1,743508	1,398876	1,599389	1,398876	1,594738
Hannan-Quinn criter.	1,392801	1,568918	1,340680	1,453897	1,340680	1,449246

Πίνακας 3 Πίνακας οικονομετρικών αποτελεσμάτων για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ				
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ POSTRELATIVE				
	1	2	3	4
	OLS	OLS	LOGIT	PROBIT
C	0,6**	0,714286*	0,405465	0,253347
LONGTERM	0,066667	0,142857	0,287682	0,17738
FEMALE				
POSTGRADUATE and PhD		-0,285714		
ELECTION PLACE				
MEMBER OF A PARTY'S YOUTH		-0,071429		
RULING PARTY				
MUNICIPAL		0,5		
R² / McFadden R-squared	0,004762	0,130102	0,003628	0,003628
P-value	0,840228	0,915199	0,819087	0,819087
Akaike info criterion	1,733154	2,144003	1,669844	1,669844
Schwarz criterion	1,805499	2,324864	1,742189	1,742189
Hannan-Quinn criter.	1,687551	2,029995	1,624241	1,624241

Πίνακας 4 Πίνακας οικονομετρικών αποτελεσμάτων των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης.

5.4 Σύγκριση αποτελεσμάτων με άλλες μελέτες

Ο βασικός ερευνητικός σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση του ζητήματος των πολιτικών δυνασθειών για την ελληνική πολιτική σκηνή με αντικείμενο μελέτης σε πρώτο επίπεδο τις συγγενικές σχέσεις μεταξύ των μελών του ελληνικού Κοινοβουλίου και σε δεύτερο επίπεδο τις συγγενικές σχέσεις των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων και των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης με άλλα μέλη του Κοινοβουλίου. Για την ανάλυση της παραπάνω σχέσης προηγήθηκε η αναγκαία συλλογή των προσωπικών στοιχείων των μελών του ελληνικού Κοινοβουλίου με βάση την σύνθεση που προέκυψε από τις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις. Από την συλλογή των δεδομένων προέκυψαν πολύ σημαντικά στατιστικά στοιχεία που αφορούν ποιοτικά χαρακτηριστικά των Ελλήνων Βουλευτών και από τα εμπειρικά αποτελέσματα εξίσου σημαντικά ευρήματα.

Είναι φανερό ότι τα ευρήματα της παρούσας εργασίας συγκλίνουν με τα αποτελέσματα μελετών της βιβλιογραφίας. Αρχικά, όπως και οι Clubok, Wilensky και Berghorn το 1969 έδειξαν ότι περίπου 20% των Βουλευτών είχαν έστω μια συγγενική σχέση έτσι και η παρούσα μελέτη αποδεικνύει ότι 13% των Βουλευτών που προέκυψαν από την εκλογική αναμέτρηση του 2015 είχαν έστω μια συγγενική σχέση πριν την εκλογή τους και το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 17% για τους Βουλευτές των εκλογών του 2019, κλιμακώνεται στο 49% για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων και κλιμακώνεται στο 82% για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης. Ειδικότερα, οι Πρωθυπουργοί ήταν αυτοί με το μεγαλύτερο ποσοστό συγγενικών σχέσεων πριν και μετά την εκλογή τους. Εξίσου υψηλό ήταν το ποσοστό που στην μελέτη του ο Camp (1982) είχε εντοπίσει για τους Προέδρους του Μεξικό που ήταν μέλη πολιτικά ενεργών οικογενειών.

Επιπλέον, οι περισσότερες συγγενικές σχέσεις που καταγράφηκαν είναι στενές συγγενικές σχέσεις δηλαδή κυρίως οι συγγενικές σχέσεις πρώτου βαθμού ήταν αυτές που εμφανίζονταν με την μεγαλύτερη συχνότητα όπως και οι Dal Bó et al (2009) είχαν βρει ότι το 75% των συγγενικών σχέσεων που εντόπισαν μεταξύ των μελών του Κογκρέσο ήταν στενές συγγενικές σχέσεις. Ακόμη, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης επιβεβαίωσαν ως στατιστικά σημαντικό το μέτρο πολιτικής δύναμης που ήταν το μέγεθος των θητειών-επανεκλογών το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί κατά κόρον στην βιβλιογραφία. Ως εκ τούτου, η πιθανότητα για τους Βουλευτές που επανεκλέγονται κυμαίνεται στο 2 με 3 φορές υψηλότερη να έχουν έστω ένα συγγενικό δεσμό με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους σε σχέση με εκείνους που εκλέγονται για μια βουλευτική περίοδο. Ανάλογα, ήταν τα ευρήματα και των Dal Bó et al (2009) σε σχέση με το μέγεθος της πιθανότητας.

Πέρα από την στατιστική σημαντικότητα του μεγέθους των θητειών – επανεκλογών, εξίσου σημαντική είναι και η ένδειξη της μη στατιστικής σημαντικότητας των λοιπών προσωπικών χαρακτηριστικών όπως παρατηρείται και σε μελέτες στην βιβλιογραφία (Dal Bó et al, 2009 ; Brian D. Feinstein, 2010).

Συνεπώς , τα αποτελέσματα της παρούσας ερευνητικής εργασίας ευθυγραμμίζονται πλήρως με την συλλογιστική και τα ευρήματα στην βιβλιογραφία επιβεβαιώνοντας ότι στην ελληνική πολιτική σκηνή εντοπίζονται ελιτίστικές τάσεις αλλοιώνοντας το δημοκρατικό ιδεώδες και την ποιότητα των κοινοβουλευτικών θεσμών.

Κεφάλαιο 6 : Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η εξέταση του ζητήματος των πολιτικών δυνασθειών και κατά πόσο το φαινόμενο αυτό εντοπίζεται στην ελληνική πολιτική πραγματικότητα. Η υπάρχουσα βιβλιογραφία περιλαμβάνει πλήθος μελετών που θίγουν το ζήτημα των πολιτικών δυνασθειών σε διαφορετικές πολιτικές πραγματικότητες , σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα με την χρήση πότε θεωρητικών και πότε εμπειρικών μοντέλων.

Η εν λόγω μελέτη ακολούθησε την εμπειρική οικονομετρική μέθοδο για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων αφού προηγήθηκε η αναγκαία συλλογή των προσωπικών στοιχείων για την δημιουργία της απαραίτητης βάσης δεδομένων. Η συλλογή των δεδομένων έγινε υπό το πρίσμα ότι η εργασία θα διαρθρωθεί σε δυο επίπεδα πρώτον την διερεύνηση των συγγενικών σχέσεων των μελών του Κοινοβουλίου με βάση την κοινοβουλευτική σύνθεση όπως αυτή προέκυψε από τις δυο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις του 2015 και του 2019 και δεύτερον την διερεύνηση των συγγενικών σχέσεων των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική παρουσία και των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης με άλλα μέλη του Κοινοβουλίου. Ο διαχωρισμός αυτός του δείγματος εξυπηρετούσε την ερευνα αφενός με την διεύρυνση κατά κάποιο τρόπο της χρονικής διάρκειας μελέτης καθώς στην βιβλιογραφία οι ανάλογες έρευνες ως επί το πλείστον είχαν μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα μελέτης και αφετέρου για λόγους σύγκρισης των αποτελεσμάτων μεταξύ τους ώστε να διασφαλίζεται η συνέπεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

Με βάση την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων και των οικονομετρικών αποτελεσμάτων που προηγήθηκε το ελληνικό Κοινοβούλιο και συλλήβδην η ελληνική πολιτική σκηνή χαρακτηρίζεται από έμφυλη ανισότητα. Αυτό σημαίνει ότι το Κοινοβούλιο είναι ανδροκρατούμενο κατά κύριο λόγο και αυτό αναπαράγεται και στο αξίωμα του Πρωθυπουργού και των Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων. Τα ποσοστά αυτά κάνουν σαφές το έλλειμμα της γυναικείας συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας και την υστέρηση της ελληνικής κοινωνίας σε θέματα ισότητας των δυο φύλων. Απαιτείται πολιτική βούληση ώστε να υπάρξει η αναγκαία θεσμική παρέμβαση για την προώθηση και την ενθάρρυνση των γυναικών να συμμετέχουν ενεργά , να έχουν ρόλο και λόγο στα πολιτικά δρώμενα.

Ένα ακόμη στοιχείο εξίσου σημαντικό για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της κοινοβουλευτικής σύνθεσης είναι το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των Βουλευτών το οποίο συνδυάζεται με υψηλότερη συχνότητα συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων. Είναι φυσικό αυτό να επηρεάζει τόσο την ποιότητα των νομοθετημάτων καθώς πρόκειται για τα μέλη του κατεξοχήν νομοθετικού οργάνου όσο και την ποιότητα της διακυβέρνησης καθώς τα χαρακτηριστικά αυτά εμπίπτουν και στους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων (εν δυνάμει πρωθυπουργοί) και στους Πρωθυπουργούς. Βέβαια, αυτά τα χαρακτηριστικά αν μη τι άλλο ενισχύουν τους ισχυρισμούς περί ελιτίστικων τάσεων στον ελληνικό πολιτικό βίο.

Επιπλέον , μεγάλο μέρος των Βουλευτών εκλέγονται στον τόπο καταγωγής ή διαμονής και εμφανίζουν προγενέστερη εμπειρία μέσω της εκλογής στην τοπική αυτοδιοίκηση. Το στοιχείο αυτό αν συνδυαστεί με τα οικονομετρικά αποτελέσματα που δείχνουν αρνητική συσχέτιση μεταξύ της εμφάνισης συγγενικών δεσμών των μελών του Κοινοβουλίου και της εκλογής στην τοπική αυτοδιοίκηση. Επιβεβαιώνει ,πρώτον, ότι η συμμετοχή στην τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί αρωγό για την συμμετοχή και εν τέλει εκλογή στις εθνικές βουλευτικές εκλογές και δεύτερον την ύπαρξη ισχυρών τοπικών δικτύων υποστήριξης τα οποία τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από τον πελετειασμό.

Πέραν τούτου, ένα ακόμη σημαντικό εύρημα είναι το ποσοστό των συγγενικών σχέσεων που εντοπίζονται σε συνδυασμό με την υψηλή συχνότητα επανεκλογών. Αξίζει να σημειωθεί ότι , οι συγγενικές σχέσεις που εμφανίζονται με την μεγαλύτερη συχνότητα είναι οι στενές σχέσεις και κυρίως αυτές του πρώτου βαθμού. Δεν είναι καθόλου τυχαίο αυτό καθώς τις περισσότερες φορές στις σχέσεις αυτές υπάρχει κοινό επώνυμο το οποίο διευκολύνει την αναγνωρισιμότητα του υποψηφίου καθώς το συγκεκριμένο επώνυμο είναι ήδη γνωστό. Όπως επίσης , δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι συνήθως το μεγαλύτερο μέρος των συγγενικών σχέσεων πριν την εκλογή ήταν συγγενικές σχέσεις πολλαπλών δεσμών. Αυτό δηλώνει ότι υπάρχουν πολιτικά ενεργές οικογένειες των οποίων η πλειοψηφία των μελών τους δραστηριοποιούνται στην πολιτική. Το στοιχείο αυτό σε συνδυασμό με την υψηλή συχνότητα των επανεκλογών των προσώπων αυτών δημιουργεί και ενισχύει το φαινόμενο της επαγγελματικοποίησης της πολιτικής. Συνολικά , τα δεδομένα των συγγενικών σχέσεων και των επανεκλογών αποτελούν τα βασικά στοιχεία του οικονομετρικού υποδείγματος μέσω του οποίου καταλήξαμε στο ότι οι Βουλευτές που έχουν επανεκλεγεί έχουν πιθανότητα 2 με 3 φορές υψηλότερη να έχουν συγγενική σχέση με άλλο μέλος του Κοινοβουλίου πριν την εκλογή τους από εκείνους που διατήρησαν το βουλευτικό αξίωμα για μόνο μια βουλευτική περίοδο. Άρα , οι μεγαλύτερες θητείες εξυπηρετούν στην διατήρηση του προϋπάρχοντος οικογενειακού δικτύου και στην μετέπειτα ενίσχυση και αύξηση του με την είσοδο νέων μελών. Δημιουργείται με αυτό τον τρόπο ένας κύκλος που αναπαράγει και τροφοδοτεί την οικογενειοκρατία. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι τα λοιπά προσωπικά στοιχεία των Βουλευτών – Αρχηγών των πολιτικών κομμάτων – Πρωθυπουργών ήταν μη στατιστικά σημαντικά που σημαίνει ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους δεν ασκούν επιρροή στην εξαρτημένη μεταβλητή.

Επιπροσθέτως , τα μοντέλα για τους Πρωθυπουργούς και τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων δεν ήταν στατιστικά σημαντικά αποδεικνύοντας ότι ούτε η θητεία αλλά ούτε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους επηρέαζαν την ύπαρξη συγγενικού δεσμού μετά την εκλογή. Αξιοσημείωτο είναι ότι και με εξαρτημένη μεταβλητή την ύπαρξη συγγενικών σχέσεων πριν την εκλογή τα αποτελέσματα ήταν ανάλογα. Συνεπώς , σε αυτή την περίπτωση υπάρχει μια διαφοροποίηση που η συγκεκριμένη μοντελοποίηση δε μπόρεσε να συμπεριλάβει.

Εν κατακλείδι , με βάση τόσο τα περιγραφικά στοιχεία της έρευνας όσο και τα οικονομετρικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την εμπειρική ανάλυση υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι στο ελληνικό Κοινοβούλιο και κατ' επέκταση στην ελληνική πολιτική σκηνή κυριαρχούν οι πολιτικές δυναστείες οι οποίες αναπαράγονται και δημιουργούν το φαινόμενο της επαγγελματικοποίησης της πολιτικής. Οι ελιτίστικες τάσεις δημιουργούν ανισότητα στην πρόσβαση και στην κατανομή της πολιτικής εξουσίας , εκφυλίζουν τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς υποβαθμίζοντας την ποιότητα της θεμελιωμένης μεταπολιτευτικής δημοκρατίας και ενισχύουν το πελατειακό δίκτυο. Κρίνεται αναγκαία η θεσμική ανανέωση και η θεσμική οχύρωση του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος με σκοπό την εξυγίανση και την δημοκρατικότερη διακυβέρνηση.

Κεφάλαιο 7 : Προτάσεις για επέκταση της έρευνας

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στην Οικονομική επιστήμη. Υπό αυτό το πρίσμα , η εν λόγω ερευνητική εργασία έπρεπε να ολοκληρωθεί εντός του ακαδημαϊκού εξαμήνου και ως εκ τούτου η χρονική διάρκεια μελέτης έπρεπε να είναι περιορισμένη για την επιτυχή περάτωση της.

Το γεγονός αυτό αφήνει σαφώς περιθώρια ώστε η μελέτη αυτή να επεκταθεί και το ζήτημα των πολιτικών δυνασκειών στην ελληνική πολιτική πραγματικότητα να αναλυθεί περαιτέρω. Σε πρώτη φάση θα ήταν ιδιαιτέρως χρήσιμο να επεκταθεί η χρονική διάρκεια της μελέτης εισάγοντας ως αντικείμενο μελέτης και άλλες βουλευτικές περιόδους. Σε αυτή την περίπτωση τα αποτελέσματα θα ήταν σίγουρα πιο ασφαλή και έγκυρα. Πέρα από την χρονική διάρκεια της έρευνας , θα μπορούσε να διαρθρωθεί και σε πολλαπλά επίπεδα εντάσσοντας Πρωθυπουργούς , Προέδρους της Δημοκρατίας και εκλεγμένα μέλη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό θα εξυπηρετούσε την μελέτη εξαιτίας της αύξησης του δείγματος και της σύγκρισης των αποτελεσμάτων μεταξύ τους.

Ακόμη , θα ήταν ωφέλιμο να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές οικονομετρικές μέθοδοι όπως OLS δύο σταδίων και η ασυνεχής παλινδρόμηση που χρησιμοποιούνται ευρέως στην βιβλιογραφία. Πέραν τούτου , η εισαγωγή νέων μεταβλητών που δεν θα ήταν ψευδομεταβλητές καθώς και η χρήση μεταβλητών όπως το μέγεθος των δαπανών της προεκλογικής καμπάνιας , η εκλογική δύναμη των Βουλευτών , το μέγεθος των κονδυλίων που παρέχονται στις εκλογικές περιφέρειες των Βουλευτών που είναι μέλη πολιτικών δυνασκειών είναι μεγέθη που μπορούν να εμπλουτίσουν την έρευνα και να την επεκτείνουν και σε άλλες θεματικές.

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- ❖ ANDREW HEYWOOD (2006) “ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ” ΜΤΦΡ Γ.ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ, ΕΚΔ.ΠΟΛΙΣ.
- ❖ ANTONY DOWNS (1957) “AN ECONOMIC THEORY OF DEMOCRACY ” ΕΚΔ.NEW YORK HARPER &ROW.
- ❖ CHARLES WRIGHT MILL (1956) “POWER OF ELITE”, ΕΚΔ. NEW YORK: OXFORD UNIVERSITY.
- ❖ DAMODAR N. GUJARATI & DAWN C. PORTER (2013) “ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ”, ΜΤΦΡ ΠΑΥΛΟΣ ΓΚΑΣΗΣ ΕΚΔ.ΤΖΙΟΛΑ.
- ❖ GAETANO MOSCA (1966 [1896]) “LA CLASSE POLITICA”, ΕΚΔ. LATERZA EDITORI.
- ❖ JAMES H. STOCK & MARK W. WATSON (2011) “ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ” ΜΤΦΡ ΣΟΚΟΔΗΜΟΣ Α., ΕΚΔ. GUTENBERG.
- ❖ MILL.C. WRIGHT (1956), “POWER OF ELITE”, ΕΚΔ. NEW YORK: OXFORD UNIVERSITY.
- ❖ JOSEPH SCHUMPETER (1942) “CAPITALISM, SOCIALISM AND DEMOCRACY” ΕΚΔ.LONDON: GEORGE ALLEN AND UNWIN.
- ❖ IMMANUEL WALLERSTEIN (1974) “THE MODERN WORLD SYSTEM CAPITALIST AGRICULTURE AND THE ORIGINS OF EUROPEAN WORLD-ECONOMY IN THE 16TH CENTURY”, NEW YORK & LONDON ACADEMIC PRESS.
- ❖ ROBERT MICHELS (1999), “ POLITICAL PARTIES. A SOCIOLOGICAL STUDY OF THE OLIGARCHICAL TENDENCIES OF MODERN DEMOCRACY”, NEW YORK: MACMILLAN.
- ❖ ROD HAGUE & MARTIN HARROP (2011) “ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ” ΜΤΦΡ ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ, ΕΚΔ.ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.
- ❖ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΒΑΜΒΟΥΚΑΣ (2007) “ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ” , ΕΚΔ.ΟΠΑ.
- ❖ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΛΚΟΣ (2010) “ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ ΘΕΩΡΙΑ , ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ & ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΕ Η/Υ ”, ΕΚΔ.GUTENBERG.
- ❖ ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ (2008) “ Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ 1974-1990” ΕΚΔ.ΘΕΜΕΛΙΟ.
- ❖ ΗΛΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (2013) “Η ΚΑΧΕΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ,1946 – 1967” ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗ.
- ❖ ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΖΕΛΗΣ (2005) “ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ ΣΤΗΝ ΗΜΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ” ,ΕΚΔ.ΘΕΜΕΛΙΟ.

Άρθρα

- ❖ ACEMOGLU, D. & ROBINSON, J. (2008) “ Persistence of power, Elites and institutions” , American Economic Review , 98(1), 267–293 [Persistence of Power, Elites, and Institutions - American Economic Association \(aeaweb.org\)](https://www.aeaweb.org).
- ❖ BESLEY ,T. (2005) “Political Selection” , Journal of Economic Perspective , 91 (3) , 41-60.
- ❖ BRAGANÇA, A. CLAUDIO FERRAZ & RIOS, J. (2015) “ Political Dynasties and the Quality of Government” , stafd.edu <https://web.stanford.edu/~juanfrr/bragancaferrazrios2015.pdf>.
- ❖ BRANDES CROOK, S. & HIBBING, J. (1997), “ A Not -so-distant Mirror: the 17th Amendment and Congressional Change” , American Political Science Review, 91 (4), 845-853.
- ❖ CAMP, R. (1982) “ Family Relationships in Mexican Politics: A Preliminary View” , The Journal of Politics, 44(3), 848-862.
- ❖ CLUBOK, A. WILENSKY, N. & BERGHORN, F. (1969), “The Family Relationship, Congressional Recruitment and Political Modernization” , The Journal of Politics ,31 (4),1035-1062.
- ❖ DAL BO ET AL (2009) “ Political Dynasties” , Review of Economic Studies, 76 ,115–42.
- ❖ FEINSTEIN, B. (2010) “The Dynasty Advantage: Family Ties in Congressional Elections” , in Legislative Studies Quarterly ,35 (4), 571-598.
- ❖ LABAND, D.& LENTZ, B. (1985) “Favorite Sons: Intergenerational Wealth Transfers among Politicians.” Economic Inquiry 23 ,395–414.
- ❖ LABONNE, J., PARSA,S , QUERUBÍN ,P. (2019)“Political Dynasties, Term Limits And Female Political Empowerment: Evidence From The Philippines” , National Bureau Of Economic Research <https://www.nber.org/papers/w26431> .
- ❖ MERLO, A & MATTOZI, A. (2005) “Political Careers or Careers Politicians?” , Mimeo, University of Pennsylvania.
- ❖ YASUSHI ET AL (2012) “Dynastic Politicians: Theory and Evidence from Japan” , Waseda University Organization for Japan-US Studies.
- ❖ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ , Σ. & ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Μ. (2015) “ Dynastic Politics: Family Ties in the Greek Parliament, 2000-2012” , South European Society and Politics ,20(5).

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ❖ <https://www.hellenicparliament.gr/>
- ❖ <https://vouliwatch.gr/>
- ❖ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>
- ❖ <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>

Παράρτημα

	PRERELAT...	LONGTERM	FEMALE	POSTGRA...	ELECTION...	MEMBER_...	RULING_P...	MUNICIPAL
PRERELAT...	1.000000	0.151700	0.051205	0.146716	-0.103082	0.039523	0.001990	-0.184998
LONGTERM	0.151700	1.000000	0.049585	0.077405	-0.052365	0.004052	-0.007783	-0.046224
FEMALE	0.051205	0.049585	1.000000	0.002425	0.071897	-0.083794	0.057643	-0.101702
POSTGRA...	0.146716	0.077405	0.002425	1.000000	-0.052065	0.077056	0.120504	-0.020273
ELECTION...	-0.103082	-0.052365	0.071897	-0.052065	1.000000	-0.010454	0.042766	0.002786
MEMBER_...	0.039523	0.004052	-0.083794	0.077056	-0.010454	1.000000	0.100857	-0.132534
RULING_P...	0.001990	-0.007783	0.057643	0.120504	0.042766	0.100857	1.000000	0.108478
MUNICIPAL	-0.184998	-0.046224	-0.101702	-0.020273	0.002786	-0.132534	0.108478	1.000000

2 Απλές συσχετίσεις για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Εξαρτημένη μεταβλητή: PRERELATIVE

	συντελεστής	τυπ. σφάλμα	t-λόγος	p-τιμή
const	0,0737705	0,0183458	4,021	7,33e-05 ***
LONGTERM	0,0984517	0,0425030	2,316	0,0212 **

Στατιστικές με βάση τα σταθμισμένα δεδομένα:

Αθρ. τετρ. καταλ.	1558,349	T.Σ. παλινδρόμησης	2,279144
R-τετράγωνο	0,017571	Προσαρμ. R-τετράγωνο	0,014296
F(1, 300)	5,365455	P-τιμή (F)	0,021213
Λογ-πιθανοφάνεια	-676,3037	Akaike κριτήριο	1356,607
Schwarz κριτήριο	1364,028	Hannan-Quinn	1359,577

Σημειώσεις σχετικά με τις συντημήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

Στατιστικές με βάση τα αρχικά δεδομένα:

Μέσος εξαρτ. μεταβλ.	0,132450	T.A. εξαρτ. μεταβλ.	0,339542
Αθρ. τετρ. καταλ.	33,99718	T.Σ. παλινδρόμησης	0,336636

Σημειώσεις σχετικά με τις συντημήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

3 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Εξαρτημένη μεταβλητή: PRERELATIVE

	συντελεστής	τυπ. σφάλμα	t-λόγος	p-τιμή
const	0,155248	0,304547	0,5098	0,6106
LONGTERM	0,0838915	0,0249217	3,366	0,0009 ***
FEMALE	0,0357476	0,0303120	1,179	0,2393
POSTGRADUATEANDP~	0,0149491	0,0315209	0,4743	0,6357
ELECTIONPLACE	-0,0294609	0,303088	-0,09720	0,9226
MEMBEROFAPARTYSY~	-0,0143206	0,0233401	-0,6136	0,5400
RULINGPARTY	-0,0305134	0,0256885	-1,188	0,2359
MUNICIPAL	-0,102182	0,0316642	-3,227	0,0014 ***

Στατιστικές με βάση τα σταθμισμένα δεδομένα:

Άθρ. τετρ. καταλ.	1443,460	T.Σ. παλινδρόμησης	2,262444
R-τετράγωνο	0,086489	Προσαρμ. R-τετράγωνο	0,063813
F(7, 282)	3,814144	F-τιμή (F)	0,000562
Λογ-πιθανοφάνεια	-644,2052	Akaike κριτήριο	1304,410
Schwarz κριτήριο	1333,770	Hannan-Quinn	1316,173

Σημειώσεις σχετικά με τις συντημήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

Στατιστικές με βάση τα αρχικά δεδομένα:

Μέσος εξαρτ. μεταβλ.	0,134483	T.A. εξαρτ. μβλ.	0,341760
Άθρ. τετρ. καταλ.	31,87056	T.Σ. παλινδρόμησης	0,336179

Σημειώσεις σχετικά με τις συντημήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

Με εξαίρεση τη σταθερά, η μεγαλύτερη p-τιμή παρατηρήθηκε στη μεταβλητή 10 (ELECTIONPLACE)

4 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Δεδομένα 2015		
ΕΛΕΓΧΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΕΞΙΣΩΣΗ 1 (OLS)	ΕΞΙΣΩΣΗ 2 (OLS)
JARQUE - BERA	304,5409	232,0118
WHITE (ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ)	0.0084	0.0043
BREUSCH - GODFREY(SERIAL AUTOCORRELATION)	0.9806	0.65
RAMSEY (pvalue)		0.0112
VIF	<10	<10
* Τιμές ελέγχων για μη διορθωμένα υποδείγματα		

5 Αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων στα υποδείγματα με OLS. Το μοντέλο στην συνέχεια διορθώθηκε ως προς την ετεροσκεδαστικότητα.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 13:50
 Sample: 1 302
 Included observations: 302
 Convergence achieved after 6 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-2.530163	0.346353	-7.305149	0.0000
LONGTERM	0.960204	0.398660	2.408576	0.0160
McFadden R-squared	0.027744	Mean dependent var		0.132450
S.D. dependent var	0.339542	S.E. of regression		0.336636
Akaike info criterion	0.773585	Sum squared resid		33.99718
Schwarz criterion	0.798157	Log likelihood		-114.8114
Hannan-Quinn criter.	0.783417	Deviance		229.6227
Restr. deviance	236.1750	Restr. log likelihood		-118.0875
LR statistic	6.552336	Avg. log likelihood		-0.380170
Prob(LR statistic)	0.010475			
Obs with Dep=0	262	Total obs		302
Obs with Dep=1	40			

6 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Coefficient Confidence Intervals
 Date: 02/22/22 Time: 21:27
 Sample: 1 302
 Included observations: 302

Variable	Coefficient	90% CI		95% CI		99% CI	
		Low	High	Low	High	Low	High
C	-2.530163	-3.101629	-1.958698	-3.211753	-1.848573	-3.428021	-1.632306
LONGTERM	0.960204	0.302435	1.617973	0.175679	1.744729	-0.073250	1.993658

7 Υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές των συντελεστών σε διαστήματα εμπιστοσύνης 90%, 95% και 99% με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης εξίσωσης.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 13:52
 Sample: 1 302
 Included observations: 302
 Convergence achieved after 5 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.448272	0.169307	-8.554111	0.0000
LONGTERM	0.502852	0.202063	2.488594	0.0128
McFadden R-squared	0.027744	Mean dependent var		0.132450
S.D. dependent var	0.339542	S.E. of regression		0.336636
Akaike info criterion	0.773585	Sum squared resid		33.99718
Schwarz criterion	0.798157	Log likelihood		-114.8114
Hannan-Quinn criter.	0.783417	Deviance		229.6227
Restr. deviance	236.1750	Restr. log likelihood		-118.0875
LR statistic	6.552336	Avg. log likelihood		-0.380170
Prob(LR statistic)	0.010475			
Obs with Dep=0	262	Total obs		302
Obs with Dep=1	40			

8 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 13:55
 Sample: 1 302
 Included observations: 290
 Convergence achieved after 6 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.212933	1.088237	-1.114586	0.2650
LONGTERM	0.929817	0.427359	2.175728	0.0296
FEMALE	0.269306	0.412248	0.653263	0.5136
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.823272	0.370739	2.220622	0.0264
ELECTION_PLACE	-1.445317	0.992105	-1.456819	0.1452
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	0.037329	0.381852	0.097757	0.9221
RULING_PARTY	0.022555	0.423712	0.053231	0.9575
MUNICIPAL	-1.285835	0.453662	-2.834350	0.0046
McFadden R-squared	0.108932	Mean dependent var		0.134483
S.D. dependent var	0.341760	S.E. of regression		0.328285
Akaike info criterion	0.758796	Sum squared resid		30.39143
Schwarz criterion	0.860034	Log likelihood		-102.0254
Hannan-Quinn criter.	0.799357	Deviance		204.0507
Restr. deviance	228.9958	Restr. log likelihood		-114.4979
LR statistic	24.94504	Avg. log likelihood		-0.351812
Prob(LR statistic)	0.000776			
Obs with Dep=0	251	Total obs		290
Obs with Dep=1	39			

9 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

Coefficient Confidence Intervals

Date: 02/22/22 Time: 21:31

Sample: 1 302

Included observations: 290

Variable	Coefficient	90% CI		95% CI		99% CI	
		Low	High	Low	High	Low	High
C	-1.212933	-3.008823	0.582957	-3.355032	0.929165	-4.035140	1.609273
LONGTERM	0.929817	0.224557	1.635076	0.088598	1.771035	-0.178485	2.038118
FEMALE	0.269306	-0.411017	0.949629	-0.542168	1.080781	-0.799808	1.338421
POSTGRADUATE_...	0.823272	0.211450	1.435093	0.093504	1.553039	-0.138194	1.784738
ELECTION_PLACE	-1.445317	-3.082563	0.191929	-3.398188	0.507554	-4.018217	1.127584
MEMBER_OF_A P...	0.037329	-0.592832	0.667490	-0.714314	0.788971	-0.952957	1.027615
RULING_PARTY	0.022555	-0.676686	0.721796	-0.811485	0.856594	-1.076289	1.121399
MUNICIPAL	-1.285835	-2.034502	-0.537169	-2.178828	-0.392843	-2.462350	-0.109321

10 Υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές των συντελεστών σε διαστήματα εμπιστοσύνης 90%, 95% και 99% με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης εξίσωσης.

Dependent Variable: PRERELATIVE

Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)

Date: 02/16/22 Time: 13:55

Sample: 1 302

Included observations: 290

Convergence achieved after 5 iterations

Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-0.668587	0.651636	-1.026013	0.3049
LONGTERM	0.507697	0.220990	2.297375	0.0216
FEMALE	0.150304	0.226228	0.664392	0.5064
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.423982	0.202177	2.097077	0.0360
ELECTION_PLACE	-0.810997	0.612291	-1.324529	0.1853
MEMBER_OF_A PARTY_S_YOUTH	0.013155	0.207715	0.063331	0.9495
RULING_PARTY	-0.023768	0.224752	-0.105750	0.9158
MUNICIPAL	-0.676314	0.225388	-3.000667	0.0027
McFadden R-squared	0.107953	Mean dependent var	0.134483	
S.D. dependent var	0.341760	S.E. of regression	0.329180	
Akaike info criterion	0.759569	Sum squared resid	30.55729	
Schwarz criterion	0.860807	Log likelihood	-102.1375	
Hannan-Quinn criter.	0.800130	Deviance	204.2750	
Restr. deviance	228.9958	Restr. log likelihood	-114.4979	
LR statistic	24.72077	Avg. log likelihood	-0.352198	
Prob(LR statistic)	0.000850			
Obs with Dep=0	251	Total obs	290	
Obs with Dep=1	39			

11 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2015.

	PRERELAT...	LONGTERM	FEMALE	POSTGRA...	ELECTION...	MEMBER_...	RULING_P...	MUNICIPAL
PRERELAT...	1.000000	0.181865	0.004583	0.141573	-0.088670	-0.036859	-0.013221	-0.094000
LONGTERM	0.181865	1.000000	-0.027151	-0.039123	-0.081020	0.097360	0.044098	0.074721
FEMALE	0.004583	-0.027151	1.000000	-0.018195	0.088032	-0.140048	-0.109310	-0.012690
POSTGRA...	0.141573	-0.039123	-0.018195	1.000000	-0.070361	0.065800	0.153980	-0.140372
ELECTION...	-0.088670	-0.081020	0.088032	-0.070361	1.000000	0.051609	0.080117	0.059305
MEMBER_...	-0.036859	0.097360	-0.140048	0.065800	0.051609	1.000000	0.072168	-0.009684
RULING_P...	-0.013221	0.044098	-0.109310	0.153980	0.080117	0.072168	1.000000	0.024031
MUNICIPAL	-0.094000	0.074721	-0.012690	-0.140372	0.059305	-0.009684	0.024031	1.000000

12 Άπλές συσχετίσεις για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Εξαρτημένη μεταβλητή: PRERELATIVE

	συντελεστής	τυπ. σφάλμα	t-λόγος	p-τιμή
const	0,0803571	0,0190524	4,218	3,27e-05 ***
LONGTERM	0,138393	0,0469610	2,947	0,0035 ***

Στατιστικές με βάση τα σταθμισμένα δεδομένα:

Άθρ. τετρ. καταλ.	1285,121	T.Σ. παλινδρόμησης	2,062854
R-τετράγωνο	0,027953	Προσαρμ. R-τετράγωνο	0,024735
F(1, 302)	8,684661	F-τιμή (F)	0,003459
Λογ-πιθανοφάνεια	-650,4775	Akaike κριτήριο	1304,955
Schwarz κριτήριο	1312,389	Hannan-Quinn	1307,929

Σημειώσεις σχετικά με τις συντιμήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

Στατιστικές με βάση τα αρχικά δεδομένα:

Μέσος εξαρτ. μεταβλ.	0,167763	T.A. εξαρτ. μβλ.	0,382988
Άθρ. τετρ. καταλ.	43,08929	T.Σ. παλινδρόμησης	0,377730

Σημειώσεις σχετικά με τις συντιμήσεις των στατιστικών του υποδείγματος:
T.A.: τυπική απόκλιση
T.Σ.: τυπικό σφάλμα

13 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: Least Squares
 Date: 02/16/22 Time: 17:03
 Sample: 1 304
 Included observations: 292

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.202086	0.146910	1.375583	0.1700
LONGTERM	0.158719	0.046707	3.398215	0.0008
FEMALE	0.003711	0.054741	0.067790	0.9460
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.110492	0.045548	2.425832	0.0159
ELECTION_PLACE	-0.123302	0.137788	-0.894868	0.3716
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.047733	0.045941	-1.039015	0.2997
RULING_PARTY	-0.032406	0.057898	-0.559700	0.5761
MUNICIPAL	-0.066590	0.045290	-1.470297	0.1426
R-squared	0.071385	Mean dependent var		0.171233
Adjusted R-squared	0.048497	S.D. dependent var		0.386358
S.E. of regression	0.376873	Akaike info criterion		0.913200
Sum squared resid	40.33751	Schwarz criterion		1.013933
Log likelihood	-125.3271	Hannan-Quinn criter.		0.953549
F-statistic	3.118826	Durbin-Watson stat		2.165536
Prob(F-statistic)	0.003462			

14 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Δεδομένα 2019		
ΕΛΕΓΧΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΕΞΙΣΩΣΗ 1 (OLS)	ΕΞΙΣΩΣΗ 2 (OLS)
JARQUE - BERA	235,6028	197,0204
WHITE (ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ)	0,0018	0,0972
BREUSCH - GODFREY(SERIAL ΑΥΤΟCORRELATION)	0,3469	0,2176
RAMSEY (pvalue)		0,0263
VIF	<10	<10
* Τιμές ελέγχων για μη διορθωμένα υποδείγματα		

15 Αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων στα υποδείγματα με OLS. Το μοντέλο στην συνέχεια διορθώθηκε ως προς την ετεροσκεδαστικότητα.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 17:16
 Sample: 1 304
 Included observations: 303
 Convergence achieved after 6 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-2.437504	0.347591	-7.012555	0.0000
LONGTERM	1.109104	0.390439	2.840661	0.0045
McFadden R-squared	0.035348	Mean dependent var		0.161716
S.D. dependent var	0.368799	S.E. of regression		0.364085
Akaike info criterion	0.866928	Sum squared resid		39.89982
Schwarz criterion	0.891441	Log likelihood		-129.3396
Hannan-Quinn criter.	0.876735	Deviance		258.6791
Restr. deviance	268.1579	Restr. log likelihood		-134.0789
LR statistic	9.478768	Avg. log likelihood		-0.426863
Prob(LR statistic)	0.002079			
Obs with Dep=0	254	Total obs		303
Obs with Dep=1	49			

16 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Coefficient Confidence Intervals
 Date: 02/22/22 Time: 21:43
 Sample: 1 304
 Included observations: 303

Variable	Coefficient	90% CI		95% CI		99% CI	
		Low	High	Low	High	Low	High
C	-2.437504	-3.011007	-1.864002	-3.121522	-1.753487	-3.338552	-1.536456
LONGTERM	1.109104	0.464907	1.753301	0.340769	1.877439	0.096985	2.121223

17 Υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές των συντελεστών σε διαστήματα εμπιστοσύνης 90%, 95% και 99% με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης εξίσωσης.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 17:16
 Sample: 1 304
 Included observations: 303
 Convergence achieved after 5 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.402673	0.172202	-8.145509	0.0000
LONGTERM	0.594252	0.200309	2.966682	0.0030
McFadden R-squared	0.035348	Mean dependent var		0.161716
S.D. dependent var	0.368799	S.E. of regression		0.364085
Akaike info criterion	0.866928	Sum squared resid		39.89982
Schwarz criterion	0.891441	Log likelihood		-129.3396
Hannan-Quinn criter.	0.876735	Deviance		258.6791
Restr. deviance	268.1579	Restr. log likelihood		-134.0789
LR statistic	9.478768	Avg. log likelihood		-0.426863
Prob(LR statistic)	0.002079			
Obs with Dep=0	254	Total obs		303
Obs with Dep=1	49			

18 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 17:15
 Sample: 1 304
 Included observations: 291
 Convergence achieved after 6 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.883180	0.904104	-2.082923	0.0373
LONGTERM	1.336430	0.421860	3.167946	0.0015
FEMALE	0.081548	0.400044	0.203848	0.8385
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.830331	0.354741	2.340667	0.0192
ELECTION_PLACE	-0.630940	0.783100	-0.805694	0.4204
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.499496	0.351725	-1.420131	0.1556
RULING_PARTY	-0.309028	0.422037	-0.732230	0.4640
MUNICIPAL	-0.488161	0.346909	-1.407174	0.1594
McFadden R-squared	0.083572	Mean dependent var		0.164948
S.D. dependent var	0.371773	S.E. of regression		0.359919
Akaike info criterion	0.875708	Sum squared resid		36.66029
Schwarz criterion	0.976693	Log likelihood		-119.4155
Hannan-Quinn criter.	0.916163	Deviance		238.8311
Restr. deviance	260.6110	Restr. log likelihood		-130.3055
LR statistic	21.77988	Avg. log likelihood		-0.410363
Prob(LR statistic)	0.002772			
Obs with Dep=0	243	Total obs		291
Obs with Dep=1	48			

19 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Coefficient Confidence Intervals
 Date: 02/22/22 Time: 21:48
 Sample: 1 304
 Included observations: 291

Variable	Coefficient	90% CI		95% CI		99% CI	
		Low	High	Low	High	Low	High
C	-1.883180	-3.375183	-0.391177	-3.662802	-0.103557	-4.227805	0.461446
LONGTERM	1.336430	0.640253	2.032607	0.506048	2.166811	0.242415	2.430445
FEMALE	0.081548	-0.578627	0.741723	-0.705891	0.868987	-0.955891	1.118987
POSTGRADUATE_...	0.830331	0.244917	1.415745	0.132065	1.528598	-0.089624	1.750287
ELECTION_PLACE	-0.630940	-1.923255	0.661376	-2.172380	0.910501	-2.661764	1.399885
MEMBER_OF_A_...	-0.499496	-1.079933	0.080941	-1.191826	0.192834	-1.411630	0.412638
RULING_PARTY	-0.309028	-1.005498	0.387441	-1.139759	0.521702	-1.403503	0.785447
MUNICIPAL	-0.488161	-1.060649	0.084327	-1.171010	0.194688	-1.387804	0.411482

20 Υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές των συντελεστών σε διαστήματα εμπιστοσύνης 90%, 95% και 99% με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης εξίσωσης.

Dependent Variable: PRERELATIVE
 Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 17:15
 Sample: 1 304
 Included observations: 291
 Convergence achieved after 5 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.025440	0.516984	-1.983504	0.0473
LONGTERM	0.676911	0.212538	3.184888	0.0014
FEMALE	0.031639	0.225872	0.140075	0.8886
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.439998	0.192050	2.291065	0.0220
ELECTION_PLACE	-0.410484	0.464131	-0.884415	0.3765
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.249377	0.192113	-1.298079	0.1943
RULING_PARTY	-0.140857	0.238215	-0.591301	0.5543
MUNICIPAL	-0.232240	0.189037	-1.228545	0.2192
McFadden R-squared	0.079703	Mean dependent var		0.164948
S.D. dependent var	0.371773	S.E. of regression		0.360519
Akaike info criterion	0.879174	Sum squared resid		36.78273
Schwarz criterion	0.980158	Log likelihood		-119.9198
Hannan-Quinn criter.	0.919629	Deviance		239.8395
Restr. deviance	260.6110	Restr. log likelihood		-130.3055
LR statistic	20.77146	Avg. log likelihood		-0.412095
Prob(LR statistic)	0.004124			
Obs with Dep=0	243	Total obs		291
Obs with Dep=1	48			

21 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τα δεδομένα της εκλογικής αναμέτρησης του 2019.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
 Method: Least Squares
 Date: 02/16/22 Time: 17:28
 Sample: 1 35
 Included observations: 35

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.250000	0.232527	1.075143	0.2901
LONGTERM	0.040323	0.247074	0.163200	0.8714
R-squared	0.000806	Mean dependent var		0.285714
Adjusted R-squared	-0.029472	S.D. dependent var		0.458349
S.E. of regression	0.465054	Akaike info criterion		1.362121
Sum squared resid	7.137097	Schwarz criterion		1.450998
Log likelihood	-21.83711	Hannan-Quinn criter.		1.392801
F-statistic	0.026634	Durbin-Watson stat		1.811992
Prob(F-statistic)	0.871356			

22 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
 Method: Least Squares
 Date: 02/19/22 Time: 10:36
 Sample: 1 35
 Included observations: 35

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.129384	0.277656	0.465987	0.6447
LONGTERM	0.148990	0.259706	0.573687	0.5706
FEMALE	-0.124313	0.369790	-0.336173	0.7392
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.232739	0.171132	1.360000	0.1843
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.092369	0.170298	-0.542395	0.5917
MUNICIPAL	-0.123384	0.202991	-0.607830	0.5480
R-squared	0.108297	Mean dependent var		0.285714
Adjusted R-squared	-0.045445	S.D. dependent var		0.458349
S.E. of regression	0.468648	Akaike info criterion		1.476877
Sum squared resid	6.369306	Schwarz criterion		1.743508
Log likelihood	-19.84534	Hannan-Quinn criter.		1.568918
F-statistic	0.704409	Durbin-Watson stat		1.934275
Prob(F-statistic)	0.624743			

23 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων της Μεταπολίτευσης.

Δεδομένα για αρχηγούς πολιτικών κομμάτων		
ΕΛΕΓΧΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΕΞΙΣΩΣΗ 1 (OLS)	ΕΞΙΣΩΣΗ 2 (OLS)
JARQUE - BERA	6,996007	4,416604
WHITE (ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ)	0,8621	0,2137
BREUSCH - GODFREY(SERIAL AUTOCORRELATION)	0,4676	0,5789
RAMSEY (pvalue)		0,2485
VIF	<10	<10
* Τιμές ελέγχων για μη διορθωμένα υποδείγματα		

24 Αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων στα υποδείγματα με OLS.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
Date: 02/16/22 Time: 17:36
Sample: 1 35
Included observations: 35
Convergence achieved after 3 iterations
Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.098612	1.154701	-0.951426	0.3414
LONGTERM	0.204794	1.220614	0.167780	0.8668
McFadden R-squared	0.000690	Mean dependent var		0.285714
S.D. dependent var	0.458349	S.E. of regression		0.465054
Akaike info criterion	1.309999	Sum squared resid		7.137097
Schwarz criterion	1.398876	Log likelihood		-20.92499
Hannan-Quinn criter.	1.340680	Deviance		41.84998
Restr. deviance	41.87887	Restr. log likelihood		-20.93944
LR statistic	0.028894	Avg. log likelihood		-0.597857
Prob(LR statistic)	0.865025			
Obs with Dep=0	25	Total obs		35
Obs with Dep=1	10			

25 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
Date: 02/16/22 Time: 17:37
Sample: 1 35
Included observations: 35
Convergence achieved after 2 iterations
Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-0.674490	0.681316	-0.989980	0.3222
LONGTERM	0.122047	0.721703	0.169110	0.8657
McFadden R-squared	0.000690	Mean dependent var		0.285714
S.D. dependent var	0.458349	S.E. of regression		0.465054
Akaike info criterion	1.309999	Sum squared resid		7.137097
Schwarz criterion	1.398876	Log likelihood		-20.92499
Hannan-Quinn criter.	1.340680	Deviance		41.84998
Restr. deviance	41.87887	Restr. log likelihood		-20.93944
LR statistic	0.028894	Avg. log likelihood		-0.597857
Prob(LR statistic)	0.865025			
Obs with Dep=0	25	Total obs		35
Obs with Dep=1	10			

26 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
Date: 02/18/22 Time: 21:08
Sample: 1 35
Included observations: 35
Convergence achieved after 5 iterations
Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.733769	1.402211	-1.236454	0.2163
LONGTERM	0.703864	1.311624	0.536636	0.5915
POSTGRADUATE_AND_PHD	1.161539	0.819628	1.417154	0.1564
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.550265	0.842074	-0.653464	0.5135
MUNICIPAL	-0.792245	1.181587	-0.670493	0.5025
McFadden R-squared	0.087801	Mean dependent var		0.285714
S.D. dependent var	0.458349	S.E. of regression		0.466300
Akaike info criterion	1.377196	Sum squared resid		6.523076
Schwarz criterion	1.599389	Log likelihood		-19.10094
Hannan-Quinn criter.	1.453897	Deviance		38.20187
Restr. deviance	41.87887	Restr. log likelihood		-20.93944
LR statistic	3.677000	Avg. log likelihood		-0.545741
Prob(LR statistic)	0.451480			
Obs with Dep=0	25	Total obs		35
Obs with Dep=1	10			

27 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
 Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
 Date: 02/16/22 Time: 17:40
 Sample: 1 35
 Included observations: 35
 Convergence achieved after 3 iterations
 Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-1.100627	0.839375	-1.311245	0.1898
LONGTERM	0.464947	0.795722	0.584308	0.5590
POSTGRADUATE_AND_PHD	0.730005	0.484344	1.507203	0.1318
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.330707	0.496107	-0.666604	0.5050
MUNICIPAL	-0.502882	0.672673	-0.747588	0.4547
McFadden R-squared	0.091688	Mean dependent var	0.285714	
S.D. dependent var	0.458349	S.E. of regression	0.465937	
Akaike info criterion	1.372545	Sum squared resid	6.512929	
Schwarz criterion	1.594738	Log likelihood	-19.01954	
Hannan-Quinn criter.	1.449246	Deviance	38.03907	
Restr. deviance	41.87887	Restr. log likelihood	-20.93944	
LR statistic	3.839797	Avg. log likelihood	-0.543415	
Prob(LR statistic)	0.428121			
Obs with Dep=0	25	Total obs	35	
Obs with Dep=1	10			

28 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
 Method: Least Squares
 Date: 02/16/22 Time: 17:53
 Sample: 1 11
 Included observations: 11

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.600000	0.237268	2.528782	0.0323
LONGTERM	0.066667	0.321263	0.207514	0.8402
R-squared	0.004762	Mean dependent var	0.636364	
Adjusted R-squared	-0.105820	S.D. dependent var	0.504525	
S.E. of regression	0.530548	Akaike info criterion	1.733154	
Sum squared resid	2.533333	Schwarz criterion	1.805499	
Log likelihood	-7.532348	Hannan-Quinn criter.	1.687551	
F-statistic	0.043062	Durbin-Watson stat	2.328070	
Prob(F-statistic)	0.840228			

29 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τους αρχηγούς των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
 Method: Least Squares
 Date: 02/19/22 Time: 10:36
 Sample: 1 11
 Included observations: 11

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.714286	0.324719	2.199707	0.0701
LONGTERM	0.142857	0.459221	0.311086	0.7663
POSTGRADUATE_AND_PHD	-0.285714	0.444639	-0.642575	0.5443
MEMBER_OF_A_PARTY_S_YOUTH	-0.071429	0.574027	-0.124434	0.9050
MUNICIPAL	0.500000	0.744024	0.672022	0.5266
R-squared	0.130102	Mean dependent var		0.636364
Adjusted R-squared	-0.449830	S.D. dependent var		0.504525
S.E. of regression	0.607493	Akaike info criterion		2.144003
Sum squared resid	2.214286	Schwarz criterion		2.324864
Log likelihood	-6.792014	Hannan-Quinn criter.		2.029995
F-statistic	0.224340	Durbin-Watson stat		2.562212
Prob(F-statistic)	0.915199			

30 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με OLS για τους αρχηγούς των Πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης .

Δεδομένα για Πρωθυπουργούς		
ΕΛΕΓΧΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	ΕΞΙΣΩΣΗ 1 (OLS)	ΕΞΙΣΩΣΗ 2 (OLS)
JARQUE - BERA	1,847603	1,181241
WHITE (ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ)	0,8468	0,6281
BREUSCH - GODFREY(SERIAL AUTOCORRELATION)	0,8060	0,4270
RAMSEY (pvalue)		0,7537
VIF	<10	<10
* Τιμές ελέγχων για μη διορθωμένα υποδείγματα		

31 Αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων στα υποδείγματα με OLS.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
Method: ML - Binary Logit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
Date: 02/16/22 Time: 18:00
Sample: 1 11
Included observations: 11
Convergence achieved after 3 iterations
Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	0.405465	0.912871	0.444165	0.6569
LONGTERM	0.287682	1.258306	0.228627	0.8192
McFadden R-squared	0.003628	Mean dependent var		0.636364
S.D. dependent var	0.504525	S.E. of regression		0.530548
Akaike info criterion	1.669844	Sum squared resid		2.533333
Schwarz criterion	1.742189	Log likelihood		-7.184143
Hannan-Quinn criter.	1.624241	Deviance		14.36829
Restr. deviance	14.42060	Restr. log likelihood		-7.210300
LR statistic	0.052312	Avg. log likelihood		-0.653104
Prob(LR statistic)	0.819087			
Obs with Dep=0	4	Total obs		11
Obs with Dep=1	7			

32 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Logit για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης.

Dependent Variable: POSTRELATIVE
Method: ML - Binary Probit (Newton-Raphson / Marquardt steps)
Date: 02/16/22 Time: 18:02
Sample: 1 11
Included observations: 11
Convergence achieved after 4 iterations
Coefficient covariance computed using observed Hessian

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	0.253347	0.567085	0.446753	0.6551
LONGTERM	0.177380	0.775715	0.228667	0.8191
McFadden R-squared	0.003628	Mean dependent var		0.636364
S.D. dependent var	0.504525	S.E. of regression		0.530548
Akaike info criterion	1.669844	Sum squared resid		2.533333
Schwarz criterion	1.742189	Log likelihood		-7.184143
Hannan-Quinn criter.	1.624241	Deviance		14.36829
Restr. deviance	14.42060	Restr. log likelihood		-7.210300
LR statistic	0.052312	Avg. log likelihood		-0.653104
Prob(LR statistic)	0.819087			
Obs with Dep=0	4	Total obs		11
Obs with Dep=1	7			

33 Αποτελέσματα παλινδρόμησης με χρήση του μοντέλου Probit για τους Πρωθυπουργούς της Μεταπολίτευσης.

Wald Test:
Equation: EQ1LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	58.30699	(2, 300)	0.0000
Chi-square	116.6140	2	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0 , C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-2.530163	0.346353
C(2)	0.960204	0.398660

Restrictions are linear in coefficients.

34 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 3 του Πίνακα 1.

Wald Test:
Equation: EQ2LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	12.36828	(8, 282)	0.0000
Chi-square	98.94620	8	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0 , C(2)=0 , C(3)=0 , C(4)=0 ,
C(5)=0 , C(6)=0 , C(7)=0 , C(8)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.212933	1.088237
C(2)	0.929817	0.427359
C(3)	0.269306	0.412248
C(4)	0.823272	0.370739
C(5)	-1.445317	0.992105
C(6)	0.037329	0.381852
C(7)	0.022555	0.423712
C(8)	-1.285835	0.453662

Restrictions are linear in coefficients.

35 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 4 του Πίνακα 1.

Wald Test:
Equation: EQ1PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	73.32552	(2, 300)	0.0000
Chi-square	146.6510	2	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0 , C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.448272	0.169307
C(2)	0.502852	0.202063

Restrictions are linear in coefficients.

36 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 5 του Πίνακα 1.

Wald Test:
Equation: EQ2PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	16.33888	(8, 282)	0.0000
Chi-square	130.7110	8	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0,C(3)=0,C(4)=0,C(5)=0,C(6)=0,C(7)=0,C(8)=0

Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-0.668587	0.651636
C(2)	0.507697	0.220990
C(3)	0.150304	0.226228
C(4)	0.423982	0.202177
C(5)	-0.810997	0.612291
C(6)	0.013155	0.207715
C(7)	-0.023768	0.224752
C(8)	-0.676314	0.225388

Restrictions are linear in coefficients.

37 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 6 του Πίνακα 1.

Wald Test:
Equation: EQ1LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	52.48972	(2, 301)	0.0000
Chi-square	104.9794	2	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-2.437504	0.347591
C(2)	1.109104	0.390439

Restrictions are linear in coefficients.

38 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 3 του Πίνακα 2.

Wald Test:
Equation: EQ2LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	11.91081	(8, 283)	0.0000
Chi-square	95.28648	8	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0 ,C(2)=0 , C(3)=0 ,C(4)=0 ,
C(5)=0 , C(6)=0 , C(7)=0 , C(8)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.883180	0.904104
C(2)	1.336430	0.421860
C(3)	0.081548	0.400044
C(4)	0.830331	0.354741
C(5)	-0.630940	0.783100
C(6)	-0.499496	0.351725
C(7)	-0.309028	0.422037
C(8)	-0.488161	0.346909

Restrictions are linear in coefficients.

39 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 4 του Πίνακα 2.

Wald Test:
Equation: EQ1PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	64.38494	(2, 301)	0.0000
Chi-square	128.7699	2	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.402673	0.172202
C(2)	0.594252	0.200309

Restrictions are linear in coefficients.

40 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 5 του Πίνακα 2.

Wald Test:
Equation: EQ2PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	15.31084	(8, 283)	0.0000
Chi-square	122.4867	8	0.0000

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0,C(3)=0,C(4)=0,C(5)=0,C(6)=0,C(7)=0,C(8)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.025440	0.516984
C(2)	0.676911	0.212538
C(3)	0.031639	0.225872
C(4)	0.439998	0.192050
C(5)	-0.410484	0.464131
C(6)	-0.249377	0.192113
C(7)	-0.140857	0.238215
C(8)	-0.232240	0.189037

Restrictions are linear in coefficients.

41 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 6 του Πίνακα 2.

Wald Test:
Equation: EQ1LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	3.003965	(2, 33)	0.0633
Chi-square	6.007930	2	0.0496

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.098612	1.154701
C(2)	0.204794	1.220614

Restrictions are linear in coefficients.

42 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 3 του Πίνακα 3.

Wald Test:
Equation: EQ2LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	1.531762	(5, 30)	0.2098
Chi-square	7.658809	5	0.1761

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0,C(3)=0,C(4)=0,C(5)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.733769	1.402211
C(2)	0.703864	1.311624
C(3)	1.161539	0.819628
C(4)	-0.550265	0.842074
C(5)	-0.792245	1.181587

Restrictions are linear in coefficients.

43 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 4 του Πίνακα 3.

Wald Test:
Equation: EQ1PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	3.183058	(2, 33)	0.0544
Chi-square	6.366116	2	0.0415

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-0.674490	0.681316
C(2)	0.122047	0.721703

Restrictions are linear in coefficients.

44 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 5 του Πίνακα 3.

Wald Test:
Equation: EQ2PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	1.745434	(5, 30)	0.1547
Chi-square	8.727169	5	0.1205

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0,C(3)=0,C(4)=0,C(5)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	-1.100627	0.839375
C(2)	0.464947	0.795722
C(3)	0.730005	0.484344
C(4)	-0.330707	0.496107
C(5)	-0.502882	0.672673

Restrictions are linear in coefficients.

45 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 6 του Πίνακα 3.

Wald Test:
Equation: EQ1LOGIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	0.418943	(2, 9)	0.6699
Chi-square	0.837886	2	0.6577

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	0.405465	0.912871
C(2)	0.287682	1.258306

Restrictions are linear in coefficients.

46 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 3 του Πίνακα 4.

Wald Test:
Equation: EQ1PROBIT

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	0.430915	(2, 9)	0.6626
Chi-square	0.861829	2	0.6499

Null Hypothesis: C(1)=0,C(2)=0
Null Hypothesis Summary:

Normalized Restriction (= 0)	Value	Std. Err.
C(1)	0.253347	0.567085
C(2)	0.177380	0.775715

Restrictions are linear in coefficients.

47 Wald Test για τους συντελεστές της στήλης 4 του Πίνακα 4.